

Licensed to post with
payment at RMS, Hyd

కల సాకారమైన వేళ

భారత మహిళా
క్రికెటర్లు
విజయ దుందుభి
మోగించారు.
దశాబ్దాలుగా
ఎదురుచూస్తున్న
కల నేడు
సాకారమైంది.
వన్డే ప్రపంచ కప్
ఫైనల్లో విజేతగా
నిలిచిన భారత
మహిళా జట్టు
తొలిసారిగా
కప్ను ముద్దాడింది.

వెనెజులా ఉద్యమకారిణికి
నోబెల్ శాంతి బహుమతి

ఉద్యమ

స్త్రీ మరియు పిల్లల సంక్షేమం / స్వేచ్ఛ / హక్కుల మాసపత్రిక

Volume : 19 Issue: 8

November 2025

Pages: 72

Rs.10

UDBHAVA

Edited, Printed, Published and owned by
Dr. M. Madhava Vasu and Printed at Saraswathi Printers,
Plot No.1, 1-24-21/4, (24-387), Sri Sai Nagar, Lothukunta,
Alwal, Secunderabad - 500 015. Telangana and
Published at Plot No.1, 1-24-21/4, (24-387),
Sri Sai Nagar, Lothukunta, Alwal,
Secunderabad - 500 015, Telangana.
Editor : Dr. M. Madhava Vasu,
RNI No: 87195 (APTEL/2005/14638)
Phone: 040-27960130 - Mobile : +91 9848861801
email: madhavvasumanchiraju@gmail.com

సమాన పనికి... సమాన వేతనం

ఇంకెన్నాళ్లు?!

స్త్రీ మరియు పిల్లల సంక్షేమం /
స్వేచ్ఛ / హక్కుల మాసపత్రిక

Regn. No. 87195 (APTEL/2005/14638)

Volume:19 Issue: 8 * November 2025 * Pages: 72 Rs.10

Founder and Editor in Chief

Dr. M. Madhava Vasu

M.A., M.H.R., M.Phil (JMC),
P.G.H.R., Ph.D., F.D.R.
(Nalsar), B.P.R., DEE.

Advisors:

Sri M. Madhusudhan Reddy
Advocate

Sri P. Balreddy
Advocate

Sri S. Mohan Rao
Journalist

Kakinada Correspondent :
Sri D. Venugopal Rao

లోపలి పేజీల్లో...

- సమాన పనికి.. సమాన వేతనం ఇంకెన్నాళ్లు?! 3
- వేతనంలో అంతరం.. సమస్యలకు ఊతం 5
- ఆమోదయోగ్యమైనా ఆచరణలో అడ్డంకులెన్నో? 11
- వెనెజులా ఉద్యమకారిణికి నోబెల్ శాంతి బహుమతి 14
- సుప్రీంకోర్టు 53వ సిజెగా జస్టిస్ సూర్యకాంత్ 18
- చేయని నేరానికి శిక్షకు గురైతే నష్ట పరిహారం 24
- జపాన్ ప్రధానిగా సనాయే తకైచి 31
- తెలంగాణలో తగ్గిన జననాల రేటు 33
- సమాచారం చట్టం అమలులో నిర్లక్ష్యం 49
- సైబర్ నేరాల కట్టడికి కొత్త నిబంధనలు 51
- నవజాత శిశువులపై పోషకాహార లోటు ప్రభావం 59

UDBHAVA

Edited, Printed, Published and Owned by **Dr. M. Madhava Vasu**
Published at 1-24-21/4, (24-387), Plot No.1, Sri Sai Nagar, Lothukunta, Alwal, Secunderabad - 500 015,
Telangana, India. Phone: 040-27960130 - Mobile : +91 9848861801
email: madhavvasumanchiraju@gmail.com

UDBHAVA

Carries proudly the messages of society of all sections of people, especially women and children,
downtrodden section of peoples rights and deprivation of any Human Rights to any section of people.

DISCLAIMER

The views, opinions and expressions in various articles, NGO and are those of Authors, Human Rights
Watch, different news papers and PTI are their respective views and stature of UDBHAVA holds no
responsibility.

ACKNOWLEDGEMENT OF THE SOURCE

The National Human Rights Commission news letters, State Human Rights Commission Reports,
Mahila Commission reports, Articles of the News Papers, PTI reports, Monthly Magazines, Books and
International Human Rights Watch, Andhra Pradesh and Telangana State Governments Schemes for
Women and Children.

సంపాదకీయం ✍️

వేతన వివక్ష.. ఆత్మన్యూనతకు నాంది

పురుషులతో సమానంగా మహిళ చాలాకాలంగా పనిచేస్తూనే ఉంది. శారీరక శ్రమలోనూ, నైపుణ్య రంగంలోనూ తన ప్రత్యేకతను చాటుకుంటోంది. దినసరి కూలీ నుంచి ఉన్నత ఉద్యోగం వరకూ తను చేయని పని అంటూ లేదు. నిజానికి ప్రస్తుత యుగంలో ఏ రంగంలోనూ మహిళలు చేసే పనిని వేరుగా చూడలేమంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఇంటి పని దగ్గరనుంచి ఆఫీసు పని వరకూ ఆమె ఆలోచనలను, నైపుణ్యాన్ని తక్కువగా చూడలేం. ఆమె లేని రంగమంటూ లేదు, ఆమె చేయలేని పని అంటూ లేదు. ఆమె శక్తి సామర్థ్యాలను గానీ, చేసే పనిలో ప్రదర్శించే నిబద్ధతను గానీ శంకించే పరిస్థితి ఉండదు. ఒత్తిడిని అధిగమించడంలో చూపించే ఓర్పు, నేర్పు ఆమెకే సొంతం. ఇలాంటి ఎన్నో విభిన్నమైన లక్షణాలు కలిగిన మహిళకు లభించే వేతనం మాత్రం పురుషుడికన్నా తక్కువే. కారణం మహిళ కావడమే. ఒకే పని, ఒకే పనివేళలు... అయినా ఏమి లాభం? వేతనం మాత్రం తక్కువే. వేతనమంటే తన శ్రమకు ఫలితంగా వచ్చే ఆదాయం. దాని ప్రభావం తన జీవనంపైనా, ఆత్మాభిమానంపైనా తీవ్ర ప్రభావం చూపుతుంది. ఆత్మన్యూనతకు లోనై మానసిక వ్యధకు దారితీస్తుంది. అది తనపైనా, తన పిల్లలపైనా, తన కుటుంబంపైనా ప్రత్యక్షంగానే ప్రభావం చూపిస్తుంది. నేటి ఆధునిక యుగంలోనూ మహిళ ఎదుర్కొంటున్న ఎన్నో వివక్షల్లో వేతన వివక్ష కూడా ఒకటి. ప్రధానమైన రంగాల్లో పురుషుడి వేతనంతో పోలిస్తే 20 శాతం తక్కువగా వేతనం అందుకుంటోందంటే వేతన వివక్ష ఏ స్థాయిలో ఉందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. దాదాపు 80 రంగాల్లో ఈ వివక్ష ఉందని తాజా అధ్యయనాలు వెల్లడిస్తున్నాయి. పరిష్కారం దొరకని కఠిన సమస్యగా వేతన వివక్ష మారిపోతోంది. కేవలం మహిళ అనే కారణంతోనే చాలా రంగాల్లో వేతన నిరాటంకంగా కొనసాగుతూనే ఉండటం దురదృష్టకరం.

సమాన పనికి.. సమాన వేతనం

ఇంకెన్నాళ్లు?!

ఐటీ సహా 80 రంగాల్లో తప్పని వివక్ష

వేతనాల్లో అసమానతలు

దేశంలో 20% పైగా అంతరం

హైదరాబాద్ లో 59 శాతం వ్యత్యాసం

నాకల్ తాజా అధ్యయనంలో వెల్లడి

పురుషుడితో సమానంగా భారతీయ మహిళ ఎదుగుతోంది... పురుషుడు చేసే అన్ని పనులూ తామూ చేయగలమని నిరూపించుకుంటున్నారు. అన్ని రంగాల్లో పురుషులతో సమానంగా సత్తా చాటుతున్నారు. కొన్ని రంగాల్లోనైతే మహిళలే మహారాణులుగా విరాజిల్లుతున్నారు. వ్యవసాయం, విద్య, వైద్యం, ఐటీ నుంచి అంతరిక్ష పరిశోధనల వరకు కీలక పాత్ర వోషిస్తున్నారు. అయినా ఫలితం శూన్యం. ఆమె అవసరం ఎంత ఉన్నా వేతనం మాత్రం కొంతే. వేతనం విషయంలో

మాత్రం నేటి ఆధునిక యుగంలోనూ మహిళలు అసమానతలు ఎదుర్కొంటూనే ఉన్నారు. తాజాగా జరిగిన ఓ సర్వేలో సంచలన విషయాలు బయటపడ్డాయి. ఐటీతోపాటు 80కి పైగా రంగాల్లో మహిళా ఉద్యోగుల జీతాలు పురుషుల కంటే తక్కువగా ఉన్నట్టు ప్రముఖ జాబ్ ప్లాట్‌ఫాం 'నాకల్' సంస్థ సర్వేలో స్పష్టమైంది. దేశవ్యాప్తంగా 8 నగరాల్లో.. వివిధ

రంగాల్లో పనిచేసే 20 వేల మంది ఉద్యోగులను నౌకరి సంస్థ సర్వే చేసింది. మహిళా ఉద్యోగుల్లో 45శాతం మందికి పురుషుల కంటే సగటున 20 శాతం జీతం వ్యత్యాసం ఉన్నట్టు తెలిపింది. మహిళా ఉద్యోగుల జీతాల అసమానతలో ఐటీ రంగం (56%) మొదటి స్థానంలో నిలిచింది. ఆ తర్వాతి స్థానాల్లో ఫార్మా (55%), ఆటోమొబైల్ (53%), రియల్ ఎస్టేట్ (21%), ఎఫ్ఎంసీజీ (18%), బ్యాంకింగ్ (12%) రంగాలు నిలిచాయి. దేశంలోనే టెక్నాలజీ హబ్ నగరాలైన హైదరాబాద్, బెంగళూరు మహిళా ఉద్యోగుల జీతాల్లో అసమానతలతో మొదటి, రెండు స్థానాల్లో నిలిచాయి. మహిళా ఉద్యోగుల్లో 59 శాతం అసమానతలతో హైదరాబాద్ టాప్ లో నిలువగా.. 58 శాతంతో బెంగళూరు ఆ తర్వాతి స్థానంలో నిలిచింది. మహిళా ఉద్యోగులకు జీతాలు ఎందుకు తక్కువ ఉన్నాయనే కారణాలపైనా నౌకరి సంస్థ సర్వేలో దృష్టి పెట్టింది.

ప్రసూతి సెలవులు తీసుకోవడం అసమానతలకు ప్రధాన కారణమని 51 శాతం మంది వివిధ రంగాలకు చెందిన ప్రొఫెషనల్స్ అభిప్రాయపడ్డారు. పని ప్రదేశాల్లో అసమానతలు కారణమని 27 శాతం మంది తెలిపారు. మెటర్నటీ బ్రేక్ కారణంగా 5-10 ఏండ్ల ఉద్యోగ అనుభవమున్న మహిళా ఉద్యోగుల్లో 54 శాతం, 10-15 ఏండ్ల అనుభవమున్న మహిళా ఉద్యోగుల్లో 53 శాతం వేతనాల్లోనూ వ్యత్యాసం ఉండటం ఆందోళన కలిగిస్తున్నదని కెలీర్ ఎక్స్ పర్ట్ తెలిపారు. కొత్తగా ఉద్యోగాల్లో చేరిన వాళ్లు, 1-2 ఏండ్ల అనుభవమున్న ఉద్యోగుల జీతాలను పురుషులతో జీతాలతో పోల్చి చూస్తే 53 శాతం మందిలో 'పే గ్యాప్' ఉన్నట్టు అధ్యయనం పేర్కొంది.

వేతనంలో అంతరం..

సమస్యలకు ఊతం

స్త్రీ-పురుష సమానత్వానికి గొడ్డలిపెట్టు

జీతం ఉపశమనం, సంతృప్తి లేదా ఆనందాన్ని కలిగించవచ్చు, కానీ అది అన్యాయాన్ని కూడా సూచిస్తుంది - పని ప్రదేశంలో పురుషులు మరియు స్త్రీల మధ్య నిరంతర అసమానతలను గుర్తు చేస్తుంది. లింగ వేతన అంతరం 20 శాతంగా ఉంది, అంటే మహిళా కార్మికులు పురుషులు సంపాదించే దానిలో 80 శాతం సంపాదిస్తారు. నల్లజాతి మహిళలు, వలస మహిళలు, వికలాంగులు మరియు పిల్లలు ఉన్న మహిళలకు, ఈ అంతరం ఇంకా ఎక్కువగా ఉంది. వేతన అసమానతల సంచిత ప్రభావం మహిళలు, వారి కుటుంబాలు మరియు సమాజంపై, ముఖ్యంగా సంక్షోభాల సమయంలో, నిజమైన, రోజువారీ ప్రతికూల

పరిణామాలను చూపుతుంది. కొవిడ్ -19 యొక్క విస్తృత ప్రభావాలు 95 మిలియన్ల మందిని తీవ్ర పేదరికంలోకి నెట్టాయి, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రతి 10 మంది మహిళల్లో ఒకరు తీవ్ర పేదరికంలో నివసిస్తున్నారు. ప్రస్తుత ధోరణులు ఇలాగే కొనసాగితే, 2030 నాటికి 342.4 మిలియన్ల మహిళలు మరియు బాలికలు రోజుకు 2.15 డాలర్ల కంటే తక్కువ ఆదాయంతో జీవిస్తారు.

సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనం అంటే ఏమిటి?

ఐఎల్ఓ సమాన వేతన సమావేశం నిర్వచించిన విధంగా సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనం అంటే, అన్ని కార్మికులు ఒకేలాంటి పనులకు మాత్రమే కాకుండా సమాన విలువ కలిగిన విభిన్న పనులకు కూడా సమాన వేతనం పొందేందుకు అర్హులు. ఈ వ్యత్యాసం చాలా ముఖ్యమైనది ఎందుకంటే స్త్రీలు మరియు పురుషులు నిర్వహించే ఉద్యోగాలలో వివిధ అర్హతలు, నైపుణ్యాలు, బాధ్యతలు లేదా పని పరిస్థితులు ఉండవచ్చు, అయినప్పటికీ సమాన విలువను కలిగి ఉంటాయి మరియు సమాన వేతనం అవసరం.

2020లో, న్యూజిలాండ్ సమాన వేతన సవరణ బిల్లును ఆమోదించింది, దీని ద్వారా స్త్రీలు మరియు పురుషులకు భిన్నమైన కానీ సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమానంగా వేతనం లభిస్తుందని నిర్ధారిస్తుంది, దీర్ఘకాలికంగా తక్కువ వేతనం పొందుతున్న స్త్రీ ఆధిపత్య పరిశ్రమలతో సహా. వేతనం ప్రాథమిక వేతనం కంటే ఎక్కువ అని గుర్తించడం కూడా ముఖ్యం. ఇది సంపాదన యొక్క అన్ని అంశాలను కలిగి ఉంటుంది. ఇందులో ఓవర్ టైం జీతం, బోనస్లు, ప్రయాణ భత్యాలు, కంపెనీ వాటాలు, బీమా మరియు ఇతర ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి.

లింగ వేతన అంతరం ఎందుకు కొనసాగుతోంది?

లింగ వేతన అంతరం పాతుకుపోయిన అసమానతల నుండి ఉద్భవించింది. మహిళలు, ముఖ్యంగా వలస వచ్చిన మహిళలు, అనధికారిక రంగంలో అధికంగా ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారు. వీధి అమ్మకం నుండి గృహ సేవ వరకు, కాఫీ షాప్ అటెండెంట్ల నుండి జీవనాధార వ్యవసాయం వరకు మీ చుట్టూ చూడండి. మహిళలు తరచుగా కార్మిక చట్టాల డౌమ్‌లైన్ల వెలుపల ఉండే అనధికారిక ఉద్యోగాలను భర్తీ చేస్తారు, తక్కువ జీతం, అసురక్షిత పని వాతావరణాలలో, సామాజిక ప్రయోజనాలు లేకుండా వారిని బంధిస్తారు. మహిళా కార్మికులకు ఈ పేలవమైన పరిస్థితులు లింగ వేతన అంతరాన్ని శాశ్వతం చేస్తాయి.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా పురుషుల కంటే మహిళలు రోజువారీ సంరక్షణ పనిని మూడు

గంటలు ఎక్కువగా చేస్తారు. వంట చేయడం, శుభ్రపరచడం, కట్టెలు మరియు నీరు తీసుకురావడం మరియు పిల్లలు మరియు వృద్ధులను జాగ్రత్తగా చూసుకోవడం వంటి ఇంటి పనులు ఇందులో ఉన్నాయి. సంరక్షణ పని అభివృద్ధి చెందుతున్న కుటుంబాలు, సంఘాలు మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థలకు వెన్నెముక అయినప్పటికీ, అది తక్కువగా అంచనా వేయబడింది మరియు తక్కువగా గుర్తించబడింది. పని చేసే తల్లులు తక్కువ వేతనాలను ఎదుర్కొంటున్నారు, స్త్రీకి పిల్లల సంఖ్య పెరిగేకొద్దీ ఈ అసమానత పెరుగుతుంది. తల్లలకు తక్కువ వేతనాలు తగ్గిన పని సమయం, తక్కువ జీతం ఉన్న కుటుంబ-స్నేహపూర్వక ఉద్యోగాలలో ఉపాధి, తల్లల కెరీర్లను దెబ్బతీసే నియామకం మరియు పదోన్నతి నిర్ణయాలు మరియు కార్మిక మార్కెట్ నుండి కాలం గడిచిన

ప్రపంచవ్యాప్తంగా పురుషుల కంటే మహిళలు రోజువారీ సంరక్షణ పనిని మూడు గంటలు ఎక్కువగా చేస్తారు. వంట చేయడం, శుభ్రపరచడం, పిల్లలు మరియు వృద్ధులను జాగ్రత్తగా చూసుకోవడం వంటి ఇంటి పనులు ఇందులో ఉన్నాయి. సంరక్షణ పని ఆర్థిక వ్యవస్థలకు వెన్నెముక అయినప్పటికీ తక్కువగా గుర్తించబడింది. పని చేసే తల్లులు తక్కువ వేతనాలను ఎదుర్కొంటున్నారు, స్త్రీకి పిల్లల సంఖ్య పెరిగేకొద్దీ ఈ అసమానత పెరుగుతుంది.

తర్వాత మహిళలు తిరిగి పనికి రావడానికి మద్దతు ఇచ్చే కార్యక్రమాలు లేకపోవడంతో ముడిపడి ఉన్నాయి. పరిమితమైన, సాంప్రదాయ లింగ పాత్రలు కూడా వేతన అసమానతలను పెంచుతున్నాయి. లింగ మూసలు మహిళలను సాంప్రదాయకంగా పురుషులు ఆధిపత్యం వహించే వృత్తుల నుండి దూరం చేస్తాయి మరియు వారిని తరచుగా “నైపుణ్యం లేనివి” లేదా “మృదువైన నైపుణ్యం కలిగినవి”గా పరిగణించబడే మరియు అందువల్ల తక్కువ జీతం పొందే సంరక్షణ-కేంద్రీకృత పని వైపు నెట్టివేస్తాయి. ఇంకా, వివక్షతో కూడిన నియామక పద్ధతులు మరియు పదోన్నతి నిర్ణయాలు మహిళలు నాయకత్వ పాత్రలు మరియు అధిక వేతనం పొందకుండా నిరోధించడం వలన లింగ వేతన అంతరం కొనసాగుతుంది.

పే ఈక్విటీ అత్యవసర సమస్య

సమాన చెల్లింపు ముఖ్యం. ఎందుకంటే ఇది స్వచ్ఛమైన అన్యాయం మరియు లక్షలాది మంది మహిళలు మరియు కుటుంబాలను పేదరికం మరియు అవకాశాల అంతరాల

జీవితాలకు గురి చేస్తుంది. ప్రస్తుత రేటు ప్రకారం, 2030 నాటికి 340 మిలియన్లకు పైగా మహిళలు మరియు బాలికలను కడు పేదరికంలో వదిలివేసే ప్రమాదం ఉంది మరియు ఆ సంవత్సరం నాటికి 4 శాతం మంది తీవ్ర ఆహార అభద్రతతో పోరాడవచ్చు. పురుషుల కంటే మహిళలు గణనీయంగా తక్కువ సామాజిక రక్షణ కవరేజీని అనుభవిస్తున్నారు, ఈ వ్యత్యాసం వారి తక్కువ శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య రేట్లు, అధిక స్థాయి తాత్కాలిక మరియు ప్రమాదకర పని మరియు అనధికారిక ఉపాధిని ప్రతిబింబిస్తుంది మరియు పునరుత్పత్తి చేస్తుంది. ఈ కారకాలన్నీ మహిళల ఆదాయం, పాదుపులు మరియు పెన్షన్లు తగ్గడానికి మరియు వృద్ధాప్యంలో లింగ ఆధారిత పేదరికానికి దోహదం చేస్తాయి.

ఎక్కువ మంది మహిళలు పేదరికంలోకి నెట్టబడుతున్నందున, సమాన వేతనం మరియు వేతన సమానత్వం కోసం పోరాటం కొత్త అత్యవసర భావాన్ని సంతరించుకుంటుంది ఎందుకంటే తక్కువ సంపాదించే వారు ఆదాయ వ్యత్యాసం వల్ల ఎక్కువగా నష్టపోతారు. అమెరికాలో తెల్ల పురుషులు సంపాదించే ప్రతి డాలర్ కు నల్లజాతి మహిళలు 63.7 సెంటులు, స్థానిక మహిళలు 59 సెంటులు మరియు లాటినా మహిళలు 57 సెంటులు మాత్రమే సంపాదిస్తారు. డబ్బు తక్కువగా ఉన్న చోట, తక్కువ జీతం మహిళలు మరియు కుటుంబాలు ఆహారం పెట్టకుండా, సురక్షితమైన గృహాలను పొందకుండా మరియు కీలకమైన వైద్య సంరక్షణ మరియు విద్యను పొందకుండా నిరోధించవచ్చు - తరతరాలుగా పేదరిక చక్రాలను శాశ్వతం చేసే ప్రభావాలు.

మహిళా కార్మికులను పురుష కార్మికులతో సమానంగా ఉంచడం అత్యవసరం. సంరక్షణ లోటు అంచున ఉన్న ప్రపంచంలో, ప్రపంచవ్యాప్తంగా అవసరమైన ఆరోగ్య మరియు సామాజిక సంరక్షణ సేవలను అందించే కార్మికులలో మహిళలు 67 శాతం ఉన్నారు . విద్య, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు సామాజిక సేవలతో సహా సంరక్షణ రంగంలో తక్కువ జీతం మరియు తక్కువ విలువ కలిగిన ఉద్యోగాలను, మహిళలు ప్రధానంగా ఆక్రమించే అన్ని ఉద్యోగాలను ప్రభుత్వాలు పరిష్కరించాలి.

అసమాన వేతనం అనేది ఒక అపరిష్కృత మరియు సార్వత్రిక సమస్య. మహిళల విద్య మరియు కార్మిక మార్కెట్ భాగస్వామ్యంలో గణనీయమైన పురోగతి ఉన్నప్పటికీ, లింగ వేతన అంతరాన్ని తగ్గించడంలో పురోగతి చాలా నెమ్మదిగా ఉంది. ఈ వేగంతో, ఆర్థిక లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడానికి దాదాపు 300 సంవత్సరాలు పడుతుంది.

అన్ని దేశాలలో మరియు అన్ని స్థాయిల విద్య మరియు వయస్సు వర్గాలలో మహిళా కార్మికుల సగటు వేతనం సాధారణంగా పురుషుల కంటే తక్కువగా ఉంటుంది, మహిళలు పురుషులు సంపాదించే దానికంటే సగటున 80 శాతం సంపాదిస్తారు. పురుషాధిక్య

పరిశ్రమలలో మహిళలు స్త్రీ-
ఆధిక్య పరిశ్రమలలోని వారి
కంటే ఎక్కువ
సంపాదించవచ్చు, కానీ
లింగ వేతన అంతరం అన్ని
రంగాలలో కొనసాగుతుంది.

లింగ వేతన అంతరం
అంచనాలు ప్రాంతాల
వారీగా మరియు దేశాలలో
కూడా గణనీయంగా
మారవచ్చు, తక్కువ

మరియు మధ్య-ఆదాయ దేశాలతో పోలిస్తే అధిక ఆదాయ దేశాలు తక్కువ స్థాయి వేతన అసమానతలను కలిగి ఉంటాయి. అయితే, లింగ వేతన అంతరం యొక్క అంచనాలు సమస్య యొక్క వాస్తవ పరిధిని తక్కువగా అంచనా వేస్తాయి, ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో, అనధికారిక ఆర్థిక వ్యవస్థల గురించి సమాచారం లేకపోవడం వల్ల, అవి మహిళా కార్మికులతో అసమానంగా తయారవుతాయి, కాబట్టి పూర్తి చిత్రం అందుబాటులో ఉన్న డేటా మనకు చూపించే దానికంటే దారుణంగా ఉంటుంది. లింగ వేతన అంతరాన్ని తగ్గించడానికి అందరికీ మంచి పని కల్పించే చర్యలు అవసరం. అనధికారిక ఆర్థిక వ్యవస్థను అధికారికీకరించడాన్ని ప్రోత్సహించే చర్యలు, అనధికారిక కార్మికులను చట్టపరమైన మరియు ప్రభావవంతమైన రక్షణ కిందకు తీసుకురావడం మరియు వారి ప్రయోజనాలను బాగా కాపాడుకోవడానికి వారికి అధికారం ఇవ్వడం ఇందులో ఉన్నాయి. కార్మికులకు సమిష్టిగా వ్యవస్థీకరించడానికి మరియు బేరసారాలు చేయడానికి హక్కును నిర్ధారించడం పరిష్కారంలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం. మహిళలు యజమాని మరియు యూనియన్ నాయకత్వంలో పాల్గొనాలి, కార్యాలయంలో లింగ సమానత్వం కోసం సమగ్ర చట్టాలను ఏర్పాటు చేసే చట్టాన్ని రూపొందించడానికి వీలు కల్పించాలి.

“లింగ వేతన అంతరం యజమానులు, ప్రభుత్వాలు, ట్రేడ్ యూనియన్లు సహా అన్ని వాటాదారులు పూర్తి బాధ్యత వహించి ఈ సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి సమిష్టిగా పనిచేయాలని కోరుతోంది. సమాన విలువ కలిగిన పనికి మహిళలు సమాన వేతనం పొందాలి” అని ఐరాస మహిళా ఆర్థిక సాధికారత చీఫ్ డాక్టర్ జెమిమా స్ట్యూకి అన్నారు.

సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనం

ఆమోదయోగ్యమైనా ఆచరణలో అడ్డంకులెన్నో?

ప్రపంచవ్యాప్తంగా మహిళలు పురుషుల కంటే తక్కువ వేతనం పొందుతున్నారు, లింగ వేతన వ్యత్యాసం ప్రపంచవ్యాప్తంగా 20 శాతంగా అంచనా వేయబడింది. మహిళలు మరియు పురుషుల మధ్య చారిత్రక మరియు నిర్మాణాత్మక అసమాన అధికార సంబంధాల నిలకడ, పేదరికం మరియు అసమానతలు మరియు మహిళలు మరియు బాలికల సామర్థ్యాలను పరిమితం చేసే వనరులు మరియు

అవకాశాల లభ్యతలో ప్రతికూలతలు కారణంగా లింగ సమానత్వం మరియు మహిళలు మరియు బాలికల సాధికారత వెనుకబడి ఉన్నాయి. ఆ అంతరాన్ని తగ్గించడంలో పురోగతి నెమ్మదిగా ఉంది. పురుషులు మరియు మహిళలకు సమాన వేతనం విస్తృతంగా ఆమోదించబడినప్పటికీ, ఆచరణలో దీనిని వర్తింపజేయడం కష్టం.

ఎవరూ వెనుకబడకుండా చూసుకోవడానికి, సస్టైనబుల్ డెవలప్మెంట్ గోల్డ్ (ఎస్డిజి) లింగ సమానత్వాన్ని సాధించాల్సిన అవసరాన్ని మరియు మహిళలు మరియు బాలికలందరి సాధికారతను పరిష్కరిస్తాయి. ఇంకా, యువత మరియు వికలాంగులతో సహా మహిళలు మరియు పురుషులందరికీ పూర్తి మరియు ఉత్పాదక ఉపాధి మరియు మంచి పనిని మరియు సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనాన్ని కోరుతూ ఎస్. డి. జి. లు మంచి పని మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తాయి. సుస్థిర అభివృద్ధి కోసం 2030 అజెండా

అమలులో లింగ దృక్పథం యొక్క ప్రధాన స్రవంతి కీలకం.

సమాన వేతనాన్ని సాధించడం అనేది మానవ హక్కులు మరియు లింగ సమానత్వానికి ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయి. దీనికి మొత్తం ప్రపంచ సమాజం యొక్క కృషి అవసరం మరియు ఇంకా ఎక్కువ పని చేయాల్సి ఉంది. ఐక్యరాజ్యసమితి మహిళలు మరియు అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ (ఐఎల్ఓ) తో సహా ఐక్యరాజ్యసమితి సభ్య దేశాలు మరియు పౌర సమాజం, మహిళల మరియు సమాజ-ఆధారిత సంస్థలు మరియు స్త్రీవాద సమూహాలను, అలాగే వ్యాపారాలు మరియు కార్మికులు మరియు యజమానుల సంస్థలను సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మరియు మహిళలు మరియు బాలికల ఆర్థిక సాధికారతను ప్రోత్సహించడానికి ఆహ్వానిస్తుంది.

లింగ వేతన వ్యత్యాసం ఎందుకు కొనసాగుతుంది?

అంతర్లీన అసమానతలు లింగ వేతన అంతరానికి కారణమవుతాయి. మహిళలు, ముఖ్యంగా వలస వచ్చిన మహిళలు, అనధికారిక రంగంలో అధిక ప్రాతినిధ్యం కలిగి ఉన్నారు, ఇది సామాజిక ప్రయోజనాలు లేకుండా తక్కువ జీతం, అసురక్షిత పని పరిస్థితులకు దారితీస్తుంది. ఇంటి పనులు, పిల్లలు, వృద్ధుల సంరక్షణతో సహా పురుషుల కంటే మహిళలు మూడు గంటల ఎక్కువ రోజువారీ సంరక్షణ పనిని కూడా చేస్తారు. మాతృత్వ శిక్ష వేతన అసమానతను మరింత తీవ్రతరం చేస్తుంది, శ్రామిక తల్లులు తక్కువ వేతనాలను ఎదుర్కొంటున్నారు, ముఖ్యంగా వారి పిల్లల సంఖ్య పెరగడంతో. లింగ సాధారణీకరణలు, వివక్షతతో కూడిన నియామక పద్ధతులు మరియు పదోన్నతి నిర్ణయాలు కూడా చెల్లింపు అసమానతలకు దోహదం చేస్తాయి.

కార్మిక మార్కెట్టు బలహీనపడుతున్నట్లు కనిపిస్తున్న సమయంలో, పెరుగుతున్న అసమానతలు మరియు బహుపార్శ్వీకతకు పెరుగుతున్న సవాళ్లు ఉన్న సమయంలో, మన సహకార సందేశం మరింత శక్తివంతంగా ఉండాలి: సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనం అనేది కార్మిక మరియు మానవ హక్కులు, సామాజిక న్యాయం మరియు ఆర్థిక స్థితిస్థాపకత, మరియు పోటీ మరియు స్థిరమైన సంస్థలను నిర్మించడానికి వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత.

ఐఎల్ఓ యొక్క ఈక్వల్ రెమ్మనరేషన్ కన్వెన్షన్ (సి 100) ఒక ప్రాథమిక సమావేశంగా, సమాన విలువ కలిగిన పనికి పురుషులు మరియు మహిళలకు సమాన వేతనం అనే సూత్రాన్ని నేరుగా ప్రస్తావిస్తుంది. అంతర్జాతీయ కార్మిక ప్రమాణాలు సామాజిక సంభాషణ ద్వారా ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో కార్మికులు మరియు యజమానుల సంస్థల కీలక పాత్రను నొక్కి చెబుతున్నాయి, అసోసియేషన్ స్వేచ్ఛ మరియు సామూహిక

బేరసారాలు దాని ప్రధాన భాగంలో ఉన్నాయి.

కార్మికులు, వ్యాపారాలు మరియు సమాజానికి ప్రయోజనం చేకూర్చే భాగస్వామ్య లక్ష్యంగా సమాన విలువ కలిగిన పనికి సమాన వేతనాన్ని దేశాలు బలోపేతం చేయాలి. సమాన విలువ, ఉద్యోగ వేతన సమానత్వంతో కూడిన పనికి సమాన వేతనాన్ని సాధించడం అనేది మానవ హక్కు, సామాజిక అభివృద్ధి అనివార్యం.

సమాన వేతన అంతర్జాతీయ కూటమి

ఈక్వల్ పే ఇంటర్నేషనల్ కూటమి (ఇపిఐసి)కి ఐఎల్ఓ, యుఎన్ ఉమెన్ మరియు ఓఇసిడి నాయకత్వం వహిస్తున్నాయి. ప్రతిచోటా మహిళలు మరియు పురుషులకు సమాన వేతనాన్ని సాధించడం ఈ కూటమి లక్ష్యం. దృష్టి మరియు నైపుణ్యం యొక్క వివిధ రంగాలతో విభిన్నమైన నటులను ఒకచోట చేర్చడం ద్వారా, ఈ లక్ష్యం వైపు ఖచ్చితమైన మరియు సమన్వయ పురోగతిని సాధించడానికి ప్రభుత్వాలు, యజమానులు, కార్మికులు మరియు వారి సంస్థలకు ఇపిఐసి మద్దతు ఇస్తుంది. ప్రస్తుతం ప్రపంచ, ప్రాంతీయ మరియు జాతీయ స్థాయిలలో లింగ వేతన అంతరాన్ని తగ్గించడానికి పనిచేస్తున్న ఏకైక బహుళ-వాటాదారుల భాగస్వామ్యం ఇపిఐసి.

ఇంటి పని,

వంట పని,

ఆఫీసు పని,

పిల్లల ఆలన పాలన...

నిరంతర శ్రమజీవి

భారత నరీమణి

వెనెజులా ఉద్యమకారిణికి నోబెల్ శాంతి బహుమతి

ప్రజాస్వామ్యం కోసం పోరాడుతున్న కొరినాకు దక్కిన పురస్కారం 'బులెట్లకు బదులు బ్యాలెట్లు' నినాదంతో వెనెజులాలో ఉద్యమం స్వేచ్ఛాయుత, నిష్పాక్షిక ఎన్నికల కోసం 20 ఏళ్లుగా పోరాటం నియంతృత్వానికి వ్యతిరేకంగా ప్రతిపక్షాలను ఏకం చేసిన భీశాలి ప్రాణాలకు ముప్పు ఉన్నా స్వదేశంలోనే అజ్ఞాతంలో ఉంటూ పోరాటం డొనాల్డ్ ట్రంప్ కు నోబెల్ బహుమతి అంకితం: మరియు కొరినా

ప్రతిష్ఠాత్మక నోబెల్ శాంతి పురస్కారానికి వెనెజులా ప్రతిపక్ష నాయకురాలు మరియు కొరినా మచాడో ఎంపికయ్యారు. ప్రజాస్వామ్య హక్కుల పరిరక్షణ కోసం ప్రజల తరపున పోరాడినందుకు ఈ పురస్కారానికి ఎంపిక చేసినట్లు నార్వే నోబెల్ కమిటీ తెలిపింది. చీకట్లు కమ్ముకున్న ప్రాంతంలో ప్రజాస్వామ్య శ్వాస వెలిగేలా చేస్తున్న సాహసిగా శాంతి కోసం ఆమె చేసిన విశేష కృషికి గాను ఈ పురస్కారం

ఇస్తున్నట్లు పేర్కొంది. వెనెజులాను నియంతృత్వ దేశం నుంచి ప్రజాస్వామ్య దేశంగా మార్చేందుకు శాంతియుత పోరాటం చేశారని కమిటీ చైర్మన్ వాట్సే ఫైడ్జెన్ ప్రశంసించారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా నియంతృత్వ ధోరణి పెరుగుతున్న పరిస్థితుల్లో మరియు లాంటి ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షకులు ఎంతో అవసరమని కమిటీ అభిప్రాయపడింది. అమెరికా

అధ్యక్షుడు డొనాల్డ్ ట్రంప్ సహా ఈ ఏడాది మొత్తం 338 మంది ప్రముఖులు నామినేట్ అవ్వగా.. వారందరినీ కాదని ఈ గౌరవాన్ని మచాడో సొంతం చేసుకున్నారు. ఈ ప్రకటనతో నోబెల్ శాంతి బహుమతి తనకే దక్కాలని పదేపదే చెప్పుకుంటూ వచ్చిన ట్రంప్ కు నిరాశ తప్పలేదు.

ఎవరీ మరియు కొరినా..

ఒకప్పుడు లాటిన్ అమెరికాలో అత్యంత సుసంపన్న దేశంగా ఉన్న వెనెజులా, గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా నియంతృత్వ పాలన, ఆర్థిక వ్యవస్థ కుప్పకూలడం, రాజకీయ అస్థిరత, మానవతా సంక్షోభం వంటి కారణాలతో కుదేలైంది. అలాంటి క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో బులైట్లకు బదులు బ్యాలెట్లను ఎంచుకుందాం అంటూ మచాడో ఒకసారి చెప్పిన మాటే ఆమె శాంతియుత ప్రజాస్వామ్య పోరాటానికి నినాదమైంది. సుమెట్ అనే స్వచ్ఛంద సంస్థను స్థాపించి రెండు దశాబ్దాలుగా దేశంలో స్వేచ్ఛ, నిష్పాక్షిక ఎన్నికల కోసం ఆమె పోరాటం కొనసాగించారు. అణచివేతలకు వెరవకుండా,

క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో బులైట్లకు బదులు బ్యాలెట్లను ఎంచుకుందాం అంటూ కొరినా ఒకసారి చెప్పిన మాటే ఆమె శాంతియుత ప్రజాస్వామ్య పోరాటానికి నినాదమైంది. సుమెట్ అనే స్వచ్ఛంద సంస్థను స్థాపించి రెండు దశాబ్దాలుగా దేశంలో స్వేచ్ఛ, నిష్పాక్షిక ఎన్నికల కోసం ఆమె పోరాటం కొనసాగించారు. అణచివేతలకు వెరవకుండా, సైనిక పాలనకు వ్యతిరేకంగా ప్రజా హక్కుల కోసం గళమెత్తారు.

సైనిక పాలనకు వ్యతిరేకంగా ప్రజా హక్కుల కోసం గళమెత్తారు. 2024లో జరిగిన అధ్యక్ష ఎన్నికల్లో వెనెజులా సర్కారు ఆమెను పోటీ చేయనివ్వలేదు. దీంతో ప్రతిపక్ష అభ్యర్థి ఎడ్మండో గోంజాలెజ్ కు మద్దతిచ్చి, వేలాది మంది వలంటీర్లను పర్మవేళ్లకులుగా నియమించారు. బెదిరింపులు, అరెస్టులు, హింస వంటి కుట్రల మధ్య కూడా ప్రతిపక్షం విజయం సాధించినట్టు సాక్ష్యాలున్నా.. అధికార పక్షం ఫలితాన్ని అంగీకరించలేదు. దీంతో ప్రతిపక్షం భారీ నిరసనలు చేపట్టింది. దేశవ్యాప్తంగా జరిగిన ఆందోళనల్లో దాదాపు 20మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు. ఈ పరిణామాల తర్వాత మచాడోపై అరెస్ట్ వారెంట్ జారీ అయింది. అప్పటి నుంచి ఆమె ప్రజా జీవితానికి దూరంగా ఉన్నారు. కానీ, సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా ప్రజలను చైతన్యపరిచేందుకు పోరాటం చేస్తూనే ఉన్నారు. తన

ప్రాణాలకు ముప్పు ఉందని తెలిసినా వెనెజులా ప్రజల కోసం దేశంలోనే ఉంటూ లక్షలాది మందికి స్ఫూర్తిగా నిలిచారు.

భారత ప్రజాస్వామ్యంపై కొరినా ప్రశంసలు

భారతదేశం గొప్ప ప్రజాస్వామ్య దేశం అని 2025 నోబెల్ శాంతి బహుమతి విజేత మారియా కొరినా మచాడో ప్రశంసలు కురిపించారు. భారత ప్రజాస్వామ్యం ఇతర దేశాలకు ఆదర్శం అని అభివర్ణించారు. భారతదేశం గొప్ప ప్రజాస్వామ్య దేశం అని 2025 నోబెల్ శాంతి బహుమతి విజేత మారియా కొరినా మచాడో ప్రశంసలు

కురిపించారు. భారత ప్రజాస్వామ్యం ఇతర దేశాలకు ఆదర్శం అని అభివర్ణించారు. రాజకీయ నాయకురాలు, సామాజిక కార్యకర్త అయిన మచాడో... వెనెజులాలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని పునఃస్థాపించడానికి రెండు దశాబ్దాలకు పైగా పోరాటం చేస్తున్నారు. అయితే తాజాగా మారియా కొరినా మచాడో... టైమ్స్ నౌ గ్రూప్ ఎడిటర్ ఇన్ చీఫ్ నవికా కుమార్తో ప్రత్యేక ఇంటర్వ్యూలో మాట్లాడారు. ఈ సందర్భంగా పలు అంశాలపై తన అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు. వెనిజులాలో శాంతియుతంగా ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ జరిగిన తర్వాత అనేక రంగాల్లో సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకోవడానికి “గొప్ప మిత్రదేశం”గా భారతదేశాన్ని తాను చూస్తున్నానని మచాడో తెలిపారు.

ప్రపంచ వేదికపై భారతదేశ స్థానం గురించి మచాడో మాట్లాడుతూ, “ఈ ప్రాంతంలో, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్య దేశంగా ఉన్న భారతదేశం అనేక దేశాలకు, అనేక తరాలకు ఆదర్శంగా నిలిచింది. ఇది చాలా గొప్ప విషయం. ప్రపంచవ్యాప్తంగా చాలా మంది, చాలా దేశాలు భారతదేశం వైపు చూస్తున్నందున ప్రజాస్వామ్యాన్ని జాగ్రత్తగా చూసుకోవాల్సిన బాధ్యత కూడా మీపై ఉంది. ప్రజాస్వామ్యాలను ఎల్లప్పుడూ బలోపేతం

చేయవచ్చు, వాటిని ఎప్పుడూ తేలికగా తీసుకోకూడదు” అని అన్నారు.

తాను భారతదేశాన్ని హృదయపూర్వకంగా ఇష్టపడతానని తెలిపారు. తన కుమార్తె కొన్ని నెలల క్రితం భారత్‌ను సందర్శించిందని కూడా చెప్పారు. అయితే తాను ఎప్పుడూ కూడా భారత్‌కు రాలేదని పేర్కొన్నారు. తన కూతురు భారత్‌ను ప్రేమిస్తుందని తెలిపారు. తన వెనెజులా ఫ్రెండ్స్ కొందరు భారత్‌లో ఉన్నారని చెప్పారు. తాను భారత రాజకీయాలను ఫాలో అవుతుంటానని చెప్పారు. త్వరలోనే భారత ప్రధానమంత్రి మోదీతో మాట్లాడే అవకాశం వస్తుందని... స్వేచ్ఛా వెనెజులాలో ఆయనకు ఆతిథ్యం ఇవ్వగలమని... రెండు దేశాల శ్రేయస్సు కోసం సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకోగలమని ఆశిస్తున్నానని మచాడో తెలిపారు.

“గొప్ప ప్రజాస్వామ్యంగా భారతదేశం గొంతు మాకు అవసరం... వెనెజులా ప్రజల హక్కుల కోసం, ప్రజా సార్వభౌమాధికారం గౌరవించబడటానికి మీరు మాట్లాడాలని మేము కోరుకుంటున్నాము. కానీ ఒకసారి వెనెజులా ముందుకు సాగి... బాధ, వినాశనాన్ని తీసుకొచ్చిన అన్ని క్రిమినల్ సోషలిస్ట్ నిర్మాణాలను కూల్చివేసిన తర్వాత భారతీయ కంపెనీలకు ఎనర్జీ రంగంలోనే కాకుండా మౌలిక సదుపాయాలు, టెలికాం రంగాలలో కూడా పెట్టుబడులు పెట్టడానికి గొప్ప అవకాశాలు ఉంటాయని నేను ఊహించగలను. వెనెజులాకు ఉన్న అద్భుతమైన సహజ సంపద ఈ ప్రాంతంలో మరే దేశంలోనూ నేను చూడలేదు” అని మచాడో పేర్కొన్నారు.

సుప్రీంకోర్టు 53వ ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా జస్టిస్ సూర్యకాంత్

నవంబర్ 24న ప్రమాణ స్వీకారం

సుప్రీంకోర్టు 53వ ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా జస్టిస్ సూర్యకాంత్ నియమితులయ్యారు. ఈ మేరకు రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము నోటిఫికేషన్ విడుదల చేశారు. నవంబర్ 24వ తేదీన జస్టిస్ సూర్యకాంత్ సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా బాధ్యతలు చేపట్టనున్నారు. నిబంధనల ప్రకారం సుప్రీంకోర్టు సీనియర్ జడ్జిని సీజేఐ పదవికి ఎంపిక చేస్తారు. ప్రస్తుతం అత్యున్నత న్యాయస్థానంలో జస్టిస్ సూర్యకాంత్ సీనియర్ మోస్ట్ న్యాయమూర్తిగా ఉన్నారు. గవాయ్ నవంబర్ 23న పదవీ విరమణ చేయనుండటంతో దేశ 53వ సీజేఐగా జస్టిస్ కాంత్ బాధ్యతలు చేపడతారు. 2027 ఫిబ్రవరి

9వ తేదీ వరకూ ఆయన ఈ పదవిలో ఉంటారు. హర్యానాకు చెందిన జస్టిస్ సూర్యకాంత్.. గతంలో హిమాచల్ ప్రదేశ్ హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా విధులు నిర్వహించారు. అంతకు ముందు పంజాబ్, హర్యానా హైకోర్టు జడ్జిగా పని చేశారు. ఆ తర్వాత 2019 మేలో సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిగా ఆయన పదోన్నతి పొందారు. హర్యానా నుంచి ఈ పదవిని చేపట్టనున్న తొలి వ్యక్తిగా జస్టిస్ సూర్యకాంత్ ఖ్యాతికెక్కనున్నారు. న్యాయపరమైన అంశాలు, సామాజిక న్యాయం, పాలన వ్యవహారాలు, పర్యావరణ సమస్యలు తదితర అంశాలపై

ఆయనకు బలమైన పట్టుంది. అలాగే అనేక రాజ్యాంగ ధర్మాసనాల్లో ఉండి.. కీలక తీర్పులు సైతం వెలువరించారు. సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా జస్టిస్ సూర్యకాంత్ 14 నెలలపాటు కొనసాగనున్నారు. ఈ సమయంలో ఎన్నికల సంస్కరణలు, క్రిమినల్ జస్టిస్, డిజిటల్ ప్రైవసీకి సంబంధించిన అంశాలు విచారణకు వచ్చే అవకాశం ఉంది.

జస్టిస్ సూర్యకాంత్ 1962 ఫిబ్రవరి 10న హరియాణాలోని హిసార్లో మధ్యతరగతి కుటుంబంలో జన్మించారు. 1981లో అక్కడి ప్రభుత్వ పోస్ట్ గ్రాడ్చ్యుయేట్ కాలేజీలో గ్రాడ్చ్యుయేషన్ పూర్తి చేశారు. 1984లో రోహతక్ లోని మహర్షి దయానంద్ యూనివర్సిటీలో లా డిగ్రీ పట్టా అందుకున్నారు. అనంతరం హిసార్ లోనే న్యాయవాద వృత్తి మొదలుపెట్టారు. 1985లో

పంజాబ్ హరియాణా హైకోర్టులో ప్రొక్టీసు చేయడం కోసం ఛండీగడ్ కు వెళ్లారు. ఆ తర్వాత 2000 జులై 7న అత్యంత పిన్నవయస్సులో హరియాణా అడ్వోకేట్ జనరల్ గా నియమితులయ్యారు. 2004 జనవరి 9న పంజాబ్ హరియాణా హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు. అనంతరం 2018 అక్టోబరు 5న హిమాచల్ ప్రదేశ్ హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా, 2019 మే 24న సుప్రీం కోర్టు న్యాయమూర్తిగా పదోన్నతి అందుకున్నారు. దీంతో పాటు 2024 నవంబరు 12 నుంచి సుప్రీంకోర్టు లీగల్ సర్వీసెస్ కమిటీ ఛైర్మన్ గా పనిచేస్తున్నారు.

జస్టిస్ సూర్యకాంత్ దాదాపు రెండు దశాబ్దాల పాటు సేవలు అందించారు. ఆర్టికల్ 370 రద్దు, వాక్ స్వాతంత్ర్యం, ప్రజాస్వామ్యం, అవినీతి నిర్మూలన, లింగ సమానత్వం వంటి అంశాలపై కీలకమైన తీర్పులు ఇచ్చారు. రాజద్రోహ చట్టాన్ని నిలిపివేయాలని చెప్పిన

జస్టిస్ సూర్యకాంత్ దాదాపు రెండు దశాబ్దాల పాటు సేవలు అందించారు. ఆర్టికల్ 370 రద్దు, వాక్ స్వాతంత్ర్యం, ప్రజాస్వామ్యం, అవినీతి నిర్మూలన, లింగ సమానత్వం వంటి అంశాలపై కీలకమైన తీర్పులు ఇచ్చారు. రాజద్రోహ చట్టాన్ని నిలిపివేయాలని చెప్పిన ధర్మాసనంలో జస్టిస్ సూర్యకాంత్ కూడా ఉన్నారు. సుప్రీంకోర్ట్ బార్ అసోసియేషన్ తో సహా అన్ని న్యాయవాద సంఘాలలో మహిళలకు మూడో వంతు స్థానాలను కేటాయించాలని ఆదేశించిన ఘనత కూడా జస్టిస్ సూర్యకాంత్ కే దక్కుతుంది. ఈ తీర్పు న్యాయరంగంలో లింగ సమానత్వానికి కీలక అడుగుగా పరిగణించబడింది.

ధర్మాసనంలో జస్టిస్ సూర్యకాంత్ కూడా ఉన్నారు. ఎన్నికల ప్రక్రియలో పారదర్శకతను ప్రోత్సహిస్తూ, సూర్యకాంత్ జస్టిస్ బహోర్లో జరిగిన స్టేషన్ ఇంటెన్సివ్ రివిజన్ అనంతరం, డ్రాఫ్ట్ ఓటర్ జాబితాలో తొలగించబడిన 65 లక్షల పేర్ల వివరాలు ప్రజలకు వెల్లడించాలంటూ ఎన్నికల కమిషన్‌ను ఆదేశించారు. సుప్రీంకోర్ట్ బార్ అసోసియేషన్‌తో సహా అన్ని న్యాయవాద సంఘాలలో మహిళలకు మూడో వంతు స్థానాలను కేటాయించాలని ఆదేశించిన ఘనత కూడా జస్టిస్ సూర్యకాంత్‌కే దక్కుతుంది. ఈ తీర్పు న్యాయరంగంలో లింగ సమానత్వానికి కీలక అడుగుగా పరిగణించబడింది.

వన్ ర్యాంక్ వన్ పెన్షన్ పథకాన్ని ఆయన సమర్థించారు. ప్రస్తుతం ఆయన సైన్యంలో మహిళా అధికారుల స్థిర నియామక హక్కులపై పిటిషన్లు కూడా విచారిస్తున్నారు. 1976 అలీఘుడ్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ తీర్పును కొట్టివేసిన ఏడుగురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనంలో జస్టిస్ సూర్యకాంత్ ఉన్నారు. తద్వారా ఆ విశ్వవిద్యాలయానికి మైనారిటీ హోదాపై పునర్విచారణకు మార్గం సుగమమైంది. సూర్యకాంత్ పెగాసస్ స్పైవేర్ గూఢచారి సాఫ్ట్‌వేర్ కేసు విచారణలో భాగమయ్యారు. ఆయన నేతృత్వంలోని బెంచ్, సైబర్ నిపుణుల కమిటీని నియమించింది. జాతీయ భద్రత పేరుతో ఉచిత పాస్ పాందలేమని పేర్కొంది. 2022లో ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పంజాబ్ పర్యటనలో జరిగిన భద్రతా లోపంపై దర్యాప్తు చేసేందుకు నియమించిన కమిటీలో జస్టిస్ కుమార్ కూడా ఉన్నారు.

మా ఆదేశాలంటే లెక్కలేదా?

దాడులపై వార్తలు వస్తున్నా చలనం లేదా?
వీధి కుక్కల కేసులో రాష్ట్రాలపై సుప్రీంకోర్టు ఫైర్
నవంబర్ 3న మా ముందు హాజరుకండి
రాష్ట్రాల సీఎస్లకు సుప్రీంకోర్టు ఆదేశం

వీధి శునకాల కేసులో తమ ఆదేశాలు పాటించని రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలపై సుప్రీంకోర్టు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసింది. ఆగస్టు 22న ఉత్తర్వులిస్తే, ఇప్పటివరకు కొంటర్ ఎందుకు దాఖలు చేయలేదని ఆక్షేపించింది. వీధి శునకాల బెడద కేసులో దిల్లీ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్, బంగాల్, తెలంగాణ మాత్రమే కొంటర్ అఫిడవిట్లను దాఖలు చేశాయని జస్టిస్ విక్రమ్ నాథ్, జస్టిస్ సందీప్ మెహతా, జస్టిస్ ఎన్వీ అంజలియాలతో కూడిన త్రిసభ్య ధర్మాసనం విచారణ సందర్భంగా పేర్కొంది. ఆదేశాలు పాటించని రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల ప్రధాన కార్యదర్శులు నవంబర్ 3న తమ ఎదుట హాజరుకావాలని ధర్మాసనం ఆదేశించింది. వీధికుక్కల దాడులపై రోజూ మీడియాలో వార్తలు వస్తున్నా చలనం లేదా అని ధర్మాసనం ఆక్షేపించింది. ఇన్ని రోజులు కొంటర్ ఎందుకు దాఖలు చేయలేదో వివరణ ఇవ్వాలని ఈ సందర్భంగా పేర్కొంది. సీఎస్లు హాజరుకాకపోతే తదుపరి చర్చలకు ఆదేశిస్తామని జస్టిస్ విక్రమ్నాథ్ అన్నారు. వివరణ సంతృప్తికరంగా లేకున్నా, జరిమానాతో పాటు చర్చలకు ఆదేశిస్తామని పేర్కొన్నారు. దిల్లీ-ఎన్?సీఆర్ లిజీయన్లో వీధి శునకాలకు సంబంధించిన అంశాన్ని కొన్ని నెలల కింద సుప్రీంకోర్టు సుమోటోగా తీసుకుంది. విచారణ సందర్భంగా దేశవ్యాప్తంగా ఈ సమస్య ఎలా ఉందనే అంశాన్ని తెలపాలని రాష్ట్రాలను, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది. ఆదేశాలు పాటించని రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలపై సుప్రీంకోర్టు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసింది. వీధి కుక్కల దాడుల వల్ల దిల్లీ,

ఎన్టీఆర్ పరిధిలో రేజిస్ మరణాల సంఖ్య పెరుగుతోందని వార్తలు వచ్చాయి. దీనిని పరిగణనలోకి తీసుకున్న సుప్రీం కోర్టు, దిల్లీ, ఎన్టీఆర్ పరిధిలోని నగరాలు, పట్టణాల్లో వీధి కుక్కల కోసం 5వేలు చొప్పున శాశ్వత షెల్టర్లను ఏర్పాటు చేయాలని పేర్కొంది. 8 వారాల్లోపు అన్ని వీధి కుక్కలను షెల్టర్లకు తరలించాలని ఆగస్టు 11న జస్టిస్ జేబీ పల్లీవాలా, ఆర్ మహదేవన్ ధర్మాసనం ఆదేశించింది. దీనిపై తీవ్రమైన తీవ్ర అభ్యంతరాలు, నిరసనలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. అదే సమయంలో షెల్టర్ల నిర్వహణ కోసం భారీగా ఖర్చు అవుతుందని దిల్లీ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ అధికారులు అంచనా వేశారు. రోజూ వాటి నిర్వహణపై రూ.11 కోట్ల (ఒక్కో కుక్కపై రూ. 110) ఖర్చు వస్తుందని అన్నారు. వీధి కుక్కలకు సంబంధించిన ఆహారం, నీరు, సంరక్షణ, పారిశుధ్యం, వైద్య చికిత్స, రవాణా సౌకర్యం, విద్యుత్ సౌకర్యం, ఉద్యోగుల వేతనాలపై డబ్బును వెచ్చించాల్సి వస్తుందని పేర్కొన్నారు. ఈ నేపథ్యంలోనే క్రమంలోనే జస్టిస్ విక్రమ్ నాథ్, జస్టిస్ సందీప్ మెహతా, జస్టిస్ ఎన్.వి.అంజలియాతో కూడిన త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఆగస్టు 11న వచ్చిన అభ్యంతరాలపై విచారణ చేపట్టింది. రేజిస్ లక్షణాలు లేదా విపరీత ప్రవర్తన కలిగిన కుక్కలు మినహా ఇప్పటివరకు షెల్టర్లకు తరలించిన వాటిని విడుదల చేయాలని ఆదేశాలు జారీ చేసింది. వ్యాక్సినేషన్, స్టెరిలైజేషన్ చేసిన తర్వాత వాటిని ఎక్కడినుంచి తీసుకొచ్చారో అక్కడే విడిచిపెట్టాలని పేర్కొంది. షెల్టర్లకు తరలించాలని తీర్పును సవరించింది. అలాగే ఆదేశాల అమలుకు సంబంధించి అఫిడవిట్లు దాఖలు చేయాలని రెండు నెలల సమయం ఇచ్చింది.

ఎనిమిది మందిపై పిచ్చికుక్కల దాడి

సిద్దిపేట జిల్లా మోతే గ్రామంలో దారుణం

పిచ్చికుక్కల దాడిలో చిన్నారులు గాయపడిన ఘటన సిద్దిపేట జిల్లాలో జరిగింది. జిల్లాలోని అక్టోపేట భూంపల్లి మండలం మోతే గ్రామంలో పిచ్చికుక్కలు స్వైర విహారం చేశాయి. రోడ్డుపై ఉన్న ఎనిమిది మందిపై పిచ్చికుక్కలు దాడికి దిగాయి. ఇంటి బయట ఆడుకుంటున్న చిన్నారులతోపాటు పెద్దవారిపైనా దాడి చేశాయి. ఈ దాడిలో చిన్నారులు, వృద్ధులు గాయపడ్డారు. కుక్కల బాలినుంచి గ్రామస్థులు వారిని రక్షించారు. గాయపడిన వారిని దుబ్బాక ఆసుపత్రికి తరలించారు. కుక్కల దాడితో గ్రామస్థులు భయాందోళనలో ఉన్నారు. ఏ కుక్క ఎటువైపునుంచి వచ్చి దాడి చేస్తుందో తెలియక బిక్కుబిక్కుమంటూ కాలం గడుపుతున్నారు.

ప్రతి 9 నిమిషాలకు రేబిస్ కు ఒకరు బలి

రేబిస్ వ్యాధి ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రతి తొమ్మిది నిమిషాలకు ఒకరిని బలిగొంటోందని డబ్ల్యూహెచ్ వో తెలిపింది. అత్యవసరంగా వ్యాక్సినేషన్, అవగాహన చేపట్టాల్సిన అవసరం ఉందని నొక్కి చెప్పింది. ప్రపంచవ్యాప్త మరణాల్లో మూడో వంతు భారతదేశంలోనే జరుగుతుండటం ఆందోళన కలిగిస్తోంది. దేశంలో వీధికుక్కల సంఖ్య కోట్లలో ఉండటమే దీనికి కారణం. రేబిస్ సంక్రమణను

అడ్డుకునేందుకు కుక్కలకు సామూహికంగా వ్యాక్సినేషన్, పీఈపీ (పోస్ట్-ఎక్స్ పోజర్ ప్రోఫైలాక్సిస్) సకాలంలో అందడం కీలకమని ప్రపంచ రేబిస్ దినోత్సవం సందర్భంగా డబ్ల్యూహెచ్ వో పునరుద్ఘాటించింది. ఐడీఎస్ పీ(ఇంటిగ్రేటెడ్ డిసీజ్ సర్వైలెన్స్ ప్రోగ్రామ్) కింద పార్లమెంటుకు సమర్పించిన సమాచారం మేరకు 2024 సంవత్సరంలో భారతదేశంలో 37 లక్షల కుక్క కాటు కేసులు, 54 అనుమానిత రేబిస్ మరణాలు సంభవించాయి. ఇక 2023లో 286 రేబిస్ సంబంధిత మరణాలు సంభవించాయని డీఎహెచ్ డీ(పశు సంవర్ధక, డెయిరీ విభాగం) నివేదించింది. కాగా, 2030 నాటికి ప్రపంచవ్యాప్తంగా రేబిస్ ను అంతమొందించాలనే లక్ష్యానికి భారత ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉందని కేంద్ర ఆరోగ్యశాఖ మంత్రి జేడీ నడ్డా 'ఎక్స్'లో పేర్కొన్నారు. ఎన్ ఆర్ సీపీ(జాతీయ రేబిస్ నియంత్రణ కార్యక్రమం) ద్వారా ప్రభుత్వం ప్రజల్లో అవగాహనను పెంపొందిస్తోందని, వ్యాక్సిన్ అందుబాటులో ఉండేలా చూస్తోందని పేర్కొన్నారు. కాగా, వ్యాక్సినేషన్ 70% సాధిస్తే.. రేబిస్ వ్యాప్తికి అడ్డుకట్ట వేయొచ్చని పలు దేశాల్లో నిరూపితమైంది.

చేయని నేరానికి శిక్షకు గురైతే నష్ట పరిహారం పరిశీలిస్తున్న సుప్రీంకోర్టు

తప్పుడు అభియోగాల కారణంగా శిక్షపడి జైలుపాలైన వ్యక్తికి నష్టపరిహారం చెల్లించే అంశాన్ని సుప్రీంకోర్టు పరిశీలిస్తోంది. వ్యవస్థ ఆ వ్యక్తిని బలపనువును చేసినట్టుగానీ, తప్పుడు సాక్ష్యాలను కావాలని సృష్టించినట్టుగానీ తేలిన కేసుల్లో నష్ట పరిహారం అంశాన్ని పరిగణించాలని యోచిస్తోంది. ఒకవేళ ఆ బాధితుడు నిర్దోషిగా అనంతరకాలంలో బయటకు వచ్చినప్పటికీ జైలులో అతడు కోల్పోయిన విలువైన జీవితాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని భావిస్తోంది. ఇందులోని సంక్లిష్ట అంశాలను, ప్రక్రియలోని చిక్కులను దృష్టిలో ఉంచుకుని ఈ అంశంపై నిర్ణయం తీసుకోవడంలో తమకు

సహకరించాల్సిందిగా అటార్నీ జనరల్, సాలిసిటర్ జనరల్లను న్యాయమూర్తులు జస్టిస్ విక్రమ్ నాథ్, జస్టిస్ సందిప్ మెహతాలతో కూడిన బెంచ్ కోరింది. దేశంలో శిక్షలు పడుతున్న కేసులు కేవలం 54 శాతమే ఉంటున్న విషయాన్ని ఈ సందర్భంగా బెంచ్ గుర్తుచేసింది. పోలీసులు పెట్టిన తప్పుడు కేసులో 12 ఏళ్లు జైలులో గడిపిన వ్యక్తి వేసిన పిటిషన్ పై బెంచ్ విచారించే సందర్భంలో నష్టపరిహారం అంశం చర్చకు వచ్చింది. ఆ వ్యక్తి పేదవాడు. మైనర్ బాలికపై అత్యాచారం జరిపి హత్య చేసిన కేసులో విచారణను ఎదుర్కొంటూ ఆయన ఇటీవల వరకు జైలులో ఉన్నారు. థానే కోర్టు 2019లో మరణశిక్ష విధించడంతో కారాగారవాసం చేస్తూ సుప్రీంకోర్టులో ఆ తీర్పును ఆయన సవాల్ చేశారు. చివరకు ఆయనపై పోలీసులు నమోదు చేసినవి తప్పుడు అభియోగాలు అని తేలడంతో సుప్రీంకోర్టు తాజాగా విడుదల చేసింది. అయితే, తాను జైలులో ఇన్నాళ్లు కోల్పోయిన జీవితాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని నష్టపరిహారం ఇప్పించాల్సిందిగా సుప్రీంకోర్టులో ఆయన

పిటిషన్ దాఖలుచేశారు. ఆయన తరపున సీనియర్ అడ్వకేట్ గోపాల్ సుబ్రహ్మణ్యం వాదనలు వినిపిస్తూ.. ఇలాంటి వ్యక్తులకు తప్పక నష్ట పరిహారం చెల్లించాల్సి ఉంటుందని సూచించారు. జైలు జీవితం ఆయన ప్రాథమిక హక్కులను కాలరాయడాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని, దీనిపై మార్గదర్శకాలను రూపొందించాలని బెంచ్ను కోరారు. ఈ అంశంలో ఒక స్థాయి అమరిక అవసరమని న్యాయ కమిషన్ కూడా గతంలో సిఫారసు చేసిన అంశాన్ని ఆయన బెంచ్ దృష్టికి తీసుకెళ్లారు. ఇదిలా ఉండగా, మానసిక వైద్య చట్టం-2017ను అమలు చేయాలని కోరుతూ దాఖలైన ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యాన్ని ఇదే ధర్మాసనం జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ (ఎన్హెచ్ఆర్సీ)కి బదిలీ చేసింది.

వైద్యులను కాపాడకుంటే సమాజం క్షమించదు

వైద్యులు, ఆరోగ్య సిబ్బందికి అండగా నిలిచి, వారిని రక్షించుకోకపోతే సమాజం న్యాయవ్యవస్థను క్షమించదని సుప్రీంకోర్టు వ్యాఖ్యానించింది. కరోనా సమయంలో సేవలు అందించి మరణించిన ప్రయివేటు వైద్య సిబ్బందికి బీమా పరిహారం చెల్లించకపోవడాన్ని తప్పుపట్టింది. వారికి బీమా పరిహారం చెల్లించేలా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని మంగళవారం మౌఖికంగా ఆదేశించింది. వారు ప్రభుత్వ విధుల్లో లేరని, లాభాపేక్ష ఉన్న ఆస్పత్రుల్లో పనిచేస్తున్నందున బీమా పరిహారానికి అర్హులు కారంటూ చెప్పడం తగదని పేర్కొంది. పరిహారం చెల్లించడానికి ప్రధానమంత్రి బీమా పథకం కాకుండా ఇతర పథకాలు ఉంటే వారి వివరాలు ఇవ్వాలని ఆదేశించింది. కరోనాతో మరణించిన వైద్య సిబ్బందికి పరిహారం చెల్లించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రధాన మంత్రి గలిబ్ కల్కాణ్ ప్యాకేజీని ప్రకటించింది. దీని కింద ప్రభుత్వం రూ.50 లక్షలు చెల్లిస్తుంది.

తప్పుడు సాక్షాల సృష్టిపై మద్రాస్ హైకోర్టు ఆగ్రహం

ముగ్గురు పోలీసులపై విచారణకు ఆదేశం

రూ.10 లక్షలు జరిమానా

నెల రోజుల్లో బాధితునికి ఇవ్వాలన్న బెంచ్

ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారించేందుకు మూకుమ్మడిగా తప్పుడు సాక్షాలు సృష్టించిన ఓ

ఎస్టేతో పాటు ఇద్దరు కానిస్టేబుళ్లకు మద్రాస్ హైకోర్టు రూ.10 లక్షల జరిమానా విధించింది. ఆమొత్తాన్ని నెల రోజుల్లో బాధితునికి చెల్లించాలని ఆదేశించింది. అంతేగాక ఆ ముగ్గురిపైనా శాఖాపరమైన విచారణ జరిపి, నెల రోజుల్లోగా చర్యలు తీసుకోవాలని, ఆ వివరాలను తమ ముందుంచాలని రాష్ట్ర డిజిపీని ఆదేశించింది. తప్పుడు సాక్ష్యాల కారణంగా జైలు శిక్ష అనుభవిస్తున్న వ్యక్తిపై ఉన్న కేసును కొట్టివేసింది. ఈ మేరకు హైకోర్టు మదురై ధర్మాసనం న్యాయమూర్తి జస్టిస్ కేకే రామకృష్ణన్ ఇటీవల తీర్పు వెలువరించారు. 2021 జూన్ 26వ తేదీన మదురై నగరంలోని థిడిర్ నగర్ పోలీస్ స్టేషన్ ఎస్టేకు ఓ ప్రాంతంలో గంజాయి అక్రమ వ్యాపారం జరుగుతున్నట్లు సమాచారం అందింది. ఆ మేరకు తన బృందంతో కలిసి వెళ్లిన ఎస్టే. అక్కడ 24 కిలోల గంజాయి స్వాధీనం చేసుకున్నారు. ఏ1 ఇచ్చిన సమాచారం మేరకు మొత్తం ఏడుగురిని అరెస్టు చేశారు. ఈ కేసును విచారించిన కిందికోర్టు 2023 మార్చి 15వ తేదీన కొంతమంది నిందితులను జవెనల్కు తరలించింది. దీనిని సవాల్ చేస్తూ ఒకరు మద్రాస్ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు. ఈ అప్పీలుపై విచారణ జరిపిన ధర్మాసనం ఇటీవల తీర్పు వెల్లడించింది. ఈ కేసులో సహనిందితుడైన ఏ1 ఇచ్చిన సమాచారం తప్ప అప్పీలుదారు వద్ద గంజాయి ఉన్నట్టు నిరూపించే ఎలాంటి ఆధారాలు లేవని పేర్కొంది. గంజాయి స్వాధీనం చేసుకున్న సమయంలో ఎస్టే తన చేతిరాతతో లికార్డు రాసినట్టు పేర్కొన్నారని, కానీ కోర్టులో టైప్ చేసిన పత్రాలు సమర్పించారని తద్వారా ఆ పత్రం కల్పితమైనదని తేలిపోయిందని పేర్కొంది.

సీజేఐపై దాడి చేసిన లాయర్పై కోర్టు ధిక్కార చర్యలకు సుప్రీం నిరాకరణ

భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ బీఆర్ గవాయ్పై ఇటీవల షూ విసిరేందుకు ప్రయత్నించిన లాయర్పై కోర్టు ధిక్కార చర్యలు చేపట్టేందుకు అనుమతించేది లేదని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. ఈ విషయంపై సీజేఐ ఎలాంటి కేసు నమోదు చేయలేదని, లాయర్పై చర్యలు తీసుకోవడానికి సీజేఐ విముఖత చూపించారని తెలిపింది. లాయర్పై కోర్టు ధిక్కారణ చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ సుప్రీంకోర్టు బార్ అసోసియేషన్ (%జాజీబా%) ఇటీవల పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. దీనిపై జస్టిస్ సూర్యకాంత్, జస్టిస్ జాయ్మాల్య బార్నితో కూడిన ధర్మాసనం విచారణ జరిపింది. కోర్టు ధిక్కార నోటీసు జారీ చేయడం వల్ల సీజేఐపై షూ విసిరిన లాయర్కు అనవసర ప్రాధాన్యత ఇచ్చినట్టు

అవుతుందని, ఈ ఘటన దానంతటదే సద్దుమణుగుతుందని సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం అభిప్రాయ పడింది. విష్ణుమూర్తి విగ్రహానికి సంబంధించిన ఒక కేసులో సీజేఐ వ్యాఖ్యలకు నిరసనగా రాకేష్ కిషోర్ అనే అడ్వకేట్ అక్టోబర్ 6న ఆయనపై షూ విసిరేందుకు ప్రయత్నించారు. భద్రతా సిబ్బంది అతన్ని అడ్డుకుని బయటకు పంపారు. సనాతన ధర్మాన్ని అవమానిస్తే సహించేది లేదంటూ రాకేష్ కిషోర్ నినాదాలు చేశారు. కోర్టులో నినాదాలు చేయడం, షూ విసిరడం కోర్టు భిక్షారణ కిందకు వస్తుందని, అయితే దీనిపై చట్టం ప్రకారం ముందుకు వెళ్లడం అనేది సంబంధిత న్యాయమూర్తిపై ఆధారపడి ఉంటుందని ధర్మాసనం పేర్కొంది. ఇలాంటి సంఘటనలు పునరావృతం కాకుండా చేపట్టాల్సిన చర్యలను పరిశీలిస్తామని కూడా తెలిపింది.

డిజిటల్ మోసాలపై సుప్రీంకోర్టు తీవ్ర ఆందోళన

దేశవ్యాప్తంగా పెరుగుతున్న 'డిజిటల్ అరెస్ట్' మోసాలపై సుప్రీంకోర్టు తీవ్ర ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది. ఈ మోసాల్లో డిజిటల్ కేటుగాళ్లు.. తమను తాము పోలీసు, సిబిఐ, ఇడి అధికారులుగా ప్రదర్శించుకుని, తప్పుడు కోర్టు ఆదేశాలు చూపించి అమాయకుల నుంచి డబ్బు దోచేస్తున్నారు. ఈ సైబర్ క్రైమ్లు 'సిస్టమ్లో ప్రజల విశ్వాసాన్ని దెబ్బతీస్తాయి' అని సుప్రీంకోర్టు హెచ్చరించింది. సుమోటోగా కేసును విచారణకు తీసుకున్న జస్టిస్ సూర్యకాంత్, జయమల్య బార్గీలతో కూడిన బెంచ్, అన్ని రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు నోటీసులు జారీ చేసింది. ఈ మోసాలకు సంబంధించి తమ పరిధిలో నమోదైన ఎఫ్ఐఆర్ల వివరాలు, దర్యాప్తు పురోగతి, ఫిర్యాదుల సంఖ్య వంటి సమాచారాన్ని అందించాలని కోర్టు రాష్ట్రాల్ని, యూటీలను ఆదేశించింది. నవంబర్ 3న మరోసారి విచారణ జరుపుతామని చెప్పింది. ఈ అంశం మీద సిబిఐ దర్యాప్తు చేపట్టాలా, లేదా? అనే అంశంపై కోర్టు నిర్ణయాన్ని వెలువరించనుంది. ఈ క్రైమ్లు పాన్-ఇండియా స్థాయిలో, అంతర్జాతీయ లింకులతో (మయన్మార్, థాయ్‌లాండ్ నుంచి) జరుగుతున్నాయని గుర్తించి, అన్ని కేసులను సిబిఐకు అప్పగించే అవకాశం ఉందని సూచించింది. సిబిఐకు ఈ కేసులను డీల్ చేయడానికి అదనపు వనరులు, సైబర్ ఎక్స్పర్టులు అవసరమా? అని కూడా కోర్టు ప్రశ్నించింది. సిబిఐ ప్రతినిధి, సాలిసిటర్ జనరల్ తుషార్ మెహతా కొన్ని

కేసులపై ఇప్పటికే దర్యాప్తు జరుగుతోందని కోర్టుకు తెలిపారు. ఈ మోసాలు ప్రత్యేకించి సీనియర్ సిటిజన్లను లక్ష్యంగా చేసుకుంటున్నాయి. ఉదాహరణకు హర్యానా అంబాలాలో ఒక వృద్ధ దంపతుల నుంచి రూ.1.05 కోట్లు మోసం చేసిన కేసు (నెప్టెంబర్ 2025) ఆధారంగా కోర్టు స్పందించింది.

హిందూ వారసత్వ చట్టం ఎస్టీలకు వర్తించదు

హిమాచల్ గిరిజనుల కేసులో సుప్రీంకోర్టు కీలక తీర్పు

హిందూ వారసత్వ చట్టం షెడ్యూల్డ్ తెగల (ఎస్టీ)కు వర్తించదని సుప్రీంకోర్టు తేల్చిచెప్పింది. హిమాచల్ ప్రదేశ్ లోని గిరిజన ప్రాంతాల్లో కుమార్తెలు గిరిజన ఆచారాల ప్రకారం కాకుండా హిందూ వారసత్వ చట్టం (హెచ్ఎస్ఏ) ప్రకారం ఆస్తిని పొందేందుకు అనర్హులని స్పష్టం చేసింది. హెచ్ఎస్ఏ ప్రకారం గిరిజనులు ఆస్తిని పొందేందుకు అర్హులేనంటూ హిమాచల్ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును పక్కన పెట్టింది. హెచ్ఎస్ఏలోని సెక్షన్ 2(2)కి హైకోర్టు తీర్పు విరుద్ధంగా ఉందని ధర్మాసనం పేర్కొంది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 336లో నిబంధన(25) ప్రకారం ఏ షెడ్యూల్డ్ తెగ సభ్యులకూ హెచ్ఎస్ఏ వర్తించదని సుప్రీం ధర్మాసనం స్పష్టం చేసింది. అయితే, హెచ్ఎస్ఏను ఎస్టీలకు వర్తింపజేయాలంటూ సుప్రీంకోర్టు గతంలోనే కేంద్రానికి సూచించిన విషయాన్ని ధర్మాసనం గుర్తుచేసింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ విషయాన్ని పరిశీలించాల్సిన సమయం ఆసన్నమైందని వ్యాఖ్యానించింది.

మైనర్లపై లైంగిక దాడి ఎలా జరిగినా అత్యాచారమే

బాంబే హైకోర్టు తీర్పు..

మైనర్లపై లైంగిక దాడి విషయంలో బాంబే హైకోర్టు నాగ్ పూర్ బెంచ్ తాజాగా స్పష్టమైన తీర్పు ఇచ్చింది. బాధితులు మైనర్లు అయినప్పుడు స్వల్ప పెనెట్రేషన్ కూడా అత్యాచారం కిందకే వస్తుందని స్పష్టం చేసింది. వార్ధా జిల్లాలోని హింగాన్ ఘాట్ కు చెందిన 38 ఏళ్ల

డైవర్ అప్లిల్ను తోసిపుచ్చిన హైకోర్ట్ బెంచ్ నిందితుడికి 10 సంవత్సరాల జైలు శిక్షను సమర్పించింది. నిందితుడు 2014లో 5, 6 సంవత్సరాల వయసున్న బాలికలకు జామపకు ఇస్తానని ఆశ చూపించి, అక్లిల వీడియోలను చూపించి లైంగిక వేధింపులకు ప్రయత్నించాడు. ఆ విషయాన్ని ఆ పిల్లలు తమ తల్లికి చెప్పడంతో ఆమె పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేసింది. పోలీసులు కేసు నమోదు చేసి కోర్టులో హాజరుపరిచారు. ట్రయల్ కోర్టు అతడికి జైలు శిక్ష విధించింది. ఆ తీర్పును నిందితుడు హైకోర్టులో సవాలు చేశాడు. కుటుంబ కలహాల నేపథ్యంలో తనను తప్పుడు కేసులో ఇరికించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని, తాను అత్యాచారానికి పాల్పడినట్టు ఎటువంటి ఆధారాలూ లేవని నిందితుడు వాదించాడు.

ఈ పిటిషన్ను పరిశీలించిన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ మెహతా తాజాగా తీర్పు వెలువరించారు. తప్పుడు కేసులో ఇరికించడానికి ప్రయత్నించారనే వాదనకు సాక్ష్యాలు లేవని అన్నారు. అలాగే 15 రోజుల తర్వాత బాలికకు నిర్వహించిన వైద్య పరీక్షలో ఆమె పైవేట్ భాగాలపై ఎటువంటి గాయాలూ లేకపోవడాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోలేమని, చిన్న వయసు కారణంగా బాలిక గాయాలు నయం కావచ్చని జస్టిస్ మెహతా పేర్కొన్నారు. మైనర్ల పైవేట్ భాగాలలోకి ఏ శరీర భాగాన్ని చొప్పించినా అది అత్యాచారం లేదా తీవ్రమైన లైంగిక దాడి అవుతుందన్నారు. చొచ్చుకుపోయే లోతు అప్రస్తుతమని తేల్చి చెప్పారు.

ఇదే సమయంలో ట్రయల్ కోర్టు చేసిన తప్పిదాన్ని కూడా జస్టిస్ మెహతా సరిదిద్దారు (శ్రీబాబూ షాద్ యబనస్త్రవత్%). ఈ నేరం ఫిబ్రవరి 19, 2014న జరిగింది. అయితే పోక్సో చట్టం 2019లో అమల్లోకి వచ్చింది. 2014 నాటి నేరానికి 2019 నాటి పోక్సో చట్టం ఆధారంగా ట్రయల్ కోర్టు శిక్ష విధించింది. కనీసంగా 20 సంవత్సరాల జైలు శిక్షను సూచించే సెక్షన్ 6 సవరించిన నిబంధనపై ట్రయల్ కోర్టు ఆధారపడటం, అలాగే శిక్షను లెక్కించడానికి పోక్సో చట్టంలోని సెక్షన్ 18ని ప్రయోగించడం చట్టబద్ధంగా తప్పని జస్టిస్ మెహతా అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే నిందితుడికి విధించిన 10 సంవత్సరాల కఠిన కారాగార శిక్ష సవరించని చట్టం సూచించే కనీస శిక్షకు అనుగుణంగా ఉందని, కాబట్టి శిక్షలో ఎటువంటి మార్పు అవసరం లేదని పేర్కొన్నారు.

చిత్తూరు మేయర్ దంపతుల హత్య కేసులో ఐదుగురికి ఉరిశిక్ష

చిత్తూరు మేయర్ దంపతుల హత్య కేసులో కోర్టు సంచలన తీర్పు వెలువరించింది. ఐదుగురు దోషులకు ఉరిశిక్ష ఖరారు చేసింది. సుమారు పదేళ్ల క్రితం 2015 నవంబరు

17న అప్పటి చిత్తూరు మేయర్ కరాలి అనురాధ, మోహన్ దంపతుల హత్య జరిగింది. నగర పాలక సంస్థ కార్యాలయంలోనే ఈ ఘటన జరిగింది. ఈ కేసులో ఐదుగురు నిందితుల ప్రమేయం ఉందని చిత్తూరులోని ఆరో అదనపు జిల్లా సెషన్స్ కోర్టు న్యాయమూర్తి ఎన్. శ్రీనివాసరావు ఇటీవల తీర్పు ఇచ్చారు. నేడు వారికి ఉరిశిక్ష ఖరారు చేశారు. తొలుత ఈ కేసులో 23 మందిని నిందితులుగా పేర్కొన్నారు. కాసరం రమేష్ (ఏ-22) తనకు కేసుతో సంబంధం లేదని పిటిషన్ దాఖలు చేయగా అతడి పేరును తప్పిస్తూ న్యాయస్థానం ఉత్తర్వులు ఇచ్చింది. ఎన్. శ్రీనివాసాచారి (ఏ 21) కేసు విచారణ సాగుతుండగానే మృతి చెందారు. దాంతో మిగిలిన 21 మంది నిందితులుగా ఉన్నారు. వీలలో మేయర్ భర్త మోహన్ మేనల్లుడు శ్రీరామ్ చంద్రశేఖర్ అలియాస్ చింటూ (ఏ 1), గోవింద స్వామి శ్రీనివాసయ్య వెంకటాచలపతి అలియాస్ వెంకటేష్ (ఏ 2), జయప్రకాష్ రెడ్డి అలియాస్ జయారెడ్డి (ఏ 3), మంజునాథ్ అలియాస్ మంజు (ఏ 4), మునిరత్నం వెంకటేష్ (ఏ 5)లు దోషులుగా తేలారు. తెలుగుదేశం పార్టీ జిల్లా ఉపాధ్యక్షుడిగా ఉన్న కరాలి మోహన్ కు చింటూ మేనల్లుడు. వారి మధ్య వ్యక్తిగత, ఆర్థిక, రాజకీయ విభేదాలు తలెత్తాయి. ఈ నేపథ్యంలో మేయర్ గా ఉన్న అనురాధ, మేనమామ మోహన్ ను అడ్డు తొలగించుకోవాలని చింటూ నిర్ణయించుకున్నాడు. 2015 నవంబరు 17న చింటూ, మరో నలుగురు బురఖాలు ధరించి తుపాకులు, కత్తులతో చిత్తూరు నగరపాలక సంస్థ కార్యాలయంలోకి ప్రవేశించారు. కరాలి అనురాధపై చింటూ, మరికొందరు తుపాకులతో కాల్పులు జరపగా ఆమె అక్కడే నేలకొరిగారు. పక్క గదిలో ఉన్న కరాలి మోహన్ ను కత్తులతో నరికారు. కొన ఊపిరితో ఉన్న మోహన్ వేలూరు సీఎంసీ ఆసుపత్రిలో చికిత్స పొందుతూ అదే రోజు మరణించారు. మేయర్ దంపతులను చంపే క్రమంలో అక్కడే ఉన్న వేలూరి సతీష్ కుమార్ నాయుడినీ చంపేందుకు మంజునాథ్ (ఏ 4) యత్నించడంతో అప్పట్లో హత్యాయత్నం కేసు కూడా నమోదు చేశారు. ఇందులోనూ నేరం రుజువైంది. హంతకులకు ఆయుధాలు సమకూర్చడం, ఆశ్రయం ఇవ్వడం, ధనసాయం చేశారని మిగిలిన 16 మందిపై పోలీసులు అభియోగం మోపగా విచారణలో రుజువు కాలేదు. దీంతో వారిని నిర్దోషులుగా పేర్కొన్నారు. పదేళ్లకు తీర్పు వచ్చిన ఈ కేసులో ఏకంగా 352 వాయిదాలు పడ్డాయి. 130 మంది సాక్షులను విచారించారు. ఏ3, ఏ4గా ఉన్న జయప్రకాష్ రెడ్డి, మంజునాథ్ అరెస్టు అయినప్పటి నుంచి జైలులోనే ఉన్నారు. ఉరిశిక్ష ఖరారైన నేపథ్యంలో దోషులకు వైద్య పరీక్షలు నిర్వహించి కడప జైలుకు తరలించనున్నారు.

జపాన్ ప్రధానిగా సనాయే తక్కెచి

దేశ చరిత్రలో తొలి మహిళగా రికార్డ్

జపాన్ చరిత్రలో తొలిసారి ఓ మహిళ ప్రధానిగా ఎన్నికయ్యారు. అతివాద నేతగా పేరున్న సనై తకాయచిని జపాన్ పార్లమెంట్ తొలి మహిళా ప్రధానమంత్రిగా ఎన్నుకుంది. పార్టీలో అంతర్గత

విభేదాల నేపథ్యంలో జపాన్ ప్రధానిగా ఉన్న షిగెరు ఇషిబా ఇటీవల తన పదవికి రాజీనామా చేశారు. ఈ క్రమంలో అధికార లిబరల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ అధ్యక్షురాలిగా సనై తకాయచి ఎన్నికయ్యారు. తొలి మహిళా ప్రధానిగా సనై తకాయచి అరుదైన ఘనత సాధించనున్నారు. జపాన్ నూతన ప్రధాని సనై తకాయచికి భారత ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీతో సహా పలు దేశాధినేతలు అభినందనలు తెలిపారు. ఇటీవల జరిగిన ఎన్నికల్లో అధికార లిబరల్ డెమోక్రటిక్? పార్టీ జపాన్? పార్లమెంట్ ఎగువ సభలో మెజారిటీ సాధించలేకపోయింది. అంతకు ముందు దిగువ సభలో కూడా మెజారిటీ కోల్పోయింది. దీంతో ఇషిబాపై తీవ్ర ఒత్తిడి పెరిగింది. ఆయన ప్రధాని పదవికి రాజీనామా చేశారు. ఈ క్రమంలోనే అక్టోబర్? 4న పార్టీలో ఎన్నిక నిర్వహించగా, మాజీ ప్రధాని కుమారుడు షింజిరో కోయిజుమితో పాటు మరో ముగ్గురు అభ్యర్థులను ఓడించి సనై తకాయచి విజయం సాధించారు. ఈ గెలుపు తనకు సంతోషం ఇవ్వడం కంటే, చాలా బాధ్యతను పెంచినందున ఈ సందర్భంగా సనై తకాయచి పేర్కొన్నారు. మంగళవారం పార్లమెంట్లో జరిగిన ఓటింగ్లో లిబరల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ- జపాన్ ఇన్వోవేషన్ పార్టీ కూటమితో టక్కెచికి భారీ మద్దతు లభించింది. 465 ఓట్లలో 237 ఓట్లు సాధించి సనై తకాయచి ప్రధానమంత్రిగా ఎన్నికయ్యారు.

జపాన్ తొలి మహిళా ప్రధాని ఎన్నికైన సనై తకాయచికి ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ శుభాకాంక్షలు తెలిపారు. భారత్-జపాన్ల ప్రత్యేక వ్యూహాత్మక ప్రపంచ భాగస్వామ్యాన్ని మరింత బలోపేతం చేయడానికి సనై తకాయచితో కలిసి పనిచేయడానికి ఎదురుచూస్తున్నట్లు తెలిపారు. ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో శాంతి, స్థిరత్వం, శ్రేయస్సుల విషయంలో ఇరుదేశాల

బంధాలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయని అన్నారు.

జపాన్ అభివృద్ధి దిశగా సనై తకాయిచి విజయవంతమైన నాయకత్వం వహించాలని యూఎఈ అధ్యక్షుడు మొషూద్ బిన్ జాయిద్ అల్ నహ్యీన్ ఆకాంక్షించారు. యూఎఈ-జపాన్ సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి పునాది వేస్తూ, రెండు దేశాల ప్రజలకు అభివృద్ధి, శ్రేయస్సు కలిగేలా కలిసి పనిచేయాలని ఆశిస్తున్నానని అన్నారు.

మనమంతా కష్టపడి పనిచేద్దాం: తకాయిచి

జపాన్ కొత్త ప్రధాని ఎన్నికైన తర్వాత లిబరల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ సభ్యులకు ఉద్దేశించి సనై తకాయిచి ప్రసంగించారు. దేశ పునర్నిర్మాణం పట్ల తన నిబద్ధతను వ్యక్తం చేశారు. 'నేను ఇచ్చిన మాటలను నిలబెట్టుకుంటా. ప్రతి తరాన్ని, ప్రతి వ్యక్తిని ఏకం చేస్తేనే మనం తిరిగి నిర్మించగలం. మనం కొద్దిమందమే ఉన్నాం. అందుకే గుర్రం లాగా అందరూ కష్టపడి పని చేయాలని అడుగుతున్నా. వర్క్-లైఫ్ బాలెన్స్ అనే ఆలోచనను పక్కన పెట్టి నేను పనిచేస్తూ పనిని మాత్రమే చేస్తూ' అని సనై తకాయిచి పేర్కొన్నారు. సనై తకాయిచి ప్రధాని బాధ్యత సవాళ్లతో కూడినదే. మందగిస్తున్న జపాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థను పునరుజ్జీవింపజేయడం, కుంభకోణాలు, అంతర్గత విభేదాలతో దెబ్బతిన్న పాలక పార్టీని ఏకతాటిపైకి తేవడం వంటివి ఆమె ముందున్న ప్రధాన సవాళ్లు అని చెప్పక తప్పదు.

ఏ దేశమేగినా..
 ఎందు కాలిడినా..
 ఏ పీఠమెక్కినా..
 ఎవ్వరేమనినా..
 పొగడరా
 మహిళల ప్రగతిని..
 నిలపరా
 జాతి నిండు గౌరవము..

తెలంగాణలో

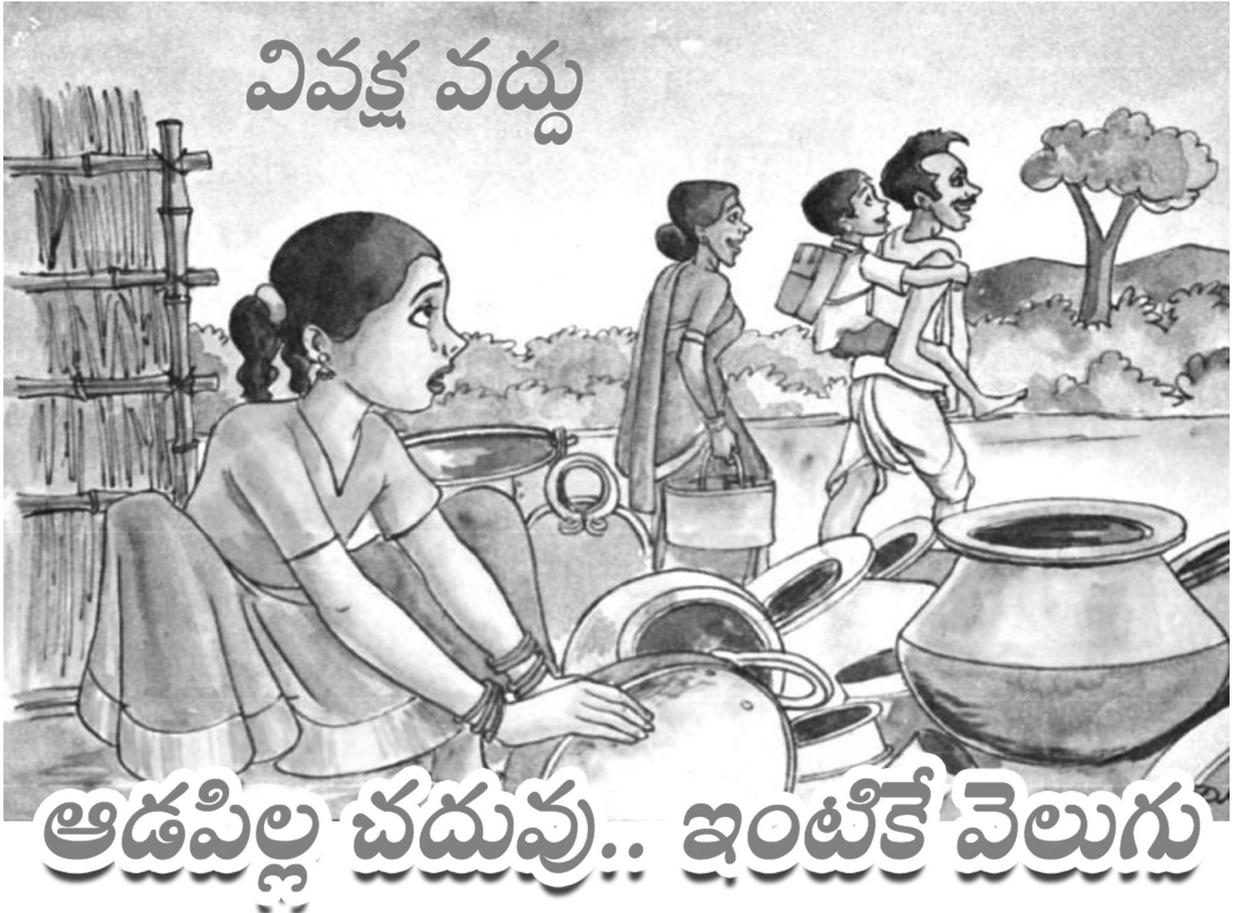
తగ్గిన జననాల రేటు

లింగ నిష్పత్తిలో చివరినుంచి మూడో స్థానం

తెలంగాణలో జననాల రేటు పడిపోతోంది. జాతీయ స్థాయి సగటుతో పోలితే తెలంగాణ, దక్షిణాది రాష్ట్రాలతో పాటు అభివృద్ధి చెందుతున్న రాష్ట్రాల్లోనూ జననాల రేటు తక్కువగా ఉంటోంది. 2022లో పోలితే 2023 నాటికి ఏడాది వ్యవధిలోనే ఈ రేటు 0.7 తగ్గింది. 2023 నాటికి రాష్ట్రంలో ప్రతి వెయ్యి మంది జనాభాకు జననాల రేటు 15.8 ఉంది. అదే గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 16.2 పట్టణాల్లో 15.2గా నమోదైంది. అలాగే జాతీయ స్థాయిలో 2022లో 19.1గా ఉన్న జననాల రేటు 2023లో 18.4గా నమోదు అయింది. ఈ మేరకు కేంద్ర గణాంక కార్యాలయం దేశవ్యాప్తంగా పిల్లలపై చిల్డ్రన్ ఇన్ ఇండియా-2025 నివేదికను విడుదల చేసింది. రాష్ట్రంలో లింగనిష్పత్తి సైతం పడిపోతోందని నివేదిక వెల్లడించింది. ఐదేళ్లలో ప్రతి 1,000 మంది పిల్లలకు ఆడ పిల్లల సంఖ్య 2017లో 915 నుండి 2022 నాటికి 907కి తగ్గింది. మహారాష్ట్ర, బీహార్ తర్వాత అత్యల్ప లింగ నిష్పత్తి కలిగిన రాష్ట్రంగా తెలంగాణ నిలవడం విశేషం. తెలంగాణలో 2024-25 ఏడాదికి విద్యార్థుల ప్రవేశాల శాతం జాతీయ సగటు కన్నా ఎక్కువగా ఉండగా, పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో 72.4 శాతం ఉన్న చేరికలు, ఆరో తరగతికి వచ్చేసరికి మెరుగైనప్పటికీ తొమ్మిది నుంచి ఇంటర్కు వచ్చేసరికి 63.8 శాతానికే పరిమితం అవుతోంది. తెలంగాణలో పాఠశాల విద్య కోసం ఒక్కో విద్యార్థిపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ.21,526 ఖర్చు చేస్తుండగా, జాతీయ సగటు రూ.12,616తో పోలితే ఇది ఎక్కువగానే ఉంది. రాష్ట్రంలోని పిల్లల్లో 62.6 శాతం మంది తల్లిదండ్రులు మొబైల్ ఫోన్లు వాడుతున్నారు. 8.18 ఏళ్ల వారిలో 30.2 శాతం మందికి సొంత మొబైల్ ఉండగా, దాదాపు 94.8 శాతం మంది ఆన్లైన్ తరగతుల కోసం ఫోన్లను వినియోగిస్తున్నారు. వీటితో పాటు స్టడీమెటీరియల్స్, సంగీతం వినడం, మెసేజింగ్ యాప్, గేమ్స్ ఆడటం వంటివి చేస్తూ ఉన్నారు. రాష్ట్రంలో 29 రోజుల్లోపు నవజాత శిశువుల్లో

మరణాల రేటు ప్రతి 100 మందికి 14 గా ఉంటే ఏడు రోజుల్లోపు వయసున్న శిశువుల్లో ఈ రేటు 9గా ఉంది. దేశవ్యాప్తంగా 2022లో చిన్నారులపై జరిగిన నేరాలపై 1,62,449 కేసులు నమోదు అయ్యాయి. వీటిల్లో 74,284 కిడ్నాప్ కేసులే ఉండటం గమనార్హం. మొత్తం కేసుల్లో 63,414 పోక్సో చట్టం కిందనే నమోదు అయ్యాయి. ఈ కేసుల్లో బాధితులు 16-18 ఏళ్ల వయసు కేటగిలీలోనే అధికం. వీరి సంఖ్య 19,583గా ఉంది. 12-16 ఏళ్ల కేటగిలీలో బాధితుల సంఖ్య 14,800గా ఉండగా, 2019తో పోలిస్తే పోక్సో కేసుల్లో నేర నిష్పత్తి దాదాపు రెట్టింపుగా ఉంది.

2022లో చట్టంతో విభేదించిన బాలల (సీసీఎల్)పై 30,555 కేసులు నమోదు అయ్యాయి. వీటిలో అత్యధికంగా 7,879 చోలీ, 2,651 దోపిడీ, 209 ఎక్సైజ్, 66 ఐటీ చట్టాలు, 464 ఎన్డీపీఎస్ చట్టాల కింద కేసులు నమోదు అయ్యాయి. పిల్లలపై జరిగే అన్ని రకాల నేరాలకు సంబంధించిన నిష్పత్తి గణనీయంగా పెరుగుతూ వస్తుంది. 2015లో 22.06 శాతంగా ఉన్న ఈ నిష్పత్తి 2022 నాటికి 38.33 శాతంగా పెరిగింది. దిల్లీలో అత్యధికంగా 42.3 నేరనిష్పత్తి నమోదు అవ్వగా, ఆ తర్వాత స్థానాల్లో పుదుచ్చేరి (26.6 శాతం), చండీగఢ్ (24.7), ఛత్తీస్ గఢ్ (24.2)గా ఉన్నాయి.

నవజాత శిశువు అమ్మకం

ఏలూరులో గుర్తించి తీసుకువచ్చిన నల్లగొండ పోలీసులు

శిశువు తండ్రి, కొనుగోలు చేసిన దంపతుల విచారణ

కడుపున పుట్టిన ఆడపిల్లను కన్నవారే విక్రయించిన ఘటనలో చిన్నారిని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏలూరుకు చెందిన దంపతుల వద్ద పోలీసులు గుర్తించారు. శిశువు సహా ఆ దంపతులను నల్లగొండకు తీసుకువచ్చి విచారిస్తున్నట్లు తెలిసింది. నల్లగొండ జిల్లా తిరుమలగిరి(సాగర్) మండలం ఎల్లాపురం తండాకు చెందిన కొర్ర బాబు, పార్వతి దంపతుల సంతానమైన ఆడ శిశువును రూ.3 లక్షలకు విక్రయించారనే విషయం బయటకు పాక్కడంతో ఐసీడీఎస్ అధికారులు, నల్లగొండ పోలీసులు వెంటనే స్పందించారు. ఈ ఘటనపై ఐసీడీఎస్ అధికారుల ఫిర్యాదు మేరకు చిన్నారి తల్లిదండ్రులపై పోలీసులు కేసు నమోదు చేసి విచారణ మొదలుపెట్టారు. ఏలూరు జిల్లా కేంద్రానికి చెందిన సాంబమూర్తి, రజిత దంపతుల వద్ద శిశువు ఉన్నట్లు గుర్తించి అక్కడికి వెళ్లి వారిని బిడ్డ సహా నల్లగొండకు తీసుకువచ్చారు. శిశువు తండ్రి కొర్ర బాబును, ఏలూరుకు చెందిన దంపతులను పోలీసులు ఐసీడీఎస్ అధికారులతో కలిసి విచారణ చేస్తున్నట్లు తెలిసింది. గుంటూరుకు చెందిన ఆటోడ్రైవర్ కొండలు మధ్యవర్తిత్వంతో సాంబమూర్తి దంపతులను కొర్ర బాబు దంపతులు కలిసి శిశువును అప్పగించే విషయం ఫోన్లో మాట్లాడుకున్నట్లు తెలిసింది. గత నెల 25వ తేదీ రాత్రి 8 గంటల సమయంలో సాగర్ సమీపంలోని సమ్మక్క సారక్క ఆలయం వద్ద కొర్ర బాబు తమ బిడ్డను ఏలూరు దంపతులకు అప్పగించినట్లు పోలీసులు నిర్ధారణకు వచ్చారు.

తమకు పిల్లలు లేకపోవడంతో ఈ శిశువును పెంచుకునేందుకు దత్తత కోసం అడిగి తీసుకున్నామే తప్ప తాము కొనుగోలు చేయలేదని సాంబమూర్తి దంపతులు పోలీసులకు చెబుతున్నట్లు తెలుస్తోంది. చట్టవిరుద్ధంగా శిశువును తీసుకోవడం నేరమని ఐసీడీఎస్ అధికారులు పేర్కొంటున్నారు. కొర్ర బాబును, ఏలూరుకు చెందిన దంపతులను పోలీసులు పూర్తిస్థాయిలో విచారిస్తున్నారని, వారి మధ్య జరిగిన ఫోన్ సంభాషణలు, ఆర్థికపరమైన లావాదేవీలు జరిగాయా లేదా అనే అంశాన్ని కూడా పరిశీలిస్తున్నట్లు తెలిసింది.

మహిళా డాక్టర్ ఆత్మహత్య కేసులో ఎస్ఐ పాత్ర

అత్యాచారం చేశాడని అరచేతిపై సూసైడ్ నోట్

సూసైడ్ కు ముందు ఎస్ఐ చాటింగ్

మహారాష్ట్ర సతారా జిల్లాలో ఆత్మహత్య చేసుకున్న మహిళా డాక్టర్ కేసులో కొత్త విషయాలు వెలుగులోకి వస్తున్నాయి. వైద్యురాలి ఆత్మహత్య కేసును కొలిక్కి తీసుకొచ్చేందుకు పోలీసులకు కీలకమైన ఆధారాలు లభించాయి. ఎస్సై గోపాల్ బదానే తనపై అత్యాచారానికి పాల్పడ్డాడని ఆరోపిస్తూ అరచేతిపై సూసైడ్ నోట్ రాసి ఆమె ఆత్మహత్య చేసుకున్న విషయం తెలిసిందే. ఈ మేరకు సూసైడ్ నోట్ ఆధారంగా దర్యాప్తు ప్రారంభించిన పోలీసులకు మరికొన్ని ఆధారాలు దొరికాయి. డాక్టర్ ఆత్మహత్యకు కారణమని భావిస్తున్న ప్రశాంత్ బంకర్ అనే సాఫ్ట్వేర్ ఇంజనీర్తో ఆమె చాటింగ్ చేసినట్లు పోలీసులు గుర్తించారు. డాక్టర్ సూసైడ్ చేసుకోవడానికి ముందు మానసికంగా చాలా కుంగిపోయి ఉంటుందని భావిస్తున్నారు. ఇటీవల సాఫ్ట్ వేర్ ఇంజనీర్ ప్రశాంత్ బంకర్ ఇంట్లో మహిళా డాక్టర్ పూజ కార్మక్రమానికి హాజరైందని.. కానీ అక్కడ గొడవ జరిగిన తర్వాత ఆమె అక్కడి నుంచి హెబాటల్ కు వెళ్లిందని పోలీసులు తెలిపారు. తీవ్ర మనోవేదనతో ఉలివేసుకుని ఆత్మహత్యకు పాల్పడిందని పేర్కొన్నారు. కాగా, సతారా పోలీసు విభాగానికి చెందిన ఎస్సై గోపాల్ బదానే పలుమార్లు తనపై లైంగిక దాడి చేశాడని ఇప్పటికే ఆమె సూసైడ్ నోట్ లో తెలిపింది. మరో వ్యక్తి సాఫ్ట్వేర్ ఇంజనీర్ ప్రశాంత్ బంకర్ మానసికంగా వేధింపులకు గురిచేశాడని ఆరోపించింది. దర్యాప్తులో భాగంగా పోలీసులు వీరిద్దరినీ అరెస్ట్ చేయగా.. కేసు విచారణ కొనసాగుతోంది. మహారాష్ట్ర మహిళా సంఘం చైర్పర్సన్ రూపాలి చకాంకర్ మాట్లాడుతూ.. బంకర్ ఇంట్లో వైద్యురాలు లక్ష్మీ పూజకు హాజరై, అక్కడ ఫోటోలు తీసుకునే విషయంలో గొడవలు జరిగాయని తెలిపారు. తర్వాత డాక్టర్ అక్కడి నుంచి వెళ్లిపోయిందని.. బంకర్ తండ్రి ఆమెను తిరిగి తీసుకురాగానే, ఆమె మరోసారి హెబాటల్ కు వెళ్లిపోయిందని చెప్పారు. ఇదే విషయాన్ని పోలీసు అధికారి తుషార్ దోషి కూడా ధృవీకరించారు.

మూడేళ్ల చిన్నారిపై అఘాయిత్యం

చిన్నారికి చిప్స్ ఆశ చూపించి ఒక యువకుడు రేప్ చేశాడు. ఈ ఘటన రాజస్థాన్ లోని జోధ్ పూర్ లో చోటు చేసుకుంది. మూడేళ్ల చిన్నారికి యువకుడు చిప్స్ ఆశ

చూపించాడు. అలా అతడి వెంట వెళ్లిన చిన్నారిని పోలంలోకి తీసుకు వెళ్లాడు. అనంతరం ఆ చిన్నారిపై ఈ అఘాయిత్యానికి పాల్పడ్డాడు. ఆ తర్వాత గాయాలు పాలైన ఆ చిన్నారిని ఇంటి వద్ద వదిలి అక్కడ నుంచి పరారయ్యాడు. బాలిక బద్దరగా ఏడుస్తుండడంతో గ్రామస్తుల సహాయంలో స్థానిక ఆసుపత్రికి ఆమె తల్లిదండ్రులు తరలించారు. అయితే చిన్నారి పరిస్థితి ఆందోళనకరంగా ఉందని.. మెరుగైన వైద్య చికిత్స కోసం జోధ్పూర్ తరలించాలని వైద్యులు సూచించారు. దాంతో చిన్నారిని జోధ్పూర్ తరలించారు. ఆ చిన్నారి ఆరోగ్య పరిస్థితి విషమంగా ఉందని వైద్యులు వెల్లడించారు. మరోవైపు ఈ ఘటనపై పోలీసులకు చిన్నారి తల్లిదండ్రులు ఫిర్యాదు చేశారు. పోలీసులు కేసు నమోదు చేసి దర్యాప్తు చేపట్టారు. నిందితుడి కోసం ప్రత్యేక బృందాలను ఏర్పాటు చేసి.. గాలింపు చర్యలు చేపట్టారు. అందులో భాగంగా పాల్ జిల్లాలో నిందితుడు పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు. అతడు భరత్పూర్ పారిపోయేందుకు ప్రయత్నిస్తుండగా పాల్ జిల్లాలో పోలీసులు అదుపులోకి తీసుకున్నారు. పోలీస్ స్టేషన్ కు తరలించి అతడిని విచారిస్తున్నారు. ఈ విచారణలో అతడు పలు కీలక విషయాలు వెల్లడించాడు. ఈ దారుణానికి పాల్పడే ముందు 15 అక్టోబర్ చిత్రాలకు సంబంధించిన వీడియోలు వీక్షించినట్లు నిందితుడు తెలిపాడు.

భర్త, అత్త, మామ వేధింపులు.. మహిళ సెల్ఫీ సూసైడ్

భర్త, అత్త, మామ, మరిది బంధువులు వరకట్నం, స్థలానికి సంబంధించి వేధింపులు చేస్తున్నారని ఆరోపిస్తూ ఒక గృహిణి వీడియో తీసి ఆత్మహత్య చేసుకున్న కర్ణాటకలో జరిగింది. బెంగళూరులోని దొడ్డబళ్లపుర తాలూకా ఘాటి సమీపంలోని విశ్వేశ్వరయ్య పిక్ అప్ డ్యామ్ వద్ద ఈ ఘటన జరిగింది. మృతురాలిని దొడ్డబళ్లపుర తాలూకా నోతెనహళ్లి గ్రామానికి చెందిన మహిళ పుష్ప (23)గా గుర్తించారు. ఆమె చనిపోక ముందు ఓ సెల్ఫీ వీడియో తీసుకొని, తన మరణానికి తన అత్తింటి వారే కారణమని, వారిపై చర్యలు తీసుకోవాలని ఆవేదన వ్యక్తం చేసింది.

పూర్తి వివరాల్లోకి వెళ్తే.. పుష్పను తపసీహళ్లి గ్రామానికి చెందిన వేణుతో సుమారు ఏడేళ్ల క్రితం పెళ్లి చేశారు. వివాహానంతరం అదనపు వరకట్నం, స్థలానికి సంబంధించి భర్త కుటుంబం వేధింపులు చేస్తున్నారని మహిళ వీడియో తీస్తూ కన్నీటిపర్యంతమైంది. భర్తకు రెండవ వివాహం చేయాలనే కోరిక ఉండి, మానసికంగా కూడా వేధించేవాడని చెప్పింది. అంతేకాకుండా తినే ఆహారంలో విషం కలిపి చంపే ప్రయత్నం చేశారని పేర్కొంది. మరిదితో

కలిసిరాత్రిళ్ళు పడుకోవాలని తనను బలవంతం చేశారని ఆరోపించింది.

సుమారు 8 నిమిషాల వీడియో తీసిన పుష్ప ఆత్మహత్య చేసుకుంది. మూడు రోజులుగా అదృశ్యమైన పుష్ప శవం విశ్వేశ్వరయ్య పిక్-అప్ డ్యామ్లో తేలింది. ఈ ఘటనపై పోలీసులు కేసు నమోదు చేశారు. భర్త మామను అదుపులోకి తీసుకుని విచారణ చేస్తున్నారు. వీడియోలో పుష్ప భర్త వేణు, అత్త భారతీ, మామ గోవిందప్ప, మరిది నారాయణస్వామి, బంధువులు ముత్తేగాడ, పల్లవిల వేధింపుల వల్లనే తాను చనిపోయానని, వారికి తగిన శిక్ష విధించాలని కోరింది. తన మరణానంతరం తన శవాన్ని భర్త ఇంటి ప్రాంగణంలోనే పాతిపెట్టాలని పుష్ప విజ్ఞప్తి చేసింది.

పెళ్లికి ముందు ఎఫైర్.. బావను మర్డర్ చేసిన యువతి..

యువతి సోషల్ మీడియాలో వీడియోలు చూసి బావను మర్డర్ చేసింది. పక్కా ప్లాన్ తో మర్డర్ చేసినా కేవలం నాలుగు రోజుల్లోనే పోలీసులకు దొరికిపోయింది. ప్రస్తుతం జైలు ఊచలు లెక్కిస్తోంది. ఈ సంఘటన మధ్య ప్రదేశ్ లో చోటుచేసుకుంది. పోలీసులు తెలిపిన వివరాల మేరకు.. నార్లింగ్ పూర్ జిల్లాకు చెందిన నిధి సాహు అనే యువతి బావ శ్రీజన్ సాహుతో ఎఫైర్ పెట్టుకుంది. ఈ నేపథ్యంలోనే కొన్ని నెలల క్రితం నిధికి పెళ్లి నిశ్చయం అయింది. ఆ పెళ్లి ఇష్టం లేని శ్రీజన్ ఆమెపై బ్లాక్ మెయిల్ కు దిగాడు. ఏకాంతంగా ఉన్నప్పుడు తీసిన వీడియోలు సోషల్ మీడియాలో పెడతానని బెదిరించాడు. నిధి అతడి బెదిరింపులకు తలొగ్గకుండా పెళ్లి చేసుకుంది. దీంతో శ్రీజన్ తన వేధింపులు మరింత పెంచాడు. రోజురోజుకు శ్రీజన్ వేధింపులు పెరగటంతో నిధి తట్టుకోలేకపోయింది. ఎలాగైనా అతడి అడ్డు తొలగించుకోవాలని భావించింది. మర్డర్ కు ప్లాన్ చేసింది. ఐడియాల కోసం సోషల్ మీడియాలో వీడియోలు చూసింది. సాహిల్ అనే వ్యక్తికి శ్రీజన్ ను చంపడానికి డీల్ ఇచ్చింది. మర్డర్ చేస్తే 50 వేలు ఇచ్చేట్టుగా ఒప్పందం కుదిరింది. అడ్వాన్స్ కింద మొదట 10 వేలు ఇచ్చింది. నిధి, సాహిల్, మరో వ్యక్తి కలిసి ఏం చేయాలో ప్లాన్ చేసుకున్నారు. అక్టోబర్ 25వ తేదీన నిధి, శ్రీజన్ కు ఫోన్ చేసి లాంగ్ డ్రైవ్ కు వెళదాం రమ్మంది. శ్రీజన్, నిధి, సాహిల్, మరో వ్యక్తి ఒకే కారులో అడవి వైపు వెళ్లారు. మార్గం మధ్యలో నిధి, శ్రీజన్ మెడపై కత్తితో మూడు సార్లు పొడిచింది. శ్రీజన్ అక్కడికక్కడే చనిపోయాడు. ముగ్గురు నిందితులు కలిసి శవాన్ని అడవిలో పూడ్చేశారు. ఒప్పందం ప్రకారం డబ్బులకు బదులు నిధి తన విలువైన బంగారు కమ్మల్ని సాహిల్ కు ఇచ్చింది. తర్వాత ఎవరి ఇళ్లకు వారు

వెళ్లపోయారు. శ్రీజన్ ఎంతకీ ఇంటికి రాకపోవటంతో కుటుంబసభ్యులు పోలీస్ స్టేషన్లో ఫిర్యాదు చేశారు. మిస్సింగ్ కేసు నమోదు చేసుకున్న పోలీసులు దర్యాప్తు చేపట్టారు. శ్రీజన్ మొబైల్ ఫోన్ లోకేషన్ ట్రేజ్ చేయగా అడవిలో చూపించింది. అటు వైపు వెళ్లే మార్గంలో ఉన్న సీసీటీవీ కెమెరాలను పోలీసులు పరిశీలించారు. నిధి, సాహిల్ల గురించి తెలిసింది. వారిని అదుపులోకి తీసుకుని విచారించగా అసలు విషయం బయటపడింది.

కాబోయే భర్తతో కలిసి యువతి దారుణం

తనను బ్లాక్ మెయిల్ చేస్తున్న వ్యక్తిని కాబోయే భర్తతో కలిసి ఓ యువతి హత్య చేసింది. ఆ తర్వాత మృతదేహాన్ని సమీపంలోని మురికి కాలువలో పడేసి.. అక్కడి నుంచి పరారయ్యారు. డెడ్ బాడీని డ్రైనేజ్లో గుర్తించిన పోలీసులు కేసు నమోదు చేశారు. ఈ క్రమంలో పోలీసుల దర్యాప్తులో అసలు విషయం వెలుగులోకి వచ్చింది. హర్యానాలోని ఫరీదాబాద్లో ఈ ఘటన చోటుచేసుకుంది. హర్యానాలోని ఫరీదాబాద్ కు చెందిన లక్ష్మి (29) అనే యువతికి చందర్ అనే వ్యక్తితో ఢిల్లీలో పరిచయం ఏర్పడింది. చందర్ ఇన్స్టాగ్రామ్ ఏజెంట్గా పని చేస్తుంటాడు. కొంతకాలంగా చందర్ ను లక్ష్మి దూరం పెట్టింది. ఇదే సమయంలో ఆమెకు కేశవ్(30)అనే వ్యక్తితో నిశ్చితార్థం జరిగింది. తనను కాదని లక్ష్మి వేరే వాళ్లను పెళ్లి చేసుకుంటుందని తెలిసి.. చందర్ పగ పెంచుకున్నాడు. ఈ క్రమంలో వారిద్దరి మధ్య వాగ్వాదం జరిగింది. తన వద్ద ఉన్న ఫోటోలు అందరికీ చూపిస్తానంటూ చందర్ లక్ష్మిని బ్లాక్ మెయిల్ చేశాడు. ఇదే విషయాన్ని తనకు కాబోయే భర్త కేశవ్కు లక్ష్మి చెప్పింది. ఈ క్రమంలో చందర్ను చంపేయాలని లక్ష్మి, కేశవ్ ప్లాన్ వేశారు. అక్టోబర్ 25 చందర్ కు ఫోన్ చేసిన లక్ష్మి.. ఫరీదాబాద్ కు రమ్మని చెప్పింది. బైక్ పై చందర్.. లక్ష్మి దగ్గర వెళ్లాడు. ఇద్దరు నిర్మానుష ప్రాంతానికి వెళ్లగా.. ముందే అక్కడ ఉన్న కేశవ్ మరో వ్యక్తి చందర్పై దాడి చేశారు. తలపై కొట్టడంతో అతడు పడిపోయాడు. ఆ తరువాత మెడ, గొంతుపై దాడి చేసి చందర్ ను చంపేశారు. అనంతరం డెడ్ బాడీని సమీపంలోని డ్రైనేజ్ లో పడేశారు. ఆదివారం పోలీసులకు సమాచారం రావడంతో.. డ్రైనేజ్ లో ఉన్న మృతదేహాన్ని బయటకు తీశారు. బైక్ నెంబర్ ఆధారంగా అతడు చందర్ గా ఫరీదాబాద్ పోలీసులు గుర్తించారు. అతడి కుటుంబ సభ్యులకు సమాచారం ఇవ్వడంతో ఘటన స్థలికి చేరుకున్నారు. మృతుడి సోదరుడి ఫిర్యాదుతో పోలీసులు కేసు నమోదు చేశారు. పోలీసుల దర్యాప్తులో లక్ష్మి, కేశవ్ నిందితులుగా తేలింది. వారిని విచారించగా.. తనను బ్లాక్ మెయిల్ చేస్తున్నందుకు చంపేశానని నేరాన్ని అంగీకరించింది. వీరిద్దరితో పాటు హత్యలో పాల్గొన్న

మరో ఇద్దరినీ పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు.

సహజీవనంలో ఉన్న యువకుడిని మాజీ ప్రియుడితో కలిసి చంపిన యువతి

నిందితురాలు ఫోరెన్సిక్ విద్యార్థిని.. అగ్నిప్రమాదంగా చిత్రీకరణ

యూపీలోని మొరాదాబాద్ కు చెందిన ఫోరెన్సిక్ విద్యార్థిని, తన మాజీ ప్రియుడితో కలిసి ప్రస్తుత సహజీవన భాగస్వామిని అతి కిరాతకంగా హత్య చేసి, ఆపై అగ్ని ప్రమాదంగా చిత్రీకరించేందుకు ప్రయత్నించిన ఘటన ఢిల్లీలో వెలుగు చూసింది. ఢిల్లీలోని గాంధీ విహార్ లో ఈ నెల మొదటివారంలో ఓ అపార్ట్ మెంట్ లో కాలిపోయిన స్థితిలో లభ్యమైన యూపీఎస్సీ ఆశావహుడైన రాంకేష్ మీనా హత్యకేసును పోలీసులు సోమవారం చేధించారు. ఫోరెన్సిక్ విద్యార్థిని అమృతా చౌహాన్(21), రాంకేష్ మీనా(32)తో గత మే నెల నుంచి సహజీవనంలో ఉంది. ఈ క్రమంలో తన పైవేటు వీడియోలను మీనా రహస్యంగా రికార్డ్ చేశాడని అమృత గుర్తించింది. వాటిని డిలీట్ చేయమని పదే పదే విజ్ఞప్తి చేసినా మీనా నిరాకరించడంతో.. అమృత ఎలాగైనా అతనికి బుద్ధి చెప్పాలని నిర్ణయించుకుంది. తన మాజీ ప్రియుడు సుమిత్, మరో స్నేహితుడి సాయంతో హత్యకు వ్యూహ రచన చేసింది. అమృత ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ నేపథ్యం, క్రైం వెబ్ సీల్ సల పట్ల ఉన్న ఆసక్తితో ఏ చిన్న ఆధారం దొరకకుండా హత్యకు ప్లాన్ చేసింది. సుమిత్ వంట గ్యాస్ సిలిండర్ డిస్ట్రిబ్యూటర్ కావడంతో అతని అనుభవాన్ని ఉపయోగించుకోవాలని భావించింది. ఈ కుట్రలో వారిద్దరి స్నేహితుడు సందీప్ కుమార్ కూడా చేరాడు. ముగ్గురు కలిసి అక్టోబర్ 5న మొరాదాబాద్ నుంచి ఢిల్లీలోని మీనా అపార్ట్ మెంట్ కు చేరుకున్నారు. మొదట మీనాను తీవ్రంగా కొట్టి, ఆపై గొంతు నులిమి చంపారు. మృతదేహంపై మంటలు వేగంగా వ్యాపించడానికి బాధితుని శరీరంపై నెయ్యి, నూనె, ఆల్కహాల్ పోశారు. సుమిత్ గ్యాస్ సిలిండర్ కు చిన్న రంధ్రం చేసి, వాల్స్ ఆన్ చేసి గది అంతా గ్యాస్ తో నిండిపోయేలా చేశాడు. తర్వాత లైటర్ తో నిప్పంటించి.. అనుమానం రాకుండా గదిని లోపలి నుంచి లాక్ చేశారు. ఆధారాలు నాశనం చేయడానికి మీనా హార్డ్ డిస్క్, ల్యాప్ టాపలు, ఇతర వస్తువులు తీసుకుని అక్కడి నుంచి పారిపోయారు. వారు భవనం నుంచి బయలుదేరిన సుమారు గంట తర్వాత పేలుడు సంభవించింది. పోలీసులు మొదట షార్డ్ సర్క్యూట్ లేదా ఏసీ పేలుడుగా భావించినప్పటికీ, ఫోరెన్సిక్ ఆధారాలు, ఘటన జరిగిన సమయంలో అమృత

మొబైల్ ఫోను లాకేషన్ తో ఆమె ఆ ప్రాంతంలోనే ఉన్నట్లు గుర్తించి.. హత్యనని నిర్ధారించుకున్నారు. ప్రస్తుతం నిందితులు పోలీసుల అదుపులో ఉన్నారు.

ప్రాణం తీసిన వివాహేతర సంబంధం

వివాహేతర సంబంధాలు చివరికి మరణానికి కారణం అవుతున్నాయి. క్షణం కాలం సంతృప్తి కోసం నేటి సమాజం అడ్డదారులు తొక్కుతోంది. చివరికి పరిస్థితి అగమ్యగోచరంగా మారి, శిక్షను అనుభవించే వరకు చేరుతోంది. ఇటీవల అనేక ఘటనలు జరుగుతున్నా. సమాజంలో ఎలాంటి మార్పులు రావడం లేదు. రోజుకో కొత్త దారుణం జరుగుతూనే ఉంది. తాజాగా ఇలాంటి ఘటనే దేశ వ్యాప్తంగా చర్చనీయాంశంగా మారింది. వివాహేతర సంబంధం పెట్టుకున్న ఒక మహిళ కోసం వెళ్లిన వ్యక్తిని కట్టేసి దారుణంగా కొట్టిన ఘటన కర్ణాటకలోని బీదర్ జిల్లాలో చోటు చేసుకుంది. చింతకి గ్రామంలో ఉంటున్న విష్ణు(27)కి.. పెళ్లై, పిల్లలున్న మహిళతో వివాహేతర సంబంధం ఏర్పడింది. ఇటీవల మహిళ తన పుట్టింటికి వెళ్లగా.. ఆమెను కలవడం కోసం ఈ నెల 21వ తేదీన గ్రామానికి విష్ణు వెళ్ళాడు. ఈ క్రమంలో విష్ణుని గుర్తించిన మహిళ తండ్రి, సోదరుడు.. అతడిని పట్టుకొని స్తంభానికి కట్టేసి కొట్టారు. 'మా ఇంటి ఆడబిడ్డతోనే సంబంధం పెట్టుకుంటావా?' అంటూ దూషిస్తూ దారుణంగా కొట్టి చంపారు. ఘటనాస్థలికి చేరుకున్న పోలీసులు.. కేసు నమోదు చేసి దర్యాప్తు చేస్తున్నారు. మృతుడు మహారాష్ట్రకి చెందినవాడిగా గుర్తించారు. సోషల్ మీడియాలో ఈ ఘటనకు సంబంధించిన దృశ్యాలు వైరల్ అవుతున్నాయి.

ప్రియుడితో కలిసి భర్త గొంతు కోసి చంపిన భార్య

ఇటీవల కాలంలో వివాహేతర సంబంధాల కారణంగా జరుగుతున్న నేరాల సంఖ్య బాగా పెరిగింది. ఉమ్మడి కుటుంబం విచ్ఛిన్నం కావడం, ఇతరులపై వ్యూహం పెంచుకోవడం వంటి వివిధ కారణాలతో ఈ అక్రమ సంబంధాలు ఏర్పడుతున్నాయి. క్షణిక సుఖం కోసం భర్తలను, కన్న పిల్లలను చంపే మహిళలు పెరిగిపోతున్నారు. తాజాగా ఓ మహిళ.. తన ప్రియుడితో కలిసి నిద్రపోతున్న భర్తను కత్తితో గొంతు కోసి చంపింది. తాజాగా ఆదివారం నిందితులను పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు. ఉత్తర్ ప్రదేశ్ జరిగింది. పోలీసులు తెలిపిన వివరాల ప్రకారం.. బహైచ్ జిల్లాలో అలీనగర్ ప్రాంతానికి చెంది జకీర్ అలీ(35), హసీనా బేగం(30)(%వా ఎశీముఅ టతీశీఎ దీముప్తీముఅఎప్తీ%)కి పదేళ్ల క్రితం వివాహం జరిగింది. వీరి కుటుంబంలో ఆరుగురు సభ్యులు ఉంటారు. ఇది ఇలా ఉంటే.. కొత్తకాలం క్రితం హసీనా బేగం అబ్దుల్ సలాం(20) అనే వ్యక్తితో పరిచయం ఏర్పడింది. అది కాస్తా

వివాహేతర సంబంధంగా మారింది. వీరి అక్రమ సంబంధం తెలిసిన జకీర్... హసీనాను గట్టిగా హెచ్చరించాడు. దీంతో తమ వివాహేతర బంధంకు భర్త అడ్డుగా ఉన్నాడని, అతడి చంపేందుకు హసీనా ప్లాన్ వేసింది. అక్టోబర్ 24వ తేదీన జాకీర్ నిద్రపోతున్న సమయంలో ప్రియుడు అబ్దుల్ ను ఇంటికి పిలిపించింది. ఇద్దరు కలిసి దుప్పటి ముఖంపై ఒత్తి.. కత్తితో గొంతు కోసి చంపారు. అనంతరం డెడ్ బాడీని ఇంటి ముందు ఉన్న ఓ షెడ్ లో పడేశారు. ఆ తర్వాత హసీనా బేగం నేరుగా పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్లి.. జకీర్ కుటుంబ సభ్యులపై ఫిర్యాదు చేసింది. జకీర్ మామ ఆసిఫ్ అలీ, ఆయన బంధులు రోజాన్, నఫీస్ లో భూ వివాదాల కారణంతో తన భర్తను చంపారని ఫిర్యాదులో పేర్కొంది. కేసు నమోదు చేసిన పోలీసులు వారిని అదుపులోకి తీసుకుని విచారించారు. అయితే వారి మధ్య భూ వివాదాలు లేవని విచారణలో వెల్లడైంది. దీంతో దర్యాప్తును జకీర్ భార్య హసీనా వైపు నుంచి పోలీసులు ప్రారంభించారు. ఈ క్రమంలో పోలీసులకు అసలు నిజం తెలిసింది. దీంతో ఆదివారం హసీనాను, అబ్దుల్ అలీని పోలీసులు అరెస్ట్ చేసి విచారించారు. తామే హత్య చేసినట్లు నిందితులు ఒప్పుకున్నారు. ఇక ఈ కేసును ఛేదించిన పోలీస్ బృందానికి ఎస్పీ రామ్ నయన్ సింగ్ రూ. 20 వేల నగదు బహుమతి ప్రకటించారు.

నాన్నే నేరస్తుడని నమ్మించేలా అమ్మను చంపేశాడు

చదువుకోమని చెప్పితోందని ఓ బాలుడి ఘాతుకం

చదువుకోవాలని ఒత్తిడి చేస్తోందని తల్లిని ఓ బాలుడు చంపేయడమే కాకుండా.. ఆ నేరం తండ్రిపైకి వస్తుందని భీమాగా ఉన్నాడు. అయితే పోలీసుల విచారణలో దొరికిపోయాడు. తమిళనాడులోని కళ్లకుల్లి జిల్లా కీల్ కుప్పంవేలూరుకు చెందిన లాలీ డైవర్ గుణశేఖరన్, మహేశ్వరి (40) దంపతులకు ఓ కుమార్తె, 14 ఏళ్ల కుమారుడు ఉన్నారు. దీపావళి రోజు భర్త తీసుకొచ్చిన చీరను తీసుకునేందుకు మహేశ్వరి నిరాకరించింది. దీంతో ఆ దంపతుల మధ్య వాగ్వాదం జరిగింది. ఈ నేపథ్యంలో గుణశేఖరన్ ఆమెపై చేయిచేసుకున్నాడు. అనంతరం మహేశ్వరి ఇంటి నుంచి పాలానికి వెళ్లింది. అదే రోజు సాయంత్రం ఆమె మృతదేహం ఊరి చివరి పాలాల్లో రక్తపు మడుగులో పడి ఉంది. సమాచారం అందుకున్న నావలూరు పోలీసులు మృతదేహాన్ని స్వాధీనం చేసుకుని దర్యాప్తు చేపట్టారు. ముందుగా మహేశ్వరి భర్తను అనుమానించి అదుపులోకి తీసుకుని విచారణ చేపట్టారు. అయితే లోతైన దర్యాప్తు చేపట్టాక మహేశ్వరి కుమారుడే ఈ ఘాతుకానికి పాల్పడినట్లు అనుమానించి బుధవారం అతనిని అదుపులోకి తీసుకుని విచారించడంతో అసలు విషయం బయటపడింది. చదువుకోవాలంటూ నిత్యం

పోరుపెడుతున్న తల్లి పట్ల ఆ బాలుడు ఆగ్రహం పెంచుకుని ఆ ఘాతుకానికి ప్లాండ్ చేసినట్లు తేలింది. బాలుణ్ణి అరెస్టు చేసిన పోలీసులు జువైనల్ హోంకు తరలించారు.

యూకేలో భారతీయ యువతిపై అత్యాచారం

జాత్యహంకారంతో శ్వేత జాతీయుడి ఘాతుకం

గత రెండు నెలల్లో ఇది రెండో ఘటన

యునైటెడ్ కింగ్డమ్ (యూకే)లో ఘోరం జరిగింది. జాత్యహంకార భావనతో భారత సంతతికి చెందిన 20 ఏళ్ల పంజాబీ యువతిపై ఓ శ్వేత జాతీయుడు అత్యాచారానికి పాల్పడ్డాడు. శనివారం సాయంత్రం ఉత్తర ఇంగ్లండ్ లోని వాల్ సాల్ పట్టణంలో ఉన్న పార్క్ హాల్ ఏరియాలో ఈ ఘటన జరిగిందని వెస్ట్ మిడ్ ల్యాండ్స్ పోలీసులు వెల్లడించారు. ఈ దారుణానికి పాల్పడిన నిందితుడి కదలికలతో కూడిన సీసీటీవీ కెమెరా ఫుటేజీని పోలీసులు విడుదల చేశారు. ఇది జాత్యహంకార భావనతో జరిగిన నేరమని, నిందితుడిని చూడగానే తమకు సమాచారాన్ని అందించాలని ప్రజలకు అత్యవసర సందేశాన్ని పోలీసులు విడుదల చేశారు. కొన్ని వారాల క్రితమే పార్క్ హాల్ ఏరియాకు సమీపంలోని ఓల్డ్ బరీ ఏరియాలో ఓ బ్రిటీష్ సిక్కు మహిళపై అత్యాచారం జరిగింది. అది కూడా జాత్యహంకార భావనతో జరిగిన దాడే అని పోలీసులు గుర్తించారు. ఈ రెండు అత్యాచార ఘటనలకు లింక్ ఉందా? లేదా? అనేది ఇప్పుడే చెప్పలేమని ఈ కేసును దర్యాప్తు చేస్తున్న డిటెక్టివ్ సూపరింటెండెంట్ రోనన్ టైరర్ స్పష్టం చేశారు. భారత సంతతి యువతిపై పాశవిక దాడి జరిగిందని, వీలైనంత త్వరగా నిందితుడిని అరెస్టు చేస్తామన్నారు. ఈ అత్యాచారానికి పాల్పడిన శ్వేత జాతీయుడికి 30 ఏళ్ల వయసు ఉంటుందన్నారు. తలపై చిన్నపాటి వెంట్రుకలతో, డార్క్ కలర్ దుస్తుల్లో నడుచుకుంటూ వెళ్తూ సీసీటీవీ కెమెరాలకు చిక్కాడని ఆయన తెలిపారు.

తుని బాలిక అత్యాచార కేసు నిందితుడు

చెరువులో దూకి ఆత్మహత్య

కాకినాడ జిల్లా తునిలో మైనర్ బాలికపై అత్యాచారానికి పాల్పడిన నిందితుడు మృత్యుచెందాడు. తుని పట్టణ శివారులోని కోమటిచెరువులో నారాయణరావు మృతదేహం లభ్యమైంది. మనవరాలి వయసున్న బాలికను గురుకుల పాఠశాల నుంచి తీసుకువెళ్లి నారాయణరావు అత్యాచారానికి ఒడిగట్టిన ఘటన రాష్ట్రవ్యాప్తంగా చర్చనీయాంశంగా

మారింది. కోర్టుకు తరలిస్తున్న సమయంలో నిందితుడు బహిర్బామికి వెళ్తానని చెప్పడంతో తుని పట్టణ శివారులోని కోమటిచెరువు పక్కన పోలీసులు తమ వాహనాన్ని ఆపారు. అనంతరం నిందితుడు చెరువులో దూకినట్లు పోలీసులు తెలిపారు. తుని గ్రామీణ పోలీస్ స్టేషన్ నుంచి కోర్టుకు తీసుకెళ్తుండగా ఈ ఘటన చోటుచేసుకుంది. నిందితుడి ఆచూకీ కోసం గజ ఈతగాళ్ల సాయంతో రాత్రి నుంచి గాలింపు చేపట్టారు. ఈ క్రమంలో గురువారం ఉదయం మృతదేహం లభ్యమైంది. కాగా నారాయణరావు మృతదేహాన్ని ఆసుపత్రికి తరలిస్తుండగా ఆయన కుటుంబసభ్యులు అడ్డుకొనే ప్రయత్నం చేశారు. అయితే పోలీసులు వారిని పక్కకు తప్పించి అంబులెన్స్ ముందుకు వెళ్లేలా చేశారు.

జిల్లాలోని తుని కొండవారిపేటకు చెందిన తాటిక నారాయణరావు (62) గురుకుల పాఠశాలలో చదువుతున్న మైనర్ బాలికకు తినుబండారాలు కొనిపెట్టి, మాయమాటలు చెప్పి దగ్గరయ్యాడు. ఆమెకు తాను తాతనంటూ సిబ్బంది వద్ద నమ్మబలికాడు. బాలిక ఆరోగ్యం బాగాలేదని ఆసుపత్రిలో చూపిస్తానంటూ మంగళవారం బయటకు తీసుకువెళ్లాడు. తొండంగి సమీపంలోని ఓ తోట వద్ద బాలికపై నిందితుడు అఘాయిత్యానికి పాల్పడ్డాడు. అయితే ఓ స్థానికుడు దీన్ని చూసి గట్టిగా నిలదీయడంతో తామిద్దరం ఒకే సామాజిక వర్గమని, తాను ముగ్గుపల్ కౌన్సిలర్ ని అంటూ బెదిరించి అక్కడి నుంచి జారుకున్నాడు. ఈ ఘటనను స్థానికుడు వీడియో తీసి సామాజిక మాధ్యమాల్లో పెట్టడంతో నారాయణరావు అకృత్యం వెలుగులోకి వచ్చింది. విషయం తెలిసి బాలిక కుటుంబసభ్యులు, స్థానికులు నారాయణరావుకు దేహశుద్ధి చేశారు. పోలీసులు అతడిని అరెస్టు చేసి రిమాండ్ కు పంపారు. బాలిక అమాయకత్వాన్ని ఆసరాగా చేసుకుని నారాయణరావు ఇప్పటికే పలుమార్లు దారుణానికి ఒడిగట్టినట్లు గుర్తించారు. నిందితుడిని కఠినంగా శిక్షించాలని, పాఠశాల సిబ్బందిపై చర్యలు తీసుకోవాలని కుటుంబసభ్యులు, దళిత సంఘాల నాయకులు, పలువురు ప్రజాప్రతినిధులు బుధవారం ఆందోళనకు దిగారు. నారాయణరావు గతంలో తుని టీడీపీ ఎస్సీసెల్ అధ్యక్షుడిగా వ్యవహరించాడు. ప్రస్తుతం ఆయనకు పార్టీలో ఎలాంటి పదవీ లేదు. నిందితుడికి ఓ కుమారుడు, కుమార్తె ఉన్నారు. వారికి వివాహాలయ్యాయి. ఇద్దరు మనవలు ఉన్నారు. బాలికకు అనారోగ్యంగా ఉందని, వైద్యం చేయించి తీసుకువస్తానని నమ్మించి బయటకు తీసుకువెళ్లాడని గురుకుల పాఠశాల ఇన్ ఛార్జ్ ప్రిన్సిపల్ నాగజ్యోతి చెప్పారు. గతంలోనూ పలుమార్లు బాలికను బయటకు తీసుకువెళ్లినట్లు సిబ్బంది చెప్పడంతో అనుమతి ఇచ్చామని అన్నారు. నారాయణరావుపై పోక్సోతో పాటు బీఎన్ఎస్ 137, 65(1) సెక్షన్ల కింద కేసులు నమోదు చేశారు. వైషమ్యాలు రెచ్చగొట్టేందుకు సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా ప్రయత్నిస్తే చర్యలు

తీసుకుంటామని డీఎస్సీ శ్రీహరిరాజు హెచ్చరించారు.

ఆరేళ్లలోపు అనాథ పిల్లలను తాత్కాలిక సంరక్షణకు తీసుకోరాదు

నిబంధనలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం స్పష్టత

అనాథ పిల్లలను తాత్కాలిక సంరక్షణకు స్వీకరించేందుకు సంబంధించిన నిబంధనలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం స్పష్టత ఇచ్చింది. ఆరేళ్లలోపు పిల్లలను తాత్కాలిక సంరక్షణ (ఫోస్టర్ కేర్)కు స్వీకరించకూడదని తెలిపింది. తాత్కాలిక సంరక్షణ విషయమై జువెనైల్ జస్టిస్ రూల్స్లోని నిబంధన నెంబరు 23(3), తాత్కాలిక సంరక్షణ మార్గదర్శకాల్లోని పాయింట్ నెంబరు 4(1)కి రకరకాలుగా భాష్యాలు చెబుతున్న నేపథ్యంలో ఈ స్పష్టతనిచ్చింది. ఏయే సందర్భాల్లో పిల్లలను తాత్కాలిక సంరక్షణకు స్వీకరించవచ్చో అన్నదాన్ని జువెనైల్ జస్టిస్ చట్టంలోని రూల్ నెంబరు 44లో వివరించారని, వాటిని పాటిస్తూ ఆరేళ్లు, అంతకుపైబడ్డ వయసు ఉన్నవారినే స్వీకరించాల్సి ఉంటుందని తెలిపింది. ఈ మేరకు దత్తత వ్యవహారాలను పర్సవేక్షించే సెంట్రల్ అడాప్షన్ రిసోర్స్ అథారిటీ (కారా) రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయి సంస్థలకు సమాచారం పంపించింది. మరోవైపు, తప్పిపోయిన పిల్లలను గుర్తించేందుకు, అందుకు సంబంధించిన కేసులను దర్యాప్తు చేసేందుకు ప్రత్యేకంగా ఆన్లైన్ పోర్టల్ను రూపొందించాలని సుప్రీంకోర్టు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సూచించింది.

14 మంది పిల్లల చూపు

పోగొట్టిన కార్డెడ్ గన్

మధ్యప్రదేశ్ లో కొన్ని కుటుంబాల్లో చీకట్లు నింపిన దీపావళి

ఈ తుపాకులపై కేంద్రం నిషేధం.. అయినా అడ్డగోలుగా విక్రయాలు

దీపావళి, కొందరి పిల్లల కంటి-చూపును శాశ్వతంగా పోగొట్టి వారి జీవితాల్లో చీకట్లు

నింపింది. అత్యంత ప్రమాదకరమైన కార్పైడ్ గన్ ను పేల్చడం ద్వారా మధ్యప్రదేశ్ లో కేవలం మూడు రోజుల్లో 122 మంది చిన్నారులు తీవ్ర నేత్ర సంబంధిత గాయాలతో ఆస్పత్రిపాలయ్యారు. వీరిలో 14 మంది చిన్నారులు శాశ్వతంగా చూపు పోగొట్టుకున్నారు. విదేశ జిల్లాలో ఎక్కువ మంది బాధితులు ఉన్నట్లు గుర్తించారు. భోపాల్, ఇండోర్, జబల్ పూర్, గ్వాలియర్ లోనూ ఎక్కువ కేసులు వెలుగుచూసినట్లు చెబుతున్నారు. కార్పైడ్ తుపాకులు అత్యంత ప్రమాదకరమైనవి కావడంతో వీటి అమ్మకాలపై అక్టోబరు 18న కేంద్రం నిషేధం విధించింది. అయినా.. వీటి విక్రయాలు భారీగా సాగాయి. కార్పైడ్ గన్ అనేది హ్యాండమేడ్ గన్. ప్లాస్టిక్ గొట్టాలతో తయారు చేస్తారు. దానికి చిన్న రంధ్రం చేసి.. అందులో కాల్షియం కార్పైడ్ లేదా గన్ పాడర్ కూర్చి పేల్చుతారు. ఇది పేల్చితే బాంబుల తరహాలో భారీగా శబ్దం వస్తుండం, అప్పటికప్పుడు పైపులతో సులభంగా తయారు చేసుకునే వీలు ఉండటం, బయట కూడా తక్కువ ధర (రూ.150- రూ.200)కే లభిస్తుండటంతో మధ్యప్రదేశ్ లో పిల్లలు ఈసారి ఎగబడి కొన్నారు. ఈ తుపాకులను పేల్చినప్పుడు కొన్నిసార్లు నిప్పుకణికల్లాంటి రసాయన రేణువులు, మంటలు నేరుగా ముఖంపైకే దూసుకొస్తాయి. ఆస్పత్రిపాలైన పిల్లల్లో చాలామంది పాక్షికంగా చూపు కోల్పోయారు. 'కార్పైడ్ గన్ తో ఒక కన్ను పూర్తిగా కాలిపోయింది. ఆ కన్నుతో నేను ఇక చూడలేను' అని నేహా అనే 17 ఏళ్ల బాలిక చెప్పింది. 'సోషల్ మీడియాలో చూసి.. కార్పైడ్ గన్ ను నేనే తయారు చేసి పండుగ రోజు పేల్చాను. ముఖమీదే పేలడంతో ఒక కన్ను పూర్తిగా పోయింది' అని రాజ్ విశ్వకర్మ అనే యువకుడు చెప్పాడు. కార్పైడ్ గన్ తయారీ, విక్రయాలకు సంబంధించి విదేశ జిల్లాలో ఆరుగురిని పోలీసులు అరెస్టు చేశారు. కార్పైడ్ గన్ ను బొమ్మ తుపాకీగా పరిగణించాదని, అది అత్యంత ప్రమాదకరమైన పేలుడు పదార్థం అని.. కంటి రెటీనాను పూర్తిగా దెబ్బతీస్తుందని వైద్యులు హెచ్చరిస్తున్నారు.

కురిక్కాల ప్రభుత్వ పాఠశాల

బాలికల బాత్రూంలో సీక్రెట్ కెమెరా

తెలంగాణ మహిళా కమిషన్ సీరియస్

కరీంనగర్ జిల్లా గంగాధర మండలం కురిక్కాల గవర్నమెంట్ స్కూల్ లోని బాలికల బాత్రూములో సీక్రెట్ కెమెరాలు బయటపడ్డ ఘటనలో ప్రధానోపాధ్యాయురాలిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సస్పెండ్ చేసింది. అటెండర్ యాకుబ్ పాషా బాత్ రూమ్ లో కెమెరా పెట్టి వీడియో చిత్రీకరించినట్లు బాలికలు తెలపడంతో విషయం వెలుగుచూసింది. బాలికలు అప్రమత్తమై

కెమెరా ఉందని గ్రహించి స్కూల్ టీచర్లకు తెలియజేశారు. ఈ విషయం ఉన్నతాధికారులకు తెలియజేయడంతో ప్రభుత్వం వెంటనే స్తంభించింది. ఈ విషయంపై తీవ్ర ఆగ్రహం వ్యక్తం చేస్తూ ప్రధానోపాధ్యాయురాలిని సస్పెండ్ చేస్తూ జిల్లా కలెక్టర్ పమేలా సత్పతి ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు.

ఈ ఘటనపై తెలంగాణ రాష్ట్ర మహిళా కమిషన్ సీరియస్ అయ్యింది. బాలికల బాత్ రూముల్లో కెమెరా పెట్టడాన్ని కమిషన్ ఛైర్పర్సన్ నేరేళ్ల శారద తీవ్రంగా ఖండించారు. విద్యాసంస్థల్లో చదువుకునే బాలికల భద్రత, గౌరవం పట్ల నిర్లక్ష్యాన్ని ఏ రూపంలోనూ సహించబోమని హెచ్చరించారు. ఈ విషయంపై తక్షణమే స్తంభించాలని జిల్లా కలెక్టర్, జిల్లా పోలీసు అధికారులకు ఆదేశాలు జారీ చేశారు. ఈ ఘటనపై సమగ్ర విచారణ జరిపి, నిందితుడిపై చట్టపరంగా కఠిన చర్యలు తీసుకోవాలని ఆదేశించారు. విద్యాసంస్థలు విద్యార్థినులకు స్వేచ్ఛాయుత, సురక్షితమైన వాతావరణం కల్పించాలని అన్నారు వారిపై ఎలాంటి వేధింపులు, అనుచిత ప్రవర్తనను ఏమాత్రం సహించబోమని హెచ్చరించారు. భవిష్యత్తులో ఇలాంటి ఘటనలు పునరావృతం కాకుండా జిల్లా యంత్రాంగం అన్ని పాఠశాలలు, కాలేజీలు, హాస్టళ్లలో ఆకస్మిక తనిఖీలు చేపట్టి భద్రతా చర్యలను మరింత బలోపేతం చేయాలని ఆదేశించారు. ఈ కేసు పురోగతిని మహిళా కమిషన్ నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తుందని చెప్పారు. బాధిత బాలికలకు అండగా ఉంటామని హామీ ఇచ్చారు.

జీహెచ్ఎంసీ పారిశుధ్య కార్మికురాలిపై అత్యాచారం

హైదరాబాద్ లోని బోరబండ పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో ఫుట్ ఓవర్ బ్రిడ్జిపై జీహెచ్ఎంసీ పారిశుధ్య కార్మికురాలిపై అత్యాచారానికి పాల్పడ్డాడో కామాంధుడు. ఈ ఘటన ఒకరోజు ఆలస్యంగా వెలుగులోకి వచ్చింది. ప్రతీరోజు లాగే బాధితురాలు తన విధులను నిర్వహిస్తోంది. ఎర్రగడ్డ ఈఎస్ఐ ఆసుపత్రి సమీపంలోని ఫుట్ ఓవర్ బ్రిడ్జిపై కార్మికురాలిపై రాజు అనే వ్యక్తి అత్యాచారానికి పాల్పడ్డాడు. అనంతరం నిందితుడు అక్కడి నుంచి పరారయ్యాడు. ఈ దారుణ ఘటనపై బాధిత మహిళ బోరబండ పోలీసులను ఆశ్రయించింది. వెంటనే కేసు నమోదు చేసిన పోలీసులు నిందితుడు రాజును అదుపులోకి తీసుకున్నారు. మద్దం మత్తులో రాజు.. పారిశుధ్య కార్మికురాలిపై అత్యాచారానికి పాల్పడినట్లు తెలుస్తోంది. నిందితుడు మోడల్ కాలనీలో ఓ అపార్ట్మెంట్ లో వాచ్మన్ గా పనిచేస్తున్నట్లు తెలుస్తోంది.

రోడ్డుపై తల లేని మహిళ మృతదేహం

నిజామాబాద్ జిల్లాలో దారుణం

నిజామాబాద్ జిల్లాలో మహిళ మృతదేహం తీవ్ర కలకలం రేపుతోంది. నవీపేట మండలం ఫకీరాబాద్ మిట్టాపూర్ శివారులో తల లేని మహిళ మృతదేహం లభ్యమైంది. బాసర ప్రధాన రహదారి సమీపంలో నగ్నంగా మహిళ మృతదేహం పడి ఉంది. కొందరు గుర్తుతెలియని వ్యక్తులు... ఓ చేయి, మరో చేతి వేళ్ళు, తల తొలగించి ఆమెను అతి కిరాతకంగా హత్య చేశారు. స్థానికుల సమాచారం మేరకు పోలీసులు అక్కడకు చేరుకుని ఘటనా స్థలాన్ని పరిశీలిస్తున్నారు. డాగ్ స్క్వాడ్ తో తనిఖీలు చేపట్టారు. అన్ని కోణాల్లో పోలీసులు ఆరా తీస్తున్నారు. కేవలం మొండెం మాత్రమే కనిపించడంతో మహిళ తల కోసం పోలీసులు గాలిస్తున్నారు. మృతురాలి వివరాలను సేకరించే పనిలో ఉన్నారు. కేసు నమోదు చేసి దర్యాప్తు చేపట్టారు. త్వరలోనే మహిళకు సంబంధించిన పూర్తి వివరాలు సేకరించి తెలియజేస్తామని పోలీసులు చెబుతున్నారు. నెల వ్యవధిలో జిల్లాలో ఇద్దరు మహిళలు దారుణ హత్యకు గురవడం తీవ్ర సంచలనంగా మారింది.

సమాచారం చట్టం అమలులో నిర్లక్ష్యం

తెలంగాణ సమాచార కమిషన్ సీరియస్
డీఈఈకి రూ. 5 వేల జరిమానా
మరో కేసులో పీఆర్వోకు రూ. 2 వేలు
కమిషనర్ పీవీ శ్రీనివాసరావు ఆదేశాలు

సమాచార హక్కు చట్టం అమలులో నిర్లక్ష్యం వహించిన ఇద్దరు ఉన్నతాధికారులకు తెలంగాణ సమాచార కమిషన్ జరిమానా విధించింది. నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన వివరాలు కోరుతూ ఎన్.జంగయ్య అనే వ్యక్తి 2024 ఫిబ్రవరి 24న నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎస్ఈ కార్యాలయంలో ఆల్టిమ యాక్ట్ కింద

దరఖాస్తు సమర్పించారు. దానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని నెలరోజుల్లో ఇవ్వాలి ఉండగా.. ఏడాది దాటినా ఇవ్వకపోవడంతో ఆయన కమిషన్ను ఆశ్రయించారు. దీనిపై కమిషన్ కార్యాలయం డీఈఈ రమణా నాయక్కు షోకాజ్ నోటీసు జారీచేసింది. గత నెల 22న స్వయంగా హాజరు కావాలని నోటీసు పంపింది. కానీ, ఆయన గైర్జాబరు అయ్యారు. దీంతో ఆయనకు రూ. 5 వేల జరిమానా విధిస్తూ ఆల్టిమ కమిషనర్ పి.వి.శ్రీనివాసరావు ఆదేశాలు జారీచేశారు. మరో కేసులో.. మునిసిపాలిటీకి సంబంధించిన సమాచారం కావాలని జగిత్యాలకు చెందిన ఏ.చంద్రశేఖర్ అనే వ్యక్తి 2022 జనవరిలో దరఖాస్తు చేశారు. దీనిపై కమిషన్ పలుమార్లు ఆదేశించినా సమాచారం ఇవ్వకపోవడంతో దరఖాస్తుదారుకు రూ.2 వేలు పలిహారంగా చెల్లించాలని జగిత్యాల మునిసిపాలిటీ ప్రజా సమాచార అధికారి కమిషనర్ పి.వి.శ్రీనివాసరావు ఆదేశాలు జారీ చేశారు. సమాచార హక్కు చట్టం అమలులో నిర్లక్ష్యం వహించే అధికారులపై తీవ్ర చర్యలు ఉంటాయని ఆయన హెచ్చరించారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత.. సమాచార కమిషనర్ ప్రభుత్వ అధికారులకు 5వేల రూపాయలు జరిమానా విధించడం ఇదే ప్రథమం.

ఒక్క విద్యార్థి కూడా లేని పాఠశాలల్లో బెంగాల్ టాప్.. తెలంగాణ రెండో స్థానం

2024-25 విద్యా సంవత్సరం గణాంకాల్లో వెల్లడి

2024-25 విద్యా సంవత్సరంలో దేశ వ్యాప్తంగా 7,993 ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఒక్క విద్యార్థి కూడా చేరలేదని కేంద్ర విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ వెల్లడించింది. అయితే ఈ పాఠశాలల్లో ఏకంగా 20,817 మంది ఉపాధ్యాయులు నియమితులైనట్లు తెలిపింది. ఇందులో విద్యార్థులు ఒక్కరు కూడా చేరని (జీరో ఎన్రోల్మెంట్) స్కూళ్లు దేశంలోనే అత్యధికంగా పశ్చిమబెంగాల్లో 3,812 ఉండగా, ఆ తరువాత స్థానంలో తెలంగాణలో 2,245 జీరో ఎన్రోల్మెంట్ స్కూళ్లు ఉన్నాయి. ఇక ఇలాంటి స్కూళ్లలో పనిచేసే ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య కూడా అత్యధికంగా (17,965) బెంగాల్లోనే ఉంది. ఈ విషయంలోనూ తెలంగాణ రాష్ట్రం 1,016 మంది ఉపాధ్యాయులతో రెండోస్థానంలో ఉంది. కాగా, విద్యార్థులు చేరని స్కూళ్లలో తెలంగాణ తరువాతి స్థానాల్లో వరుసగా హరియాణా, మహారాష్ట్ర, గోవా, అసోం, హిమాచల్ ప్రదేశ్ ఛత్తీస్ గఢ్, నాగాలాండ్, సిక్కిం, త్రిపుర ఉన్నాయి. అయితే 2023-24 విద్యాసంవత్సరంలో దేశవ్యాప్తంగా ఇలాంటి స్కూళ్లు 12,954 ఉండగా, 2024-25 నాటికి ఇవి సుమారు 5వేలు తగ్గిపోవడం కొంత

ఊరటగా
భావిస్తున్నారు.
అయితే
కేంద్రపాలిత
ప్రాంతాల్లో జీరో
ఎన్రోల్మెంట్
స్కూళ్లే లేకపోవడం
గమనార్హం.
ఢిల్లీలోనూ ఇలాంటి
ప్రభుత్వ పాఠశాల
ఒక్కటి కూడా
లేదు.

బాలికల విద్య.. సమాజానికి వెలుగు దివ్యే

సైబర్ నేరాల కట్టడికి కొత్త నిబంధనలు

వాట్సాప్, ఊమాట్, స్విగ్గీ, ఓలా, ఉబర్, ఫోన్ పే, పేటీఎం తదితర సంస్థలన్నీ
సర్కారు ఆదేశాలకు అనుగుణంగా పనిచేయాల్సిందే

వాట్సాప్ నుంచి పేమెంట్ యాప్లు, ఆహారాన్ని సరఫరా చేసే యాప్ల వరకు.. మొబైల్ నంబర్ల ఆధారంగా డిజిటల్ సేవలందించే సంస్థలన్నింటినీ కేంద్ర ప్రభుత్వం 'టెలికం సైబర్ సెక్యూరిటీ నియంత్రణ'ల పరిధిలోకి తెచ్చింది. సైబర్ నేరాలను అరికట్టేందుకు గాను టెలికంమ్యూనికేషన్స్ (టెలికం సైబర్ సెక్యూరిటీ) సవరణ నిబంధనలు 2025ను ఈ నెల 22న నోటిఫై చేసింది. ఈ నిబంధనలు తక్షణమే అమల్లోకి వస్తాయని తెలిపింది. ఈ నిబంధనల ప్రకారం.. ఒకేసారి వేర్వేరు డిజిటల్ సేవలు పొందే వినియోగదారుల ఖాతాలను నిలిపివేసే అధికారాలు సంబంధిత సంస్థలకు ఉంటాయి. అలాగే వాడిన ఫోన్ల అమ్మకం లేదా కొనుగోలు చేసేముందు ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో నడిచే 'మొబైల్ నంబర్ వెరిఫికేషన్ (ఎంఎన్వీ)' వ్యవస్థలో డేటాబేస్ తనిఖీలు తప్పనిసరి చేసింది.

దొంగిలించిన లేదా ఫోర్జరీ చేసిన మొబైల్ కనెక్షన్లు, ఫోన్ హ్యాండ్సెట్లతో చేస్తున్న సైబర్ నేరాలను అరికట్టడమే లక్ష్యంగా ఈ చర్యలు చేపట్టింది. తాజా నిబంధనల్లో 'టెలికంమ్యూనికేషన్ ఐడెంటిఫయర్ యూజర్ ఎంట్రీటీస్ (టీఐయూఈ)' అనే కొత్త విభాగాన్ని సృష్టించారు. లైసెన్స్ టెలికం ఆపరేటర్లు మినహా ఫోన్ నంబర్ల ఆధారంగా వినియోగదారులను గుర్తించి, సేవలందించే వ్యాపార సంస్థలన్నీ దీని పరిధిలోకి వస్తాయి. ఊమాట్, స్విగ్గీ, ఫోన్పే, పేటీఎం, ఓలా, ఉబర్ వంటి సంస్థలు టీఐయూఈ విభాగంలోకి వస్తాయి. మెసేజింగ్ సేవల విషయంలో ఎయిర్టెల్, జియోలు కూడా ఈ కోవకే చెందుతాయి. కొత్త నిబంధనల మేరకు ఈ టీఐయూఈలు తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వ ఆదేశాలను పాటించాల్సి ఉంటుంది. ఫోన్ నంబర్లను సస్పెండ్ చేయడం, ఆయా సంస్థలు వాడే ఫోన్ నంబర్ల డేటాకు సంబంధించిన అభ్యర్థనలకు స్పందించడం, అధికారులు సూచించిన విధంగా వినియోగదారుల గుర్తింపును తనిఖీ చేయడం వంటివి చేయాల్సి ఉంటుంది. భద్రతా కారణాల రీత్యా ప్రభుత్వం ఒక ఫోన్ నంబరును నిలిపివేయవచ్చు. అలాగే

ఆ నంబరు వినియోగాన్ని నిలిపివేయాలని టెలికం ఆపరేటర్లు, యాప్లను ఆదేశించవచ్చు. ప్రజాప్రయోజనాల లీత్యా ముందుగా ఎలాంటి నోటీసు ఇవ్వకుండానే సంబంధిత సేవలను నిలిపివేయవచ్చు. దేశంలో రోజురోజుకూ పెరిగిపోతున్న సైబర్ నేరాలను అడ్డుకునేందుకే కొత్త నిబంధనలను అమల్లోకి తెచ్చినట్లు కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలిపింది.

ఇన్వెస్ట్మెంట్ స్కామ్లతో 1500 కోట్లు హుష్కాకి

హైదరాబాద్లో భారీగా బాధితులు!

కేంద్ర హోంశాఖ నివేదిక వెల్లడి

దేశ వ్యాప్తంగా గత ఆరు నెలల్లో భారీగా ఇన్వెస్ట్మెంట్ స్కామ్ల వెలుగులోకి వచ్చినట్లు హోం మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసిన నివేదికలో వెల్లడైంది. 30 వేల మందికిపైగా బాధితులు ఏకంగా రూ.1500 కోట్ల మేర నష్టపోయినట్లు తెలిసింది. దేశంలోని ప్రధాన నగరాలైన బెంగళూరు, ఢిల్లీ, హైదరాబాద్ నగరాలలో ఈ మోసాలు ఎక్కువగా వెలుగు చూశాయని పేర్కొంది. 65 శాతం కేసులు ఈ మూడు నగరాలలోనే ఉన్నట్లు తెలిపింది.

బాధితుల్లో 30 ఏళ్లు మొదలు 60 ఏళ్ల వయసున్న వారు ఉన్నారు. ఇండియన్ సైబర్ క్రైమ్ కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ ఈ నివేదికను రూపొందించింది. పెట్టుబడి పేరిట జరుగుతున్న ఈ స్కామ్ల కారణంగా బెంగళూరుకు అత్యధిక నష్టం జరిగింది. మొత్తం నష్టాల్లో బెంగళూరు వాటా ఏకంగా 26.38 శాతం. అమాయక ఇన్వెస్టర్లను టార్గెట్ చేస్తున్న సైబర్ నేరగాళ్లకు ఈ నగరాలు ప్రధాన కేంద్రాలుగా మారాయి. ఉద్యోగ వ్యాపారాలు చేసే వారే ఎక్కువగా ఈ నేరాల బారిన పడుతున్నారు. బాధితుల్లో 76 శాతం మంది వయసు 30 ఏళ్ల నుంచి 60 ఏళ్ల మధ్య ఉన్నట్లు ఈ నివేదికలో తెలిసింది. అధిక ఆదాయం పొందాలన్న బాధితుల తపనను నిందితులు ఆసరగా చేసుకుంటున్న వైనం ఈ గణాంకాల్లో కనిపిస్తోందని నివేదిక పేర్కొంది. సీనియర్ సిబిఐను కూడా ఈ స్కామ్ల బారిన పడుతున్నారు. వీరి వాటా 8.62 శాతంగా ఉంది. కొన్ని ఘటనల్లో బాధితులు సగటున రూ.51.38 లక్షల మేర

నష్టపోయారు. తలసరి నష్టంలో ఢిల్లీ మొదటి స్థానంలో ఉంది. అక్కడి బాధితులు సగటున రూ.8 లక్షలు నష్టపోయారు. టెలిగ్రామ్, వాట్సాప్ ద్వారా జరిగే మోసాల వాటా ఏకంగా 20 శాతంగా ఉంది. ఈ వేదికల్లోని ఎన్క్రిప్షన్ విధానం, సులువుగా గ్రూపులు క్రియేట్ చేసే వీలుడటం కారణంగా నేరగాళ్లు ఎక్కువగా వీటినే తమ స్కామ్స్ కోసం ఎంచుకుంటున్నారు. ఈ మోసాలకు లింక్డ్ఇన్, ట్విట్టర్ ఎక్కువగా వినియోగించకపోవడం మరో ఆసక్తికర అంశం. డైరెక్ట్ మేసేజీల ద్వారా నేరగాళ్లు అమాయకులను టార్గెట్ చేస్తున్నట్టు ఈ నివేదికలో తేలింది.

ఏడో నెల గర్భం.. వెయిట్ లిఫ్టింగ్లో కాంస్యం

పతకం సాధించి అబ్దురపరిచిన మహిళా కానిస్టేబుల్

ఢిల్లీకి చెందిన ఓ లేడీ కానిస్టేబుల్ ఏడు నెలల గర్భంతో వెయిట్ లిఫ్టింగ్ పోటీల్లో పాల్గొంది. కాంస్య పతకం సాధించింది. లేడీ కానిస్టేబుల్ విజయ గాధకు సంబంధించిన పూర్తి వివరాల్లోకి వెళితే.. ఢిల్లీకి చెందిన సోనికా యాదవ్ పోలీస్ కానిస్టేబుల్గా విధులు నిర్వహిస్తోంది. సోనికాకు వెయిట్ లిఫ్టింగ్ అంటే మక్కువ ఎక్కువ. చాలా పోటీల్లో పాల్గొని పతకాలు సైతం సాధించింది. పెళ్లయినా వెయిట్ లిఫ్టింగ్ ఆపలేదు. ప్రతీరోజూ జిమ్కు వెళుతూ ఉండేది. ఎక్కడైనా పోటీలు జరిగితే పాల్గొనేది. ఈ నేపథ్యంలోనే ఆమె ఏప్రిల్ నెలలో గర్భం దాల్చింది. అయినా కూడా ఆమె జిమ్కు వెళ్లటం ఆపలేదు. డాక్టర్ల పర్యవేక్షణలో వెయిట్ లిఫ్టింగ్ ప్రాక్టీస్ చేస్తూనే ఉండేది. తాజాగా ఆంధ్రప్రదేశ్లో జరిగిన 'ఆల్ ఇండియా పోలీస్ వెయిట్ లిఫ్టింగ్ క్లస్టర్ 2025 - 2026'లో పాల్గొంది. ఏడు నెలల గర్భంతో ఆమె పోటీల్లో పాల్గొనటంతో అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. తక్కువ బరువు విభాగంలో పాల్గొంటుందేమో అనుకున్నారు. అయితే, ఊహించని విధంగా ఆమె 145 కేజీల డెడ్ లిఫ్ట్లో పాల్గొంది. డెడ్ లిఫ్ట్లో పాటు 125 కేజీల స్క్వాట్స్, 80 కేజీల బెంచ్ ప్రెస్లోనూ పాల్గొంది. 145 కేజీల డెడ్ లిఫ్ట్ విభాగంలో కాంస్య పతకం సాధించింది. ఏడు నెలల గర్భంతో డెడ్ లిఫ్ట్ చేసి పతకం సాధించి చరిత్ర సృష్టించింది.

దేశంలో తగ్గుతున్న బాల్య వివాహాలు..!

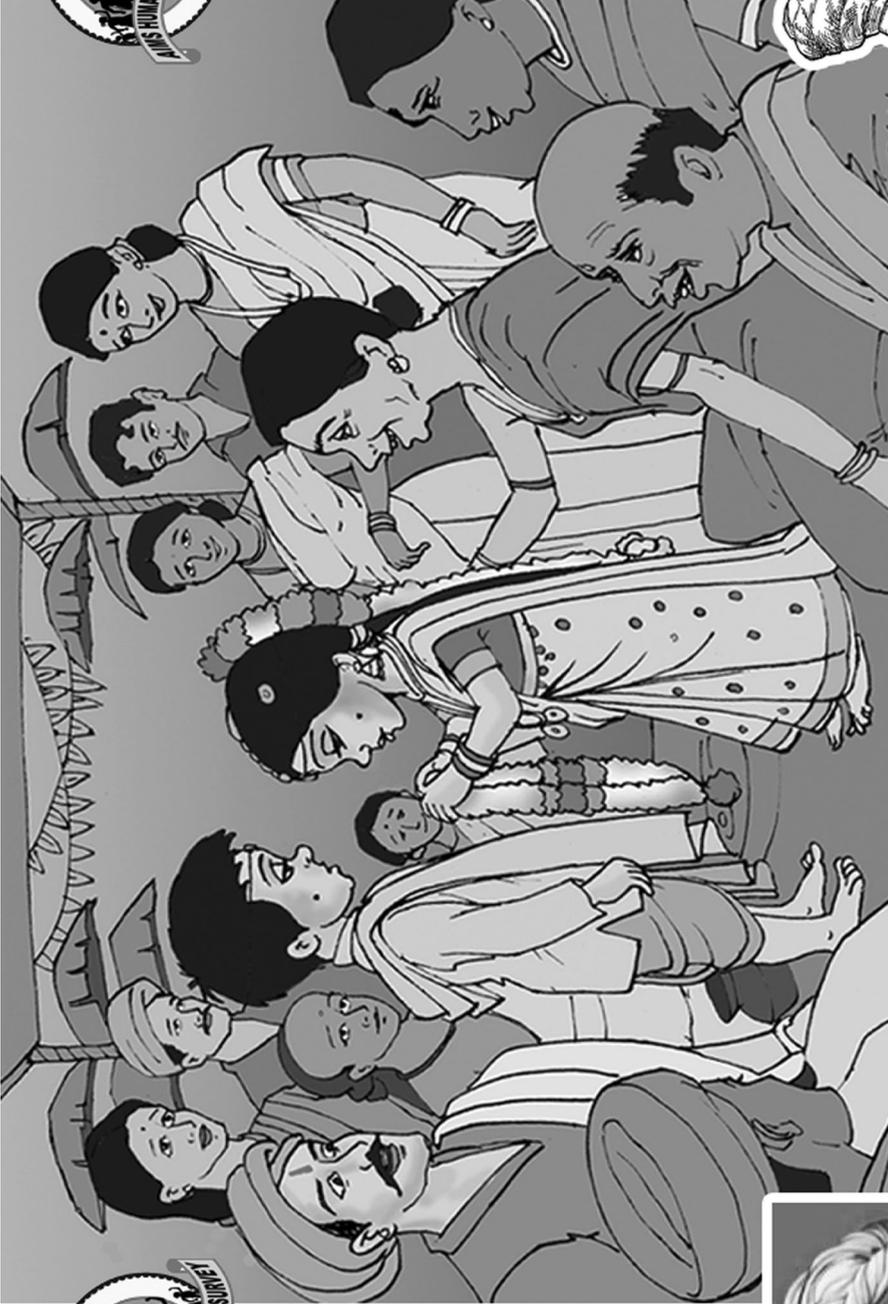
జస్ట్ రైట్స్ ఫర్ చిల్డ్రన్ నివేదికలో కీలక విషయాలు..!

దేశంలో బాల్య వివాహాలు క్రమంగా తగ్గుముఖం పడుతున్నాయి. జస్ట్ రైట్స్ ఫర్ చిల్డ్రన్ విడుదల చేసిన 'టిప్పింగ్ పాయింట్ టు జీరో: ఎవిడెన్స్ టువార్డ్ ఎ చైల్డ్ మ్యారేజ్ ఫ్రీ ఇండియా' నివేదిక ప్రకారం బాలికల్లో బాల్య వివాహాల రేటు 69 శాతం తగ్గింది. అలాగే, అబ్జాయిల్లో ఈ రేటు 72 శాతం పడిపోయిందని నివేదిక తెలిపింది. అత్యధికంగా అసోంలో బాల్య వివాహాల రేటు అత్యధికంగా 84శాతం తగ్గింది. ఈ సందర్భంగా సంస్థ అసోం సీఎం హిమంత బిశ్త్ శర్మను 'చాంపియన్స్ ఆఫ్ చేంజ్' అవార్డుతో సత్కరించింది. న్యూయార్క్లో జరిగిన ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ సందర్భంగా జరిగిన ప్రత్యేక కార్యక్రమంలో జస్ట్ రైట్స్ ఫర్ చిల్డ్రన్ విడుదల చేసిన ఈ నివేదికను ఇండియా చైల్డ్ ప్రొటెక్షన్ సెంటర్ ఫర్ లీగల్ యాక్షన్ అండ్ బహిషకరణల చేంజ్ ఫర్ చిల్డ్రన్ తయారు చేసింది.

బాల్య వివాహాలను నిరోధించడంలో అరెస్టులు, ఎఫ్ఐఆర్లు వంటి చట్టపరమైన చర్యలు ప్రభావవంతంగా పని చేశాయని నివేదిక పేర్కొంది. అసోం తర్వాత మహారాష్ట్ర, బిహార్లో 70శాతం, రాజస్థాన్లో 66శాతం, కర్ణాటకలో 55శాతం తగ్గినట్లు నివేదిక తెలిపింది. గత మూడు సంవత్సరాల్లో బాల్య వివాహాల రేటులో అపూర్వమైన తగ్గుదల నమోదైందని.. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థల సమన్వయ ప్రయత్నాలతోనే ఇది సాధ్యమైందని నివేదిక తెలిపింది. సర్వేలో పాల్గొన్న వారిలో 99శాతం మంది భారత ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్న బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా నిర్వహిస్తున్న ప్రచారం గురించి ప్రభుత్వేతర సంస్థలు, పాఠశాలలు, పంచాయితీల అవగాహన ప్రచారాల ద్వారా విన్నామని, తెలుసుకున్నామని పేర్కొన్నారు. 2019-21 వరకు దేశంలో ప్రతి నిమిషానికి మూడు బాల్య వివాహాలు జరిగాయని, ప్రస్తుతం రోజుకు మూడు కేసులు మాత్రమే నమోదయ్యాయని నివేదిక పేర్కొంది. నేడు బాల్య వివాహాలకు సంబంధించిన చట్టాల

గురించి దాదాపు అందరికీ తెలుసునని.. కొద్ది సంవత్సరాల్లోనే ఇది ఊహించలేని మార్పు అని నివేదిక చెప్పింది. 2030 నాటికి బాల్య వివాహాలను నిర్మూలించడానికి కేంద్రం బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రచారం నిర్వహిస్తుండగా.. పలు ఎన్జీవోలు కీలక పాత్ర పోషించినట్లుగా తెలిపింది. ఈ సందర్భంగా జస్ట్ రైట్స్ ఫర్ చిల్డ్రన్ వ్యవస్థాపకుడు భువన్ రిభు మాట్లాడుతూ భారతదేశం నేడు బాల్య వివాహాలను నిర్మూలించే దిశగా అడుగులు వేస్తోందని.. ఇది స్థిరమైన అభివృద్ధి లక్ష్యాన్ని సాధించడమే కాదు.. అనివార్యమని కూడా తాము ప్రపంచానికి నిరూపించామన్నారు. ఇది కేవలం భారతదేశం విజయం కాదని.. ప్రపంచానికి ఒక బుల్లిప్రింట్ గా పేర్కొన్నారు. అయితే, సర్వే చేసిన అన్ని రాష్ట్రాల్లో 31శాతం గ్రామాల్లో 6-18 సంవత్సరాల వయసుగల బాలికలు పాఠశాలలకు వెళ్తున్నారని.. కానీ, గణనీయమైన అసమానతలు గమనించినట్లుగా నివేదిక తెలిపింది.

మహారాష్ట్రలో బాలికలు 51శాతం గ్రామాల్లో పాఠశాలలకు వెళ్తుండగా.. బహారీలో అందరూ బాలికలు 9శాతం గ్రామాల్లో మాత్రమే పాఠశాలలకు హాజరవుతున్నారు. 88శాతం పేదరికం, 47శాతం మౌలిక సదుపాయాల కొరత, 42శాతం భద్రత, 24శాతం రవాణాలేకపోవడం బాలికల విద్యకు ప్రధాన అడ్డంకులుగా నివేదిక తెలిపింది. 91శాతం మంది పేదరికం, 44శాతం మంది భద్రతను బాల వివాహానికి కారణాలుగా పేర్కొన్నారు. బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలకు అవగాహన కల్పించేందుకు వీలుగా ప్రత్యేకంగా జాతీయ దినోత్సవం కార్యక్రమం నిర్వహించాలని నివేదిక సిఫారసు చేసింది. ఈ నివేదిక ఐదు రాష్ట్రాల్లోని 757 గ్రామాల నుంచి సేకరించి డేటా ఆధారంగా రూపొందించారు. దేశంలోని విభిన్న సామాజిక-సాంస్కృతిక సందర్భాలను ప్రతిబింబించేలా రాష్ట్రాలు, గ్రామాలు ఉండేలా చూసుకున్నారు. ఈ సర్వే మొదట ఆశా కార్యకర్తలు, అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలు, పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు, నర్సులు, పంచాయతీ ఉద్యోగుల నుంచి డేటాను సేకరించారు. ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ సందర్భంగా 'చైల్డ్ మ్యారేజ్-ఫ్రీ వరల్డ్: బిల్డింగ్ ది కేస్ ఫర్ ప్రివెన్షన్, ప్రొటెక్షన్ అండ్ ప్రొసిక్యూషన్' అనే ఈ ఉన్నత స్థాయి కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు. లిపిజిక్ ఆఫ్ సియోర్రా లియోన్ ప్రథమ మహిళ మరియు ఐక్యరాజ్యసమితికి సియోర్రా లియోన్ శాశ్వత మిషన్ అయిన ఓపెన్ ఓఫ్ ఓల్డ్ డైరీ పర్సన్ డాక్టర్ ఫాతిమా మౌడా బయో కెన్యాతో కలిసి, వరల్డ్ జ్యూరిస్ట్ అసోసియేషన్, జస్టిస్ ఫర్ చిల్డ్రన్ వరల్డ్ వైడ్ భాగస్వామ్యంతో ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు.

బాల్య వివాహాలకు చరమగీతం సామాజిక ప్రగతికి అభ్యుదయ తోరణం

మహిళా జర్నలిస్టులను ఆహ్వానించకపోవటం ఉద్దేశపూర్వకం కాదు

అఫ్ఘాన్ మంత్రి రెండో ప్రెస్ మీట్ లో వివరణ

మహిళా జర్నలిస్టులనూ ఆహ్వానిం

ఢిల్లీలో నిర్వహించిన విలేకరుల సమావేశానికి మహిళా జర్నలిస్టులను ఆహ్వానించకపోవడంపై తీవ్ర విమర్శలు వెల్లువెత్తడంతో అఫ్ఘాన్ విదేశాంగమంత్రి అమీర్ ఖాన్ ముత్తాభీ దిద్దుబాటు చర్యలు చేపట్టారు. తాజాగా స్త్రీ, పురుష జర్నలిస్టులందరినీ ఆహ్వానించి ఢిల్లీలో విలేకరుల సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. ఇంతకుముందు నిర్వహించిన విలేకరుల సమావేశానికి మహిళా జర్నలిస్టులను

ఆహ్వానించకపోవడం ఉద్దేశ పూర్వకంగా చేసినది కాదని, అది సాంకేతికంగా జరిగిందని వివరణ ఇచ్చారు. 'కొందరు నిర్దిష్ట జర్నలిస్టులతో ప్రెస్ మీట్ నిర్వహించాలని మా రాయబార కార్యాలయ అధికారులు భావించారు. చాలా తక్కువ సమయం ఉండటం వల్లే కొద్దిమంది విలేకరులనే ఆహ్వానించాం. అది సాంకేతికంగా జరిగింది. అందులో ఉద్దేశపూర్వకం ఏమీ లేదు. మహిళలైనా, పురుషులైనా.. ఏ ఒక్కరి హక్కునూ నిరాకరించకూడదు' అని ముత్తాభీ పేర్కొన్నారు.

భారత విదేశాంగ మంత్రి ఎస్.జైశంకర్ తో ద్వైపాక్షిక చర్చలు జరిపిన ముత్తాభీ అదే రోజు ఢిల్లీలోని అఫ్ఘాన్ రాయబార కార్యాలయంలో విలేకరుల సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. ఆ సమావేశానికి మహిళా జర్నలిస్టులను ఆహ్వానించకపోవడంపై ప్రతిపక్షాలు మండిపడ్డాయి. కాగా, జైశంకర్ తో తాను జరిపిన ద్వైపాక్షిక చర్చల గురించి తాజా విలేకరుల సమావేశంలో ముత్తాభీ వివరించారు.

మలేషియాలో 6 వేల మంది చిన్నారులకు ఫ్లా ఇన్ఫెక్షన్

సూళ్లకు సెలవులు ప్రకటించిన ప్రభుత్వం

మలేషియాలో వేల మంది చిన్నారులు ఫ్లా తరహా వ్యాధి బాలనపడటం కలకలానికి దారితీసింది. కొవిడ్ సంక్షోభం తొలి రోజులను గుర్తుకు తెస్తున్న ఈ పరిణామంతో అప్రమత్తమైన ప్రభుత్వం వెంటనే పలు సూళ్లకు సెలవులు ప్రకటించింది. అయితే, ఎలాంటి పరిస్థితులనైనా తట్టుకునేందుకు తగిన అనుభవం వైద్య సిబ్బందికి ఉందని అక్కడి వైద్య శాఖ డైరెక్టర్ జనరల్ మహమ్మద్ ఆజమ్ అహ్మద్ తెలిపారు. ఇన్ఫెక్షన్ల వ్యాప్తి నిరోధానికి సంబంధించిన మార్గదర్శకాలను తప్పనిసరిగా ఫాలో కావాలని సూళ్ల యాజమాన్యాలకు సూచించారు. ఎన్ని సూళ్లకు సెలవులు ప్రకటించారనే విషయాన్ని మాత్రం ఆయన వెల్లడించలేదు. దేశ వైద్య శాఖ సమాచారం ప్రకారం, పలు ప్రాంతాల్లో చిన్నారులు ఫ్లా తరహా ఇన్ఫెక్షన్ల బాలన పడ్డారు. 97 ప్రాంతాల్లో కేసుల సంఖ్య అధికంగా ఉంది. అంతకుముందుకు 14 ప్రాంతాల్లో కేసుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉండగా కేవలం వారం రోజుల్లో ఇన్ఫెక్షన్ క్లస్టర్ల సంఖ్య 97కు చేరుకుంది. ఇది చాలదన్నట్టు దేశంలో ఎక్స్ఎఫ్జీ అనే కొత్త కొవిడ్ వేరియంట్ను గుర్తించడంతో జనాల్లో ఒక్కసారిగా కలకలం రేగింది. ప్రస్తుత కేసుల్లో 8.2 శాతానికి ఈ వేరియంట్ కారణమని అక్కడి అధికార వర్గాలు చెబుతున్నాయి. ఈ వేరియంట్ వ్యాప్తిని నిశితంగా గమనించాలని డబ్ల్యూహెచ్ఓ ఇప్పటికే ప్రకటించింది. దీన్ని వేరియంట్ ఆఫ్ మానిటరింగ్గా వర్గీకరించింది. ఈ వేరియంట్ వేగంగా వ్యాపిస్తోందని పేర్కొంది. ఈ నేపథ్యంలో అక్కడ తాజాగా కేసులు పెరగడానికి కారణం తెలియక ప్రజలు ఆందోళన చెందుతున్నారు. మలేషియాలో ఈ ఏడాది ఇప్పటివరకూ 43 వేల కరోనా కేసులు నమోదయ్యాయి. అయితే, గతేడాదితో పోలిస్తే ఇది దాదాపు 50 శాతం తక్కువ. కానీ కొత్త వేరియంట్లు బయటపడుతున్న నేపథ్యంలో మలేషియా ప్రభుత్వం అప్రమత్తమైంది.

నవజాత శిశువులపై పోషకాహార లోటు ప్రభావం

గాజా పరిస్థితిపై ఐరాస హెచ్చరిక

గాజాలో పోషకాహార లోపంతో బాధపడుతున్న గర్భిణులు, నవజాత శిశువులపై కొన్ని తరాల పాటు ప్రభావం పడుతుందని ఐక్యరాజ్యసమితికి చెందిన ఓ అధికారి హెచ్చరించారు. జీవితకాలం ఎదురయ్యే ఆరోగ్య సమస్యల నుంచి వారు బయటపడాలంటే సాయాన్ని మరింత పెంచాలని ఆయన సూచించారు. ఇజ్రాయిల్ విధ్వంసంతో మరుభూమిగా మారిన గాజాలో పర్వటించి వచ్చిన అనంతరం ఐరాస జనాభా నిధి (యుఎన్ఎఫ్పిఎ) డిప్యూటీ ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ ఆండ్రూ సబర్బన్ న్యూయార్క్ లోని ఐరాస కేంద్ర కార్యాలయంలో విలేకరులతో మాట్లాడారు. గాజాలో భయానక వాతావరణం నెలకొని ఉన్నదని చెప్పారు. గాజా జనాభాలో నాలుగో వంతు మంది ఆకలితో అలమటిస్తున్నారని తెలిపారు. 'ఆకలితో అల్లాడిపోతున్న వారిలో 11,500 మంది గర్భిణులు కూడా ఉన్నారు. పోషకాహార లోపం తల్లికే కాదు, పుట్టిన నవజాత శిశువులకు కూడా ప్రమాదకరమే' అని సబర్బన్ ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. నవజాత శిశువుల్లో 70 శాతం మంది కుంగుబాటుకు గురయ్యారని, వారు నెలలు నిండకుండానే పుట్టారని చెప్పారు. యుద్ధం ప్రారంభం కావడానికి ముందు ఇది 20 శాతంగా మాత్రమే ఉంది. 'పోషకాహార లోపం అనేది తరాల ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. తల్లి పైనే కాదు, పుట్టిన బిడ్డపై కూడా ప్రభావం ఉంటుంది. ఇలాంటి వారి ఆరోగ్యం విషయంలో దీర్ఘకాలం తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. శిశువు జీవితాంతం ఏదో ఒక సమస్య వస్తూనే ఉంటుంది' అని సబర్బన్ వివరించారు. కాల్పుల విరమణ కారణంగా మానవతాసాయం అందించే సిబ్బంది కదలికలు పెరిగాయని అన్నారు. సహాయ సామగ్రిని పరిమితంగానే అనుమతిస్తున్నారని, అది ఏ మాత్రం చాలదని చెప్పారు. గాజాలో వైద్య సౌకర్యాలు, సౌకర్యాల కొరత అధికంగా ఉన్నదని సబర్బన్ తెలిపారు. 94 శాతం ఆస్పత్రులు దెబ్బతినడమో లేదా ధ్వంసం కావడమో జరిగిందని, మిగిలిన ఆస్పత్రులు అత్యవసర సేవలు మాత్రమే అందిస్తున్నాయని చెప్పారు. గాజాలో తల్లల మరణాలు అధికంగా ఉన్నాయని, గర్భ నిరోధకం వంటి కనీస సదుపాయాలు కూడా అందుబాటులో లేకపోవడమే దీనికి కారణమని అన్నారు. కొందరు

సురక్షితం కాని గర్భవిచ్ఛిత్తిని ఎంచుకొని ప్రాణాల మీదకు తెచ్చుకుంటున్నారని తెలిపారు. గాజాలో 1.7 లక్షల మందికిపైగా మూత్ర సంబంధమైన సమస్యలతో బాధపడుతున్నారని, సమస్యను వెంటనే పరిష్కరించని పక్షంలో జీవితకాలం ఇబ్బందులు తప్పవని సెబర్టన్ హెచ్చరించారు. గాజాలో ఇజ్రాయిల్ దళాలు సాగించిన మారణకాండలో 85 శాతం పాఠశాలలు ధ్వంసమయ్యాయి. అక్కడ విద్యా వ్యవస్థ పూర్తిగా పడకేసింది. ఎక్కడ చూసినా శిథిలాల్లో కనిపిస్తుండడంతో పిల్లలకు చదువు చెప్పే వారే కరువయ్యారు. టీతో ఓతరం విద్యకు దూరమయ్యే ప్రమాదం పొంచి ఉన్నదని యునిసెఫ్ ప్రాంతీయ డైరెక్టర్ ఎడార్డ్ బెగ్ బెడర్ జెరుసలేంలో తెలిపారు. ఫిబ్రవరి నాటికి పాఠశాలలు ప్రారంభించని పక్షంలో నాలుగో సంవత్సరంలోకి అడుగు పెట్టినట్టు అవుతుందని, ఓ తరం విద్యకు దూరం కావడానికి అది దారితీస్తుందని ఆయన చెప్పారు. గాజాలో ఎక్కడ చూసినా విధ్వంసమే కనిపిస్తోందని తెలిపారు. తాత్కాలికంగా కొన్ని కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేసినప్పటికీ అక్కడ మూడు రోజుల మాత్రమే చదవడం, రాయడం, గణితం నేర్చుకుంటున్నారని, ప్రాథమిక విద్య అందించాలంటే చేయాల్సింది చాలా ఉన్నదని వివరించారు. ఆ కేంద్రాలలో కూడా కనీస సదుపాయాలు లేవని చెప్పారు. వెస్ట్ బ్యాంక్ లో పాలస్తీనా అధారిటీ నడుపుతున్న 300 పాఠశాలల్లో 80 పాఠశాలలకు మరమ్మతులు అవసరమని ఆయన తెలిపారు. 'ఆహారం మనుగడ కోసం, విద్య ఆశలు నింపడానికి' అని వ్యాఖ్యానించారు.

- బాలికా విద్య -

ఫలితాలు సాధించినా లక్ష్యానికి దూరమే

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవానికి ముందు యునిసెఫ్, ప్లాన్ ఇంటర్నేషనల్ మరియు యుఎన్ ఉమెన్ ప్రారంభించిన 30 సంవత్సరాలకు పైగా కౌమార బాలికల హక్కులు-1995లో 189 ప్రభుత్వాలు బీజింగ్ ప్లాట్ఫాం ఫర్ యాక్షన్ ను ఆమోదించినప్పటి నుండి గత 30 సంవత్సరాలలో కౌమార బాలికల జీవితాలు ఎలా మారాయో సమీక్షించాయి. గత మూడు దశాబ్దాలుగా విద్య వంటి రంగాలలో గణనీయమైన విజయాలు సాధించినప్పటికీ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా మిలియన్ల మంది కౌమార బాలికలు ఇప్పటికీ పాఠశాలకు దూరంగా ఉన్నారు, భవిష్యత్తు కోసం సన్నద్ధం కాలేదు, ప్రాణాలను రక్షించే ఆరోగ్య సేవలలో అంతరాలను ఎదుర్కొంటున్నారు మరియు ప్రమాదానికి గురవుతున్నారు. బాల్య వివాహం, స్త్రీ జననేంద్రియ వైకల్యం, హింస మరియు దుర్మనియోగం వంటి హానికరమైన పద్ధతులు.

విద్య, శిక్షణ మరియు డిజిటల్ నైపుణ్యాలు

గత 20 సంవత్సరాలలో పాఠశాలకు వెళ్లని బాలికల సంఖ్య 39 శాతం తగ్గినప్పటికీ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా 122 మిలియన్ల మంది బాలికలు పాఠశాలకు దూరంగా ఉన్నారు. దక్షిణాసియాలో 15-19 సంవత్సరాల వయస్సు గల కౌమార బాలికలు పాఠశాల, ఉపాధి లేదా శిక్షణలో లేని అబ్బాయిల కంటే మూడు రెట్లు ఎక్కువ. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 10 మంది కౌమార బాలికలు మరియు యువతులలో దాదాపు 4 మంది ఉన్నత మాధ్యమిక పాఠశాల పూర్తి చేయరు, గ్రామీణ పేద నేపథ్యాలు మరియు అట్టడుగు వర్గాలకు చెందిన బాలికలు పాఠశాల విద్యను పూర్తి చేసే అవకాశం కూడా తక్కువ. గత మూడు దశాబ్దాల్లో నిరక్షరాస్యులైన కౌమార బాలికలు మరియు యువతుల సంఖ్య దాదాపు సగానికి తగ్గినప్పటికీ, నేడు దాదాపు 50 మిలియన్ల కౌమార బాలికలు మరియు యువతులు ఒక

సాధారణ వాక్యాన్ని చదవడం లేదా వ్రాయలేకపోతున్నారు. తక్కువ ఆదాయ దేశాలలో 10 మంది కౌమార బాలికలు మరియు యువతులలో 9 మందికి ఇంటర్నెట్ అందుబాటులో లేదు, అయితే వారి పురుష సహచరులు ఆన్లైన్లో ఉండే అవకాశం రెండు రెట్లు ఎక్కువ.

లింగ ఆధారిత హింస

వివాహం చేసుకున్న లేదా భాగస్వామి అయిన నలుగురిలో కౌమార బాలికలలో దాదాపు ఒకరు ప్రపంచవ్యాప్తంగా సన్నిహిత భాగస్వామి హింసను ఎదుర్కొన్నారు, మరియు నేడు సజీవంగా ఉన్న 50 మిలియన్ల మంది బాలికలు లైంగిక హింసను ఎదుర్కొన్నారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 15-19 సంవత్సరాల వయస్సు గల కౌమార బాలికలు మరియు అబ్బాయిలలో మూడింట ఒక వంతు కంటే ఎక్కువ మంది కొన్ని పరిస్థితులలో తన భార్యను కొట్టడంలో భర్త సమర్థించబడ్డారని భావిస్తారు.

హానికరమైన పద్ధతులు

స్త్రీ జననేంద్రియ వైకల్యం యొక్క అభ్యాసం తగ్గుతోంది, బుర్కినా ఫాసో మరియు లైబీరియాతో సహా దేశాలు గత 30 సంవత్సరాలుగా ఈ అభ్యాసానికి గురైన బాలికల వాటాను సగానికి తగ్గించాయి. ఏదేమైనా, 2030 నిర్మూలన లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడానికి ప్రపంచ క్షీణత రేటు 27 రెట్లు వేగంగా ఉండాలి. 25 సంవత్సరాల క్రితంతో పోలిస్తే నేడు బాలికలు 18 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సులో వివాహం చేసుకునే అవకాశం తక్కువ. అయినప్పటికీ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఐదుగురు అమ్మాయిలలో ఒకరు బాల్యంలోనే వివాహం చేసుకుంటారు. దక్షిణ ఆసియాలో అత్యధిక పురోగతి సాధించగా, లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్ గత 25 సంవత్సరాలుగా ఎటువంటి పురోగతిని గమనించలేదు.

ఆరోగ్యం మరియు సంక్షేమం

ప్రపంచవ్యాప్తంగా, గత 30 సంవత్సరాలలో ప్రసవించే కౌమార బాలికల సంఖ్య దాదాపు సగానికి తగ్గింది. అయినప్పటికీ, 15-19 సంవత్సరాల వయస్సు గల దాదాపు 12 మిలియన్ల కౌమార బాలికలు 2025 లో జన్మనిస్తారని భావిస్తున్నారు. యువ కౌమార బాలికలలో (10-14 సంవత్సరాల వయస్సు) వీలలో గర్భం యొక్క ప్రమాదం మరింత తీవ్రంగా ఉంటుంది, ఈ సంఖ్య 325,000 కంటే ఎక్కువగా ఉంటుందని అంచనా.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా 15-19 సంవత్సరాల వయస్సు గల కౌమార బాలికలలో ప్రతి 23

మరణాలలో గర్భం మరియు ప్రసవ సమస్యల నుండి సుమారు 1 శాతం మంది ఉన్నారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా, 10-19 సంవత్సరాల వయస్సు గల తక్కువ బరువు గల కౌమార బాలికల నిష్పత్తి గత మూడు దశాబ్దాలలో 10 శాతం నుండి 8 శాతానికి కొద్దిగా తగ్గింది. కౌమార బాలికల అపారమైన సామర్థ్యాన్ని అన్లాక్ చేయడానికి ప్రపంచ చర్య యొక్క అత్యవసర అవసరాన్ని ఈ నివేదిక నొక్కి చెబుతుంది మరియు ఈ క్రింది సిఫార్సులను ముందుకు తెస్తుంది.

కౌమార బాలికల స్వరాలను పెంచడం మరియు వారి జీవితాలను ప్రభావితం చేసే సమస్యలపై విధాన రూపకల్పనకు వారి న్యాయవాదానికి మద్దతు ఇవ్వడం.

కొత్త ప్రపంచ పోకడలు మరియు వైఖరిని పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ, పురోగతి నిలిచిపోయిన మరియు కౌమార బాలికలకు ప్రధాన ప్రాధాన్యత ఉన్న రంగాలపై దృష్టి పెట్టడం-ఉదాహరణకు బాలికల విద్య, నైపుణ్యాలు మరియు శిక్షణ అంతరాన్ని మూసివేయడం.

ఆర్థిక సాధికారతపై ఎక్కువ దృష్టి పెట్టడం మరియు బాలికలు అభివృద్ధి చెందడానికి అవసరమైన నైపుణ్యాలు, ఆస్తులు మరియు వనరులను కలిగి ఉండేలా చూడటం ద్వారా, పెద్ద ఎత్తున మార్పులు మరియు ఉమ్మడి లక్ష్య చర్యలపై దృష్టి సారించి, కౌమార బాలికలకు అంతరాలు ఎక్కువగా ఉన్న చోట పెట్టుబడి పెట్టడానికి డేటా ఆధారిత సాక్ష్యాలను ఉపయోగించడం.

“కౌమారదశలో ఉన్న బాలికలు ప్రపంచ మార్పుకు శక్తివంతమైన శక్తి. సరైన సమయంలో సరైన మద్దతుతో, అవి సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను అందించడంలో మరియు మన ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించడంలో సహాయపడతాయి “అని యునిసెఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ కేథలీన్ రస్సెల్ అన్నారు. “విద్య, నైపుణ్యాలు, రక్షణ మరియు అవసరమైన ఆరోగ్య మరియు పోషకాహార సేవలు వంటి క్లిష్టమైన రంగాలలో పెట్టుబడులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కౌమార బాలికల సామర్థ్యాన్ని అన్లాక్ చేయగలవు మరియు కమ్యూనిటీలు మరియు దేశాలను పెంచుతాయి”.

ప్లాన్ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క చీఫ్ స్ట్రాటజీ అండ్ ఎంగేజ్మెంట్ ఆఫీసర్ కాథ్లీన్ షెర్విన్ ఇలా అన్నారు: “లింగ అసమానతను ఎదుర్కోవటానికి అవినూతన ప్రయత్నాలు అంటే ఒక అమ్మాయి పాఠశాలకు వెళ్లే అవకాశాలు మూడు దశాబ్దాల క్రితం కంటే గణనీయంగా

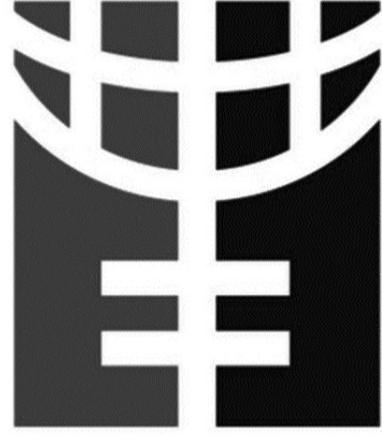
ఎక్కువగా ఉన్నాయి, మరియు ఆమె చిన్నతనంలో వివాహం చేసుకునే లేదా గర్భవతి అయ్యే అవకాశాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. జరుపుకోవడానికి చాలా ఉంది-కానీ అదే సమయంలో, ఈ పురోగతి పెళుసుగా, అసమానంగా మరియు నిరంతరం ముప్పుగా ఉంది. చాలా మంది బాలికలు ప్రతిరోజూ వివక్ష మరియు దుర్వినియోగాన్ని ఎదుర్కొంటున్నారు, కేవలం యువత మరియు స్త్రీ అయినందుకు. బాలికలకు సమానత్వం సాధించడానికి మన కృషి కొనసాగాలి, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న బాలికలు, మహిళలు మరియు వారి మిత్రులతో కలిసి పనిచేయాలి “అని అన్నారు. “చాలా మంది కౌమార బాలికలు ఇప్పటికీ హింస, పరిమిత విద్య మరియు ఆరోగ్య సేవల కొరతను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఎవరినీ వదిలిపెట్టబోమని మా వాగ్దానం తక్షణ చర్యను కోరుతుంది “అని యుఎస్ ఉమెన్ ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ సిమా బాహాన్ అన్నారు.”మనం చాలా దూరం వచ్చాం, కానీ ప్రతి అమ్మాయి సామర్థ్యాన్ని గుర్తించి, రక్షించడానికి మనం చాలా మైళ్ళు వెళ్ళాలి.కౌమారదశలో ఉన్న బాలికలందరికీ సాధికారత కల్పించడం అనేది మరింత స్థిరమైన, సమానమైన మరియు శాంతియుత ప్రపంచంలో ఖచ్చితంగా పెట్టుబడి “అని అన్నారు.

పసి వయసులో కుటుంబ భారం..
గత్యంతరం లేక పాఠశాలకు దూరం

మహిళల ఆర్థిక సాధికారత

మహిళల ఆర్థిక సాధికారతలో పెట్టుబడి పెట్టడం లింగ సమానత్వం, పేదరిక నిర్మూలన మరియు సమైక్యత ఆర్థిక వృద్ధికి ప్రత్యక్ష మార్గాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. వ్యాపారాలలో, పాలలలో, వ్యవస్థాపకులుగా లేదా ఉద్యోగులుగా లేదా ఇంట్లో జీతం లేని సంరక్షణ పని చేయడం ద్వారా మహిళలు ఆర్థిక వ్యవస్థలకు అపారమైన సహకారాన్ని అందిస్తారు. కానీ వారు పేదరికం, వివక్షత మరియు దోపిడీకి గురవుతూనే ఉన్నారు. లింగ వివక్షత అంటే మహిళలు తరచుగా

అసురక్షిత, తక్కువ వేతన ఉద్యోగాలలో చిక్కుకుంటారు మరియు సీనియర్ పదవులలో ఉన్నవారిలో ఒక చిన్న మైనారిటీగా ఉంటారు. ఇది భూమి మరియు రుణాలు వంటి ఆర్థిక ఆస్తులకు ప్రాప్యతను తగ్గిస్తుంది. ఇది ఆర్థిక మరియు సామాజిక విధానాలను రూపొందించడంలో భాగస్వామ్యాన్ని పరిమితం చేస్తుంది. మరియు, మహిళలు ఇంటి పనిలో ఎక్కువ భాగం చేస్తారు కాబట్టి, వారికి తరచుగా ఆర్థిక అవకాశాలను కొనసాగించడానికి తక్కువ సమయం మిగిలి ఉంటుంది.

బీజింగ్ ప్లాట్‌ఫామ్ ఫర్ యాక్షన్, మహిళలపై అన్ని రకాల వివక్షతలను నిర్మూలించడంపై సమావేశం మరియు లింగ సమానత్వంపై అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ సమావేశాల శ్రేణితో సహా అనేక అంతర్జాతీయ నిబద్ధతలు మహిళల ఆర్థిక సాధికారతకు మద్దతు ఇస్తున్నాయి. వీటికి అనుగుణంగా మరియు లింగ సమానత్వం ఆర్థిక వ్యవస్థలను మరియు స్థిరమైన అభివృద్ధికి గణనీయంగా దోహదపడుతుందని చూపించే పెరుగుతున్న ఆధారాలతో ఐరాస మహిళలు మహిళల ఆర్థిక సాధికారతకు మద్దతు ఇస్తున్నారు.

వివిధ రకాల భాగస్వాములతో కలిసి పనిచేస్తూ, మా కార్యక్రమాలు మహిళలు మంచి ఉద్యోగాలను పొందే సామర్థ్యాన్ని ఆస్తులను కూడబెట్టుకునే సామర్థ్యాన్ని మరియు వృద్ధి మరియు అభివృద్ధిని నిర్ణయించే సంస్థలు మరియు ప్రజా విధానాలను ప్రభావితం చేసే సామర్థ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తాయి. మహిళల జీతం లేని సంరక్షణ పనిని కొలవడానికి మరియు

మహిళలు మరియు పురుషులు దానిని వేతన ఉపాధితో మరింత సులభంగా కలపగలిగేలా చర్యలు తీసుకోవడానికి ఒక కీలకమైన దృష్టి సారిస్తుంది.

మా అన్ని ఆర్థిక సాధికారత కార్యక్రమాలలో, ఐరాస మహిళలు తరచుగా అట్టడుగు స్థాయి మరియు పౌర సమాజ సంస్థలతో కలిసి పనిచేయడం ద్వారా అత్యంత అవసరంలో ఉన్న మహిళలను చేరుకుంటారు. ముఖ్యంగా అణగారిన వర్గాలలో గ్రామీణ మహిళలు, గృహ కార్మికులు, కొంతమంది వలసదారులు మరియు తక్కువ నైపుణ్యం కలిగిన మహిళలు ఉన్నారు. మా లక్ష్యాలు అధిక ఆదాయాలు, వనరులకు మెరుగైన ప్రాప్యత మరియు నియంత్రణ మరియు హింస నుండి రక్షణతో సహా ఎక్కువ భద్రత.

శాంతి మరియు భద్రత

యుద్ధం, హింసాత్మక సంఘర్షణ, ఉగ్రవాదం మరియు హింసాత్మక తీవ్రవాదం మహిళలు మరియు బాలికలపై విభిన్న మరియు వినాశకరమైన పరిణామాలను కలిగి ఉన్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో, ప్రపంచవ్యాప్తంగా మహిళలు శాంతి కోసం మరియు సమాజాలను పునర్నిర్మించడానికి ఉద్యమాలకు నాయకత్వం వహిస్తున్నారు మరియు శాంతి ప్రక్రియలలో మహిళల భాగస్వామ్యం సంఘర్షణ తర్వాత సుదీర్ఘమైన, మరింత స్థితిస్థాపక శాంతికి దోహదపడుతుందని సూచించే బలమైన ఆధారాలు ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ, ఇది ఉన్నప్పటికీ, మహిళలు శాంతి ప్రక్రియలు మరియు చర్చలకు ఎక్కువగా కనిపించకుండా మరియు వాటి నుండి మినహాయించబడి ఉన్నారు.

ఈ నేపథ్యంలో, ఎవలనీ వదిలిపెట్టకూడదనే 2030 అజెండా ఫర్ సస్టైనబుల్ డెవలప్ మెంట్ పిలుపుకు ప్రతిస్పందనగా, సంఘర్షణను నివారించడానికి మరియు శాంతిని నిర్మించడానికి మరియు నిలబెట్టడానికి ప్రక్రియలలో పాల్గొనడానికి అన్ని నేపథ్యాలు మరియు వయస్సుల మహిళలకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా ఐరాస మహిళలు శాంతిని ప్రోత్సహించడానికి కృషి చేస్తున్నారు. ఐరాస మహిళలు అన్ని స్థాయిల శాంతి ప్రక్రియలు మరియు భద్రతా ప్రయత్నాలలో మహిళల పూర్తి మరియు సమాన ప్రాతినిధ్యం మరియు భాగస్వామ్యానికి మద్దతు ఇస్తారు. మహిళలు, శాంతి మరియు భద్రతపై ఐరాస మహిళల పని 10 ఐరాస భద్రతా మండలి తీర్మానాల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడింది. 1325, 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242, 2467, మరియు 2493 మరియు విస్తృత మహిళలు, శాంతి మరియు భద్రత (WPS) అజెండాను రూపొందించే అనేక సంబంధిత నియమావళి చట్టాల ద్వారా బలోపేతం చేయబడింది.

పరిశోధన కార్యక్రమాలు, డేటా సేకరణ, అభ్యాస మార్పిడి మరియు విధానం మరియు కార్యక్రమాలను తెలియజేయడానికి మంచి పద్ధతుల డాక్యుమెంటేషన్ ద్వారా %భౌతిక%

ఎజెండాను అమలు చేయడంలో %ఖచ్చీ% మహిళలు ముందున్నారు. మా వనరులు మరియు ప్రచురణలు శాంతి ప్రక్రియల యొక్క అన్ని అంశాలలో మహిళల భాగస్వామ్యం మరియు చేరికను నిర్ధారించడానికి జ్ఞానం మరియు మార్గదర్శకత్వాన్ని అందిస్తాయి.

ఆ ఎజెండాను విధానం నుండి ఆచరణకు అనువదించడానికి సభ్య దేశాలు చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు మేము మద్దతు ఇస్తున్నాము మరియు స్థానిక, జాతీయ మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలో మహిళలకు సామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి మరియు అవకాశాలను పెంచడానికి కృషి చేస్తాము. మేము 50 కంటే ఎక్కువ దేశాలలో ఊళ్ళాలపై పని చేస్తున్నాము. ఆఫ్రికా , అరబ్ రాష్ట్రాలు/ఉత్తర ఆఫ్రికా , ఆసియా మరియు పసిఫిక్ , యూరప్ మరియు మధ్య ఆసియా , మరియు లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్లలో మా పని కొనసాగుతోంది. మా ప్రపంచ ఉనికి మాకు విధానానికి తెలియజేయడానికి మరియు శాంతి మరియు భద్రత చుట్టూ విస్తరిస్తున్న నియమబద్ధ చట్టాన్ని మార్గనిర్దేశం చేయడానికి సకాలంలో మరియు ఖచ్చితమైన సమాచారాన్ని అందించడానికి అనుమతిస్తుంది. ప్రస్తుత ప్రపంచ శాంతి మరియు భద్రతా సందర్భంలో, హింసాత్మక తీవ్రవాదం, వాతావరణ మార్పు, దీర్ఘకాలిక హింసాత్మక సంఘర్షణ, మానవ అక్రమ రవాణా మరియు అపూర్వమైన మరియు దీర్ఘకాలిక శరణార్థి మరియు మానవతా సంక్షోభాల నుండి అనేక కొత్త మరియు ఉద్భవిస్తున్న ముప్పులతో, మహిళలు, శాంతి మరియు భద్రతా ఎజెండాను అమలు చేయడానికి యుఎన్ మహిళలు చేస్తున్న ప్రయత్నాలు ఇప్పుడు గతంలో కంటే చాలా కీలకం.

ఆటపాటల వయసు.. పనికి పోవాలన్నది పెద్దల తీరు

Form - IV

(See Rule 8)

Statement about ownership and other particulars of the UDBHAVA Telugu Monthly, Hyderabad, as required under Rule 8 of the Registration of News Paper (Central) Rules, 1956.

1. Place of Publication : Hyderabad
2. Periodicity of Publications : Monthly
3. Printer's Name : M. Madhava Vasu
- Whether Citizen of India? : Yes
- Address : 1-24-21/4, (24-387), Plot No.1,
Sri Sai Nagar, Lothukunta,
Alwal, Secunderabad - 500 015
4. Publisher's Name : M. Madhava Vasu
- Whether Citizen of India? : Yes
- Address : 1-24-21/4, (24-387), Plot No.1,
Sri Sai Nagar, Lothukunta,
Alwal, Secunderabad - 500 015
5. Editor's Name : M. Madhava Vasu
- Whether Citizen of India? : Yes
- Address : 1-24-21/4, (24-387), Plot No.1,
Sri Sai Nagar, Lothukunta,
Alwal, Secunderabad - 500 015
6. Name and address of Individuals
who own the Newspaper : M. Madhava Vasu
: 1-24-21/4, (24-387), Plot No.1,
Sri Sai Nagar, Lothukunta,
Alwal, Secunderabad - 500 015

I, M. Madhava Vasu, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Sd/-

M. Madhava Vasu
(Publisher)